Fraților, păziți dragostea,
că dragostea este de la Dumnezeu.

părintele Dionisie de la Colciu

Danion Vasile **Marian Maricaru**

Ne vorbesc părinţi athoniţi

Avva Dionisie de la Colciu
Avva Iulian de la Prodromu

Ediție îngrijită de Claudia Vasile

Carte tipărită cu binecuvântarea
Prea Sfințitului Părinte GALACTION,

Episcopul Alexandriei şi Teleormanului

Editura Bunavestire
Galaţi, 2003

În loc de introducere

Micul Pateric de la Colciu

I. O noapte cu lună

Un binecunoscut scriitor al Bisericii Române, părintele Ioanichie Bălan, povesteşte despre pelerinajul său la Muntele Athos şi despre cuvioşii părinți ai schitului Colciu: „De-a lungul istoriei, Muntele Athos a fost pentru întreaga lume o veritabilă citadelă a afirmării şi apărării credinței ortodoxe. Pentru mai bine de o mie de ani, Athosul a fost cea mai înaltă şcoală a creşterii şi perfecționării monahismului ortodox, fără egal în vreo altă țară creştină. Athosul a dat Bisericii Ortodoxe sute de sfinți, ierarhi remarcabili, asceți, dascăli ai rugăciunii, monahi sfinți, scriitori bisericeşti şi apologeți ai dreptei credințe şi ai Tradiției ortodoxe. Aici Dumnezeu este lăudat de mai bine de un mileniu, probabil mai mult decât oriunde altundeva pe pământ, iar rugăciunea este înălțată către Domnul în mai multe limbi, printre care şi română. În fiecare noapte, de la miezul nopții până se crapă de ziuă, monahii athoniți se roagă din tot sufletul lor şi slujesc Sfânta Liturghie în sute de biserici şi paraclise”.

Dorința de a cunoaşte mai de aproape Muntele Athos şi de a purta convorbiri duhovniceşti cu părinții aghioriți români ne-a îndemnat să pornim în pelerinaj spre acest munte binecuvântat şi sfânt.

După o oprire de două zile la Tesalonic, oraş încreştinat de Sfântul Apostol Pavel, traversăm peninsula

Halkidiki şi de acolo, într-o mică ambarcaţiune, călătorim încă două ore pe Marea Egee înspre portul athonit Dafni. Iată-ne în ţara călugărilor ortodocşi din lumea întreagă! Iată-ne în ţara cea sfântă a Muntelui Athos! În port se află o mulţime de monahi şi pelerini care au venit din ţinuturi foarte îndepărtate. Preţ de alte două ore, urcăm un drum şerpuit şi ajungem la Karyes, capitala şi centrul spiritual şi administrativ al Muntelui, unde oprim pentru o noapte. Câţiva călugări români merg înaintea noastră. La miezul nopţii, în Munte, clopotele îi trezesc pe toţi pentru slujba Utreniei. O atmosferă nemaiîntâlnită de linişte, de tihnă şi sfinţenie ne înconjoară... „Muntele Athos, Sfântul Munte, al doilea rai de pe pământ”, spune un stih al Părinţilor aghioriţi.

A doua zi, un grup de monahi români ies în pelerinaj de-a lungul potecilor ascunse ale Athosului, înspre schiturile şi chiliile locuite de smeriţii monahi ce au venit din România. Ne îndreptăm spre chilia Sfântul Gheorghe - Colciu – un drum care ne ia patru ore de mers, până la asfinţit. Pentru început, rătăcim printr-o vale largă şi însorită, acoperită cu păduri, livezi de măslini şi viţă-de-vie. Aceasta este Kapsala. În vremurile de odinioară, aici se nevoiau sute de isihaşti, printre care şi mulţi români. Azi au rămas puţini. Chilii pustniceşti apar ici-colo pe pajişti şi în luminişuri de pădure. Datorită absenţei monahilor, unele sunt nelocuite şi într-o stare de neglijare. Altele sunt bine întreţinute, înconjurate de livezi de măslini şi lămâi şi pomi de grape – semn că unele sunt încă locuite, că în ele candela privegherii nu este stinsă şi că numele lui Dumnezeu este încă lăudat. La orizont pot fi văzute mănăstirile Pantocrator, Stavronikita, Iviron şi Filoteu, înălţându-şi turnurile spre cer, iar dedesubt, la poalele muntelui, se dezvăluie marea cea misterioasă.

În chilia Sfântul Gheorghe, deasupra golfului Colciu, locuiesc trei monahi români, sub îndrumarea ieroschimonahului Dionisie Ignat. Părinții ni se înfățişează având multă dragoste şi lacrimi în ochi. Ne închinăm în biserică, cântăm Domnului şi Maicii Sale –ocrotitoarea Sfântului Munte, ne dăm sărutarea de bun-venit şi rămânem aici peste noapte. O noapte cu lună, într-o tăcere inimaginabilă, ce trezeşte sufletul la rugăciune. Numai murmurul apei se aude slab jos, la poalele muntelui.

II. Schitul Colciu

O mare parte din informațiile noastre privitoare la istoria Colciului provine din scrierile bătrânului Ioan Şova, de la Chilia Sfântul Gheorghe, a cărui lucrare, nepublicată, „O istorie pe scurt a chiliilor Sfântul Gheorghe şi Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul" va fi parafrazată în cele ce urmează.

Tradiția aghiorită reține faptul că schitul Colciu al Mănăstirii Vatoped a fost ridicat prima oară de un creştin foarte bogat şi evlavios din Italia, pe nume Kolchiu[1], la începutul secolului al VII-lea. Atât schitul cât şi multele chilii construite mai târziu în jurul lui au fost fie distruse, fie s-au degradat de mai multe ori de-a lungul veacurilor şi au fost adesea reconstruite. Pe partea dinspre mare existau de asemenea sihăstrii şi peşteri unde trăiau pustnicii isihaşti.

Schitul a fost construit pe cel mai înalt pisc, spre sud de Vatoped, de-a lungul țărmului estic al Athosului. Aşezarea oferă un climat mai blând şi mai uscat decât în alte locuri ale Athosului, nefiind expusă vânturilor ce vin

[1] pronunțat Colciu de către greci

dinspre pădurile de castan şi sunt atât de dăunătoare bolnavilor de reumatism. Astăzi nu a mai rămas aproape nimic din acest înfloritor schit de odinioară, în afară de un imens turn pătrat, supraetajat, ce se află în totală ruină.

Între chiliile care au existat se numără Chilia Sfânta Treime, Chilia Sfinții Apostoli, Chilia Sfântul Ştefan, Chilia Tuturor Sfinților, Chilia Întâmpinarea Domnului, Chilia Sfinții Arhangheli, Chilia Sfinții Doctori fără de arginți Cosma şi Damian, Chilia Sfântul Gheorghe, Chilia Naşterii Înaintemergătorului şi Chilia Sfânta Ana. Dintre acestea, numai ultimele patru mai sunt astăzi locuite. Deşi chiliile Sfântul Ştefan şi Sfinții Arhangheli mai pot fi încă zărite, ele sunt părăsite. Tot ce a mai rămas din celelalte chilii sunt fundațiile şi pajişti adânc îngropate în tufe de mure.

Poate cel mai renumit trăitor al Schitului Colciu a fost Sfântul Agapie (prăznuit pe 1 martie), care a locuit împreună cu bătrânul său povățuitor în Chilia Sfânta Treime la mijlocul şi sfârşitul secolului al XVIII-lea. În timpul unui atac al turcilor, Sfântul Agapie a fost prins şi ținut în lanțuri ca rob timp de 12 ani. În tot acest timp, el i-a slujit atât de bine pe musulmanii care îl cumpăraseră încât aceştia i-au îngăduit mai multă libertate decât oricărui alt rob.

După un timp, Sfântul Agapie a fost eliberat din robie în mod minunat, printr-o minune a Maicii Domnului. El a fugit în secret şi s-a întors în Sfântul Munte la bătrânul său. Acesta l-a certat cu asprime pe Sfântul Agapie pentru că fugise şi l-a trimis înapoi, cerându-i să nu pricinuiască vreo pierdere turcului care-l stăpânea. Ca un adevărat fiu al ascultării, Sfântul Agapie s-a reîntors la stăpânul său fără să cârtească. Când a sosit şi i-a povestit stăpânului său tot ce se întâmplase, turcul şi familia lui au fost uluiți de virtutea Sfântului Agapie şi l-au ținut în şi

mai mare respect şi onoare. Ascultarea călugărului sfânt a servit ca început pentru convertirea la credința creştină a stăpânului său şi, după câtva timp, stăpânul său împreună cu doi dintre fiii săi au venit cu Sfântul Agapie la Muntele Athos, unde au primit tunderea în monahism din mâinile lui. Ei şi-au sfârşit zilele acolo, în mireasma faptelor lor ascetice, spre sfârşitul secolului al XVIII-lea.

Singura dată când Schitul Colciu a fost lipsit de prezența monahilor a fost după revoluția greacă din 1821. În acea vreme, grecii, tineri şi vârstnici, s-au ridicat împotriva stăpânitorilor musulmani. Când s-a descoperit că nişte călugări greci athoniți se înrolaseră în armata antiotomană, turcii au lovit cu putere în călugării athoniți şi timp de mulți ani au torturat cu cruzime locuitorii peninsulei. În perioada aceea, toți monahii, inclusiv cei de la Colciu, fie au fugit, fie au fost martirizați. Istoria aminteşte că monahii de la Colciu erau înghesuiți în saci (atâția călugări câți putea să cuprindă un sac), care erau pe urmă strâns legați, târâți pe vârful Colciu şi lăsați să se rostogolească asemenea bolovanilor în josul văii, în mare. Turcii aduceau apoi iar sacii pe deal şi repetau această tortură. Acestea şi încă alte astfel de torturi au dus la părăsirea în mare parte a Sfântului Munte în 1821.

Spre sfârşitul secolului al XIX-lea, Sfântul Munte a trecut printr-o renaştere duhovnicească. Câțiva monahi s-au strecurat înapoi la Colciu, dar nu înainte de venirea bătrânului Ilie Vulpe în Chilia Naşterii Înaintemergătorului, astfel încât întreaga regiune a început să înflorească duhovniceşte, în adevăratul sens al cuvântului.

III. Bătrânul Ilie Vulpe (†8 decembrie 1928)

Bătrânul Ilie s-a născut în România, la Brăghicea - în regiunea Orhei (Basarabia), în 1851, fiu al lui Ilie şi al Melaniei Vulpe. El a fost botezat Eftimie şi a primit o educaţie aleasă, fiind crescut în tradiţia ortodoxă a ţării sale. Părinţii săi erau producători de vinuri. A fost educat într-o şcoală particulară, într-o perioadă în care cărţile erau încă scrise cu litere slavone.

În 1877 a servit în armată şi a lucrat la transportul proviziilor. La puţin timp după întoarcerea acasă, el a intrat în Mănăstirea Frumoasa, în care a stat numai un singur an, înainte de a pleca la Muntele Athos, unde a venit în vara lui 1879.

După vizitarea mănăstirilor athonite, el s-a aşezat în nou-înfiinţatul schit isihast Lacu, aflat sub ocrotirea Maicii Domnului, alături de întemeietorul schitului, schimonahul Iustin. Aici el a fost tuns în monahism, primind numele Ilie, şi a fost repede hirotonit diacon şi apoi preot în 1880. În total, el a stat la Lacu zece ani.

În 1889, părintele Ilie s-a mutat la Schitul Vigla, mai departe, înspre sud (lângă schitul Prodromu) şi s-a aşezat într-o altă chilie închinată Maicii Domnului, unde a rămas timp de cinci ani, împreună cu trei ucenici, dintre care doi veniseră cu el de la Schitul Lacu.

În 1894, Părintele Ilie, deja binecunoscut ca un experimentat părinte duhovnicesc şi practicant al Rugăciunii lui Iisus, a venit la Colciu şi s-a stabilit în Chilia Naşterii Înaintemergătorului împreună cu cei trei ucenici.

Când a restaurat coliba, s-au adunat în jurul lui cinci ucenici – Eftimie, Andrei, Paisie, Gherasim şi Ioan Guţu –

alcătuind o renumită familie duhovnicească. Nevoința ieroschimonahului Ilie consta în tăcere şi rugăciune neîncetată, şi a devenit cunoscut ca un lucrător al rugăciunii inimii. El urma rânduiala Bisericii şi săvârşea Sfânta Liturghie cu multă smerenie. Când slujea în zilele de peste săptămână, în afară de Sfânta Împărtăşanie el mânca numai prescură, primind vreun alt fel de hrană numai sâmbăta şi duminica. Când nu săvârşea Sfintele Taine, el mânca numai o dată pe zi, excepție făcând miercurea şi vinerea, când nu mânca nimic. Dormea foarte puțin şi citea zilnic din Sfintele Scripturi şi omiliile Sfinților Părinți.

Pentru smerenia şi nevoința sa, dragostea dumnezeiască şi harul Sfântului Duh s-au sălăşluit cu prisosință în inima acestui părinte. Ieroschimonahul Ilie Vulpe a fost un părinte iubitor şi blând, renumit pretutindeni în Athos pentru că era primitor de străini, milostiv, sincer ca un copil şi înțelept în cuvânt.

Pentru mai bine de treizeci de ani, părintele Ilie a fost unul dintre cei mai experimentați părinți duhovniceşti din Muntele Athos, pregătind şi îndrumând pe calea mântuirii sute de fii duhovniceşti – români, greci, ruşi, bulgari şi sârbi. Cu toții îl căutau şi se foloseau de cuvintele sale. Dacă vedea că cineva se ruşinează înaintea lui, el îl încuraja imediat, spunându-i: „Îndrăzneşte, fiule, căci şi eu, la rândul meu sunt un păcătos!". Astfel el a adus multe suflete la pocăință.

Câteodată, el îşi sfătuia ucenicii, spunând: „Fiii mei, nu uitați că ne aflăm în Sfântul Munte, unde Maica Domnului ne-a chemat să facem fapte bune. Neîncetat să ne rugăm lui Dumnezeu pentru mântuirea lumii şi a întregului neam creştinesc!".

Altă dată a zis: „Părinților, nu uitați cuvântul din Pateric, pe care avva Iosif l-a rostit către avva Lot: «Nu

poți să te faci călugăr de nu te vei face ca focul, arzând tot». Aşa trebuie inimile noastre să ardă de dragostea pentru Hristos.”

Odată, un călugăr a venit la el pentru spovedanie şi i-a zis: „Părinte, dați-mi binecuvântare să mă fac nebun pentru Hristos!”. Dar bătrânul i-a răspuns zâmbind: „Nu-ți ajunge că deja eşti nebun? Vrei să continui să fii un nebun?”. Atunci monahul s-a ruşinat şi a făcut o închinăciune înaintea lui, zicând: „Iertați-mă, cinstite părinte, căci am păcătuit!”. Dar bătrânul, sărutându-l, i-a dat drumul în pace.

Cuviosul părinte Ilie Vulpe s-a nevoit în Sfântul Munte timp de cinci zeci de ani, slăvindu-L pe Dumnezeu zi şi noapte şi povățuind mulți fii duhovniceşti. Apoi, văzându-şi sfârşitul apropiindu-se, i-a binecuvântat pe toți. A adormit întru Domnul în pace, pe 8 decembrie 1928 şi a fost plâns şi condus la mormânt de mulți călugări athoniți.

Înaintea sfârşitului său, bătrânul Ilie a devenit un povățuitor duhovnicesc al monahilor de pe tot cuprinsul Sfântului Munte. Mulți ucenici s-au adunat în jurul lui, între care şi bătrânul Ioan Guțu, care a trăit cel mai mult, fiind contemporanul nostru.

IV. Bătrânul Ioan Guțu (†5 decembrie 1996)

Bătrânul Ioan Guțu s-a născut la Popeşti - regiunea Soroca din Basarabia, în 1906. A făcut şcoala în satul său natal, urmând cele patru clase primare potrivit obiceiului vremii sale. Se pare că a avut chemare înspre mănăstire de la o vârstă tânără şi a auzit de bătrânul Ilie. În 1925, după ce a primit binecuvântarea tatălui său, a plecat spre Athos şi a mers direct la Schitul Colciu. Tatăl său l-a vizitat mai

târziu la Colciu şi i-a spus: „Îngrijeşte-te să mori aici!”. Această dorință a fost îndeplinită de ascultătorul fiu, care nu a părăsit „chilia pocăinței sale” până la moarte, şapte zeci de ani mai târziu.

El a devenit ucenicul bătrânului Ilie şi după aceea, după moartea acestuia, a unora dintre ceilalți ucenici ai bătrânului Ilie. A fost tuns în monahism doi ani după sosirea sa, în 1927, fiind hirotonit diacon în 1929 (după moartea bătrânului Ilie) şi apoi preot, în 1931. Ultimul dintre ceilalți ucenici ai bătrânului a murit în 1951 şi, pentru următorii patruzeci de ani, el a rămas într-o singurătate deplină, până la sosirea părintelui Augustin în 1990, care încă mai trăieşte şi astăzi în Chilie.

Părintele Augustin are multe amintiri despre părintele său duhovnicesc, bătrânul Ioan. Odată, luând parte la hramul Chiliei Sfântul Gheorghe din apropiere, părinții vorbeau după slujbă, dar părintele Ioan stătea tăcut. Un grec i-a cerut un cuvânt de folos, iar părintele Ioan a răspuns citându-i pe Părinții Pustiei: „Dacă nu poți trage folos din tăcerea mea, atunci nici din cuvântul meu nu vei trage folos.”

Altă dată, când altcineva i-a cerut un cuvânt de folos, a spus: „Eu sunt un om simplu şi nu am cuvinte de folos. Cer şi eu de la alții mai sporiți sfat şi povățuire duhovnicească. Dar dacă vom împlini făgăduințele călugăreşti şi vom săvârşi călătoria vieții aşa cum am început-o, să avem nădejde de mântuire!”.

El a iubit slujbele Bisericii şi rânduiala rugăciunii. A urmat neabătut tipicul zilnic al slujbelor şi era mereu adâncit în rugăciunea inimii. Îşi petrecea nopțile în rugăciune, fie în chilia sa, fie în paraclis. Adesea se auzeau din chilia sa zgomote şi certuri, dar bătrânului Ioan nu-i plăcea să vorbească despre aceste întâmplări. Ucenicul său Ilarion Dincă (care astăzi locuieşte în Chilia Sfântul Ipatie

a Mănăstirii Vatoped) mărturiseşte că „dacă părintele Ioan nu ar fi privegheat o noapte, ar fi fost ispitit de diavol”. Dormea cel mult trei ore într-o noapte, şi aceasta o făcea stând pe scaun.

Bătrânul Ioan avea darul rugăciunii. O pereche din Tesalonic, avansată în vârstă, nu avea nici un copil. Prin rugăciunile părintelui Ioan, le-a fost dăruită o fetiță. Altă dată, izvorul de la chilie a secat şi, la insistențele ucenicului său, părintele Ioan s-a rugat pentru apă. Curând apa a țâşnit şi n-a mai secat niciodată.

„Pe scurt - spune părintele Augustin - era un model de umilință în toate: hainele sale, mâncarea, chilia, vorba sa,... în toate.”

Întrebat care sunt faptele bune care se potrivesc cel mai bine cu iubirea, părintele Ioan a spus: „Să-i iubim pe toți în mod egal, dar să începem cu frica lui Dumnezeu şi să sfârşim cu dragostea de Dumnezeu, care este cununa tuturor faptelor bune. Mai multă rugăciune, mai multă smerenie, mai multă dragoste de Dumnezeu ne vor conduce cu uşurință spre Împărăția Cerurilor... Să ne rugăm unii pentru alții şi să sperăm că Dumnezeu nu ne va părăsi... Totuşi, noi nu ne putem mântui fără ispite, răbdare şi pocăință”.

Privirea părintelui Ioan era senină şi cuvintele sale erau liniştite. „Cineva trebuia să aibă multă răbdare pentru a-l asculta”, a spus ucenicul său. El avea mâini mari şi purta întotdeauna haine modeste. A suferit mult, mai ales înspre sfârşitul vieții sale, când picioarele sale s-au umflat şi sângerau uneori în timpul privegherilor lui de toată noaptea, dar el nu s-a plâns şi nu şi-a neglijat niciodată rânduiala sa de rugăciune, şi a refuzat să consulte medici. De asemenea, Dumnezeu l-a învrednicit să-şi cunoască dinainte ceasul morții sale, pe care l-a dezvăluit ucenicului său cu două luni înainte de a trece la Domnul.

Duminica, 3 decembrie 1996, părintele Ioan s-a împărtăşit cu Sfintele Taine. Marți, la ceasul al nouălea, a fost spovedit de părintele Dionisie Ignat, după care el a cerut iertare de la viețuitorii Chiliei Sfântul Gheorghe.

Bătrânul Dionisie Ignat mărturiseşte despre bătrânul Ioan: „A venit la Muntele Athos în decembrie 1926. Când a venit, părintele duhovnicesc pe care l-a întâlnit a fost părintele Ilie, dar în scurt timp toți aceşti bătrâni au murit, şi el a rămas singur timp de aproape 20 de ani.

Noi am trăit cu părintele Ioan ca frații. Nu era nici o deosebire între cele două chilii ale noastre. Totdeauna țineam toate praznicele împreună.

A fost un foarte bun monah, şi era foarte strict în viețuirea sa monahală. Au încercat alții să locuiască cu el, dar nu au fost în stare. El era numai preot, nu şi duhovnic. De când a murit ultimul părinte duhovnicesc din Chilie, din smerenie, el nu a mai slujit niciodată. (...)

Părintele Ioan a mers pe calea cea obişnuită a călugărului athonit. În Postul Mare, în primele trei zile ale primei săptămâni, el nu mânca nimic, iar apoi mânca o dată la două zile. Dar el nu a spus nimănui altcuiva ceea ce făcea. Era o taină. El ținea la modelul şi rânduiala viețuirii monahale. Biserica are tot ceea ce este necesar pentru mântuirea noastră. Trebuie numai să împlinim ceea ce ea ne spune. Dintre cei pe care eu i-am întâlnit sau cunoscut, el a făcut aceasta mai mult ca oricine altcineva din ziua de azi.

Există o tendință de a ne căuta mântuirea în lucruri exotice, aceasta în timp ce ignorăm lucrurile care ne sunt aproape şi pe care le putem face cu sporire duhovnicească. Există puțini care sunt aleşi în mod special de Dumnezeu, iar aceşti aleşi adesea acționează pe căi tainice. Dar, pentru majoritatea oamenilor, trebuie parcurs drumul cel obişnuit.

În 1990 a venit părintele Augustin. Chiar dacă în ultimii ani părintele Ioan a fost foarte bolnav, el a ținut la tipicul său de viață monahală până la ultima sa suflare – aceasta înseamnă Rugăciunea lui Iisus, privegherile şi celelalte, cel mai important lucru pentru un monah. El a fost cel mai riguros împlinitor al vieții monahale pe care l-am cunoscut vreodată, un monah dintre cei mai buni şi un om foarte râvnitor şi bun".

În ziua morții sale, bătrânul Ioan şi-a pierdut putința de a vorbi, însă mintea sa era limpede. Mai târziu, când ucenicul său a mers să țină privegherea pentru Sfântul Nicolae, părintele Ioan a adormit întru Domnul. Era 5/18 decembrie, pomenirea Sfântului Sava cel Sfințit, în 1996.

V. Bătrânul Ghedeon Chelaru (†30 august 1979)

„Renumele chiliei Sfântul Gheorghe - scrie părintele Ioan Şova - este îndeaproape legat astăzi de numele schimonahului Ghedeon." Bătrânul Ghedeon a fost primul părinte duhovnicesc al bătrânului Dionisie Ignat, şi totodată un foarte experimentat monah, sfătuitor şi practicant al Rugăciunii lui Iisus.

S-a născut în 1894, la Gădinți, în Moldova, într-o familie evlavioasă (tatăl său Constantin era citeț în biserică), şi botezat cu numele de Gheorghe. După parcurgerea obişnuitelor patru clase primare într-o şcoală din satul natal, tânărul Gheorghe a lucrat timp de patru ani în palatul prințului Bogdan din Gădinți, iar apoi a servit în armată timp de încă patru ani.

În timpul acela, țara era în război cu germanii – era pe vremea Primului Război Mondial – şi tot regimentul său era pe front. Totuşi, la intervenția prințului Bogdan,

sergentul Gheorghe Chelaru a rămas în spatele frontului, ca funcționar. Aproape toți colegii săi au pierit pe front. După ce a fost eliberat din armată, văzând că a fost ținut în viață prin pronia lui Dumnezeu, a decis să se facă monah şi a pornit imediat spre Sfântul Munte. Aceasta s-a întâmplat în 1920. După ce a ajuns, s-a îndreptat spre Chilia Sfântul Gheorghe a Schitului Kapsala (care se află la nord de capitala athonită Karyas), la binecunoscutul bătrân Gherasim Sperchez.

După ce a petrecut cinci ani primind o formare duhovnicească athonită tradițională, sub privirile atente ale bătrânului său Gherasim, tânărul Gheorghe a fost tuns în monahism cu numele de Ghedeon. La puțină vreme după aceasta, în 1925, a plecat în România pentru a strânge fonduri pentru Chilie. În decursul următorilor patru ani, eforturile părintelui Ghedeon s-au dovedit rodnice, căci la întoarcerea sa în Muntele Athos a adus cu sine şase sute de mii de lei şi i-a dat imediat, alături de pomelnice, bătrânului său Gherasim.

În acea vreme, părintele Gherasim conducea de asemenea şi Chilia Sfântul Tihon de Zadonsk din Kapsala. Luând în considerare multe lucruri, cum ar fi condițiile de viață din Chilia Sfântul Gheorghe (cu mulți viețuitori), maturitatea duhovnicească a râvnitorului său ucenic, şi faptul că toți ceilalți monahi care locuiau cu el erau din Transilvania, pe când părintele Ghedeon era din Moldova, în anul 1929, bătrânul Gherasim i-a dat părintelui Ghedeon Chilia Sfântul Tihon.

La puțin timp după aceasta, părintele Ghedeon a cunoscut doi tineri monahi care erau frați şi trăiau o viață de sărăcie, greutăți şi nevoință în Chilia Buneivestiri a Mănăstirii Pantocrator: ieromonahul Ghimnazie şi ierodiaconul Dionisie Ignat. Aceştia doi au văzut imediat că părintele Ghedeon este un bun vlăstar duhovnicesc al

bătrânului Gherasim Sperchez şi l-au întrebat pe părintele Ghedeon dacă ar putea să vină să locuiască cu el în Chilia Sfântul Tihon. Părintele Ghedeon a fost sfătuit de bătrânul Antipa Dinescu, care trăia în apropiere, în Chilia Buneivestiri a Mănăstirii Stavronikita, să-i primească pe cei doi fraţi, şi în 1933 aceştia i s-au alăturat părintelui Ghedeon. În timp, părintele Ghedeon devenea tot mai renumit ca povăţuitor cu experienţă, iar Chilia Sfântul Tihon de Zadonsk s-a mărit pentru a include zece monahi.

Din moment ce Chilia Sfântul Tihon era prea mică şi săracă în resurse pentru a adăposti atâţia fraţi, părintele Ghedeon a decis să se mute iar într-o chilie mai încăpătoare. După căutări, el s-a decis asupra Chiliei Sfântul Gheorghe din Colciu, deţinută de Mănăstirea Vatoped, şi care a fost cumpărată în 1937.

Chilia Sfântul Gheorghe era compusă din două clădiri: una în faţă, cuprinzând biserica veche (ridicată în 1613) şi a doua, cu două etaje, care se afla în spate. Ambele edificii se prăbuşeau. A început reconstrucţia primei structuri. Această lucrare s-a încheiat pe parcursul următorilor ani, cu mari eforturi şi probleme. Materialele erau aduse de foarte departe cu vaporul şi cu măgari, şi întreaga muncă de reconstrucţie în piatră, lemn şi ciment a fost realizată manual.

După ce biserica a fost restaurată, a fost extinsă printr-o nouă construcţie, conţinând o trapeză încăpătoare, o bucătărie şi o cameră pentru lucrul în lemn, care conţinea de asemenea o presă de măsline, un cuptor mare de cărămidă şi o cămară. În spatele primului etaj a fost construită o cămară largă pentru alimente. Apoi, deasupra bisericii şi a noilor clădiri ce erau ataşate acesteia, a fost înălţat un al doilea etaj ce servea atât ca reşedinţă pentru monahi cât şi ca arhondaric.

Din rânduiala lui Dumnezeu, bătrânul Ghedeon nu a luat parte prea mult la această reconstrucție. S-a întors în România în 1940 cu intenția de a strânge ceva bani pentru viitoare extinderi ale edificiilor, şi a fost prins aici de al doilea război mondial. El a putut să se întoarcă în Sfântul Munte abia în 1963, şi atunci fără fonduri. Din nefericire, cunoaştem prea puțin despre viața lui din timpul acestor 23 de ani. Aceştia au fost ani în care naziştii, şi mai târziu comuniştii, au tulburat pământul românesc. Fiind monah şi preot, sarcina sa nu a fost una uşoară.

Când, în cele din urmă, a fost în stare să se întoarcă, în 1963[2], el era aproape de vârsta de 70 de ani, slab şi bolnăvicios, dar înflorise duhovniceşte mai mult ca oricând. El a ajuns renumit ca un mare bătrân printre monahii aghioriți.

În acest timp, erau numai cinci monahi în Chilia Sfântul Gheorghe: starețul Ghedeon, ieromonahul Ghimnazie Ignat, ieromonahul Dionisie Ignat (care începuse să preia tot mai multe sarcini, ca preot slujitor şi duhovnic în absența bătrânului Ghedeon), monahul Agatanghel şi monahul Arsenie. Nu mult după venirea bătrânului Ghedeon, trei dintre aceştia au murit – părintele Ghimnazie în 1965, părintele Arsenie în 1967 şi părintele Agatanghel în 1971 – şi au rămas numai bătrânul Ghedeon şi părintele Dionisie. În octombrie 1977 au sosit din România monahii Ioan Şova şi Ilarion Dincă.

Din 1974 până la moartea sa, bătrânul Ghedeon a fost foarte bolnav. Numai cu mare dificultate putea să mai vină în biserică şi la trapeză sau să facă o scurtă plimbare prin curtea chiliei. În restul timpului, el rămânea în chilia

---

[2] când a avut loc aniversarea a o mie de ani de la moartea Sfântului Atanasie Athonitul

sa şi adesea citea Psaltirea. Oricum, vocea sa era încă bună şi în biserică el continua să cânte.

Bătrânul Ghedeon a fost o mare comoară de sfaturi şi cuvinte de folos pentru aceia care veneau la el. El a cinstit mult tipiconul vieții monahale din Sfântul Munte, l-a împlinit după puterile sale, şi mereu îi încuraja pe ceilalți să-l iubească şi să trăiască conform lui. În mod special, el se străduia să-şi păstreze rânduiala sa de seară de metanii şi rugăciuni, spunând că pentru viața duhovnicească ele sunt tot atât de prețioase ca aurul. El avea multă răbdare şi blândețe şi interzicea categoric orice clevetire sau acuzare a altora. Cuvinte ca „binecuvântează-mă şi mă iartă" sau „şi aceasta va trece" erau deseori pe buzele sale. Când între frații de la Chilie apărea chiar şi o mică neînțelegere, el imediat începea slujba Paraclisului Maicii Domnului, pe care el o considera ocrotitoarea lui şi grabnic-ajutătoare (aşa cum fac toți adevărații monahi athoniți), şi se ruga pentru ca pacea să revină. Ori de câte ori nu se afla în biserică sau în odaia sa citind Psaltirea, spunea continuu Rugăciunea lui Iisus.

Simțind apropiatul său sfârşit, bătrânul Ghedeon a început să primească Sfânta Împărtăşanie la fiecare două săptămâni. În ciuda vârstei sale înaintate şi a bolii, el s-a limitat strict la mâncarea de post timp de trei zile înainte de fiecare împărtăşire cu Sfintele Taine. Cu trei luni înainte de moarte, bătrânul Ghedeon s-a simțit iar foarte bolnav şi nu mai putea veni la masă ori în biserică. Nu putea nici măcar ieşi la plimbare şi gusta aerul curat. Părintele Dionisie a început să-i aducă Sfintele Taine sus în chilia lui.

Pe 10 iunie, părintele Ilarion Dincă a plecat la Chilia Sfântul Ipatie, pentru a fi alături de bătrânul Dometie Trihenea.

Pe 28 august, părintele Dionisie a mers să se roage înainte icoanei „Grabnica Ajutătoare” a Maicii Domnului la mănăstirea Dochiaru, şi s-a întors la Chilia Sfântul Gheorghe a doua zi. Pe 29 august, de sărbătoarea Tăierii Capului Sfântului Ioan Botezătorul, părintele Dionisie a slujit iar Sfânta Liturghie. Bătrânul Ghedeon nu a mâncat nici un fel de hrană toată ziua. În acea seară a rămas treaz întreaga noapte şi în jurul orei Utreniei a început să respire cu greutate. Aceasta a continuat până în jurul orei două după-amiază, când, după ce trăise o viață lungă în păstrarea cu credință a rânduielii mult-iubitei sale viețuiri monahale athonite, şi-a dat în sfârşit sufletul în mâinile Domnului.

A doua zi, 31 august 1979, a fost înmormântat. Şapte preoți au luat parte la slujbă. Părinții rămaşi la Chilie au zâmbit văzând aceasta şi s-au gândit cât ar fi fost de mulțumit bătrânul, căci îi plăcuse foarte mult să se roage la slujbele bisericeşti cu multă lume.

VI. Tinerețea bătrânilor Ghimnazie şi Dionisie de la Colciu

Bătrânii Ghimnazie şi Dionisie s-au născut în comuna Vorniceni, în județul Botoşani, fii ai lui Ioan şi Casandra Ignat. În familie au fost opt frați şi surori. Dintre aceştia, fiul cel mai vârstnic, Gheorghe (viitorul bătrân Ghimnazie) şi cel mai mic, Dimitrie (viitorul bătrân Dionisie) vor deveni monahi.

Bătrânul Ioan Şova scrie: „Tatăl lor a fost un bărbat de o evlavie deosebită, care adesea mergea împreună cu toată familia să se închine la mănăstirile din apropiere. Iată un exemplu grăitor în ce priveşte marea sa credință: odată mergea în pelerinaj la moaştele Sfântului Ioan cel Nou de

la Suceava şi, necunoscând drumul, îi întreba pe toți cei pe care îi întâlnea cum să ajungă acolo. După un timp, pe când încă era la trei sau patru ore distanță de Suceava, mireasma mirului sfințit a venit la nările sale. A mers după acest miros şi a descoperit că l-a dus chiar la moaştele Sfântului Ioan".

Această mare evlavie s-a transmis copiilor. Duminica sau de sărbători, ei nu lipseau niciodată de la biserică. Când copiii lui aveau trebuință de ceva, el făcea seara multe metanii şi se ruga cerând ajutorul lui Dumnezeu. În felul acesta, ei primeau întotdeauna cele de care aveau nevoie.

Gheorghe s-a născut în 1899. A mers la şcoală timp de cinci ani în satul său natal şi a fost un elev foarte bun, în special la matematică. În perioada aceea, satul avea mare nevoie de un contabil, şi primarul satului l-a sfătuit să urmeze şcoala de comerț. Totuşi, pe când se pregătea să intre la examenul de admitere, alții l-au sfătuit să nu urmeze această şcoală, iar el s-a întors acasă.

Dimitrie s-a născut în 1909 şi a urmat patru clase la şcoala din sat. În 1911 tatăl lor a murit, iar Gheorghe, fiind cel mai în vârstă dintre frați, a devenit capul familiei.

Fiind încă un copil, Gheorghe a abandonat jocurile copilăreşti şi s-a dedicat rugăciunii, metaniilor şi citirii din Viețile Sfinților. În conformitate cu aceasta, el s-a hotărât mai apoi să devină monah. Totuşi, familia s-a opus hotărârii sale. Un respectat bătrân al satului, pe nume Costache Iepure, i-a spus că el auzise despre viața monahală că este grea. Mai mult, Costache a adăugat că, dacă Gheorghe vroia să se facă monah atunci trebuia să fie un exemplu veritabil de monah, astfel încât satul să fie mândru de el şi să nu facă numele familiei sale de ocară.

Cu toate responsabilitățile sale de cap de familie, Gheorghe nu a fost scutit de serviciul militar. După ce a

terminat armata, el a hotărât să plece într-o mănăstire, însă nu ştia unde anume să meargă. Andrei, cumnatul său, i-a spus că ştie de un schit des vizitat, numit Măgura, mai sus de Târgu Ocna, nu departe de Cireşoaia, unde avuseseră loc teribile lupte cu nemții. Îndată, Gheorghe a scris o frumoasă scrisoare starețului de la Măgura, spunând că ar vrea să ajungă călugăr dacă acesta din urmă îl va primi. Răspunsul a venit repede: „Vino, frate Gheorghe, căci e mare nevoie!”.

VII. Începuturile monahale ale fraților

În toamna anului 1922, Gheorghe a pornit spre Schitul Măgura. În prima Duminică a Postului Mare, în 1923, starețul, văzându-i râvna, l-a tuns în monahism cu numele de Ghimnazie. Fiind un om deosebit, având mare zel pentru viața monahală şi pentru slujbele Bisericii, a fost hirotonit diacon în 1924, deşi era încă tânăr.

La Schitul Măgura se afla o mică icoană făcătoare de minuni a Maicii Domnului. Mulțime nenumărată de oameni veneau mai ales din Transilvania la biserica schitului pentru maslu şi avuseseră loc multe vindecări. În timpul acesta, Maria, sora cea mai mare a părintelui Ghimnazie, s-a simțit rău. Aceasta avea o umflătură mare, de mărimea palmei ei, pe abdomen, şi cheltuise o mulțime de bani pe doctori dar fără vreun rezultat. Părintele Ghimnazie a slujit de trei ori Sfântul Maslu şi i-a trimis făină şi ulei sfințit şi – minune a Maicii Domnului! – sora sa, Maria, s-a vindecat de boală.

Programul de viață al părintelui Ghimnazie la Schitul Măgura era foarte strict. La miezul nopții, el se trezea pentru canonul său de la chilie, iar după aceea, la ora trei, mergea la Utrenie. El făcea multe metanii şi închinăciuni

şi postea des: lunea, miercurea şi vinerea el nu mânca nimic. În timp ce lucra rugăciunea cea neîntreruptă, el făcea munci fizice grele, cum ar fi încărcarea fânului cosit. În timp, el a devenit unul dintre conducătorii Schitului Măgura. Cunoştea bine întreaga rânduială a slujbelor Bisericii. Citea şi recitea toate cărțile din biblioteca schitului.

În 1923, pe când era în vârstă de paisprezece ani, fratele său mai mic, Dimitrie, plin şi el de dorință arzătoare pentru viața monahală, l-a urmat pe părintele Ghimnazie la Schitul Măgura. Starețul s-a hotărât să-l primească, dar în acelaşi timp să-l trimită la şcoală. Astfel că, timp de doi ani, Dimitrie a învățat la Şcoala Profesională din Târgu Ocna şi adesea vizita Schitul.

În 1926 a fost o mare dezordine din pricina schimbării calendarului bisericesc, ceea ce a cauzat separare printre credincioşi. Părintele Ghimnazie, Dimitrie şi alți doi au plecat la Muntele Athos. Auziseră zvonuri despre viața foarte dificilă de acolo – cum că pâinea nu se putea găsi şi că monahii trăiau cu frunze – dar auziseră de asemenea că acolo monahismul era înfloritor. (…)

Bătrânul Ioan Şova scrie: „S-au îmbarcat la Constanța pe un elegant vas românesc şi au ajuns în Pireu. Au stat acolo timp de trei zile şi s-au urcat pe o mică barcă stricată, ce era aproape mereu înghițită de valuri. După multe aventuri, şi după ce au trecut prin multe insule, au ajuns la Muntele Sfânt la portul Dafni, unde, spre mirarea lor, au găsit pâine”.

VIII. Sfântul Munte Athos

În data de 6 septembrie 1926, au venit ca oaspeți în Chilia Sfântul Gheorghe a părintelui Gherasim Sperchez, de la Schitul Capsala, nu departe de Karyes.

Bătrânul Dionisie descria sosirea lor astfel: „Am venit în 1926 cu încă trei părinți, inclusiv fratele meu mai în vârstă, ierodiaconul Ghimnazie. În România nu auzisem despre Muntele Athos. Prima oară am mers la Chilia Sfântul Gheorghe în Capsala. Acolo erau 18 români. Am ajuns în ajunul praznicului Naşterii Maicii Domnului şi îndată am avut parte de o priveghere de toată noaptea. Pe atunci era foarte linişte în muntele Athos”.

Neîncetat rugându-se, ei au pribegit prin Sfântul Munte. La Schitul Prodromu, egumenul Anikita le-a spus că după ce vor fi terminat să se roage la locurile sfinte din Munte, să se întoarcă, căci atunci, poate, îi va primi în schit. Oricum, între timp a fost numit un alt egumen, iar acesta le-a spus că sunt alți monahi care vor să intre în schit, dar momentan lipsesc; aceştia trebuie să se întoarcă înainte ca el să ia vreo decizie.

Deoarece se întâmplă des ca cineva să devină un bun monah atunci când începe prin a locui cu un străin, părintele Ghimnazie a decis că fratele Dimitrie ar trebui să facă aşa. De aceea l-a trimis la părintele Serafim, la Biserica Intrării în Templu a Născătoarei de Dumnezeu, lângă Karyes, mai jos de Schitul Sfântul Andrei. Aceasta a fost în noiembrie 1926, şi fratele Dimitrie a stat acolo până în iulie 1927. În acest timp, părintele Ghimnazie a lucrat la Mănăstirea Iviron.

În iulie 1927, Chilia Buneivestiri de lângă Mănăstirea Pantocrator a ajuns de vânzare şi a fost cumpărată de părintele Ghimnazie şi fratele Dimitrie, împreună cu un alt călugăr, părintele Sebastian. Ei au împrumutat cinci mii de drahme de la un anume părinte Mihail, care era negustor la Karyes.

Bătrânul Dionisie spunea despre aceasta: „Cumpăraserăm Chilia Buneivestiri din Capsala împrumutând nişte bani, şi ne-a luat trei ani de muncă pentru a-i returna. Pentru fiecare zi de lucru câştigam două zeci de drahme. În acele vremuri, cu atâta se puteau cumpăra doar două pâini. Era foarte greu de trăit. Era extrem de dificil să te ţii de programul zilnic de slujbe şi să mai faci şi altceva pe lângă aceasta. Dar în acest timp m-am simţit mai aproape de Dumnezeu decât oricând altcândva, căci era atât de greu şi trebuia să ne încredinţăm atât de mult voii lui Dumnezeu. Am locuit în această chilie timp de cinci ani. În 1927 am fost tuns monah, iar fratele meu (Ghimnazie) a fost hirotonit ieromonah. În 1931, am fost hirotonit ierodiacon".

Au stat la Colciu la Chilia Buneivestiri până în 1933. Chilia era săracă în mijloace materiale, şi amândoi trebuiau să lucreze în Mănăstirea Iviron, în timp de părintele Sebastian rămânea la chilie. Aici, la Chilia Buneivestiri, au avut multe ispite din partea vrăjmaşului. Dracii le apăreau sub diferite forme, făcându-se văzuţi şi auziţi, pentru a-i înfricoşa ca să abandoneze rânduiala lor de chilie şi viaţa strictă pe care o urmau în mod obişnuit. Uneori dracii apăreau sub formă de câini turbaţi şi se năpusteau la ei, lătrând. Părintele Ghimnazie se ruga şi slujea des Sfânta Liturghie, iar dracii au dispărut. În acest timp, părintele Ghimnazie a căzut bolnav, totuşi nu şi-a schimbat modul său aspru de viaţă.

Bătrânul Dionisie va relata mai târziu: „În 1933 am părăsit Chilia Buneivestiri pentru o altă chilie în Capsala, închinată Sfântului Tihon de Zadonsk. Egumenul Chiliei Bunavestire tocmai murise, iar părintele Ghedeon (Chelaru), egumenul Chiliei Sfântul Tihon de Zadonsk, ne-a rugat să mergem să locuim cu el".

Părintele Ghedeon a devenit acum părintele lor duhovnicesc, iar ei au locuit cu el timp de patru ani.

IX. Schitul Colciu

În 1937, amândoi frații au venit cu părintele Ghedeon la Chilia Sfântul Gheorghe la Colciu, un schit al Mănăstirii Vatoped. Toți trei au lucrat cu multă râvnă şi jertfire de sine la reconstrucția acestei chilii. Cu toată această muncă foarte grea, ei nu şi-au abandonat nici măcar pentru o clipă rânduiala lor ascetică, adică slujbele bisericeşti, canonul de la chilie şi lucrul în jurul schitului. Ei îndeplineau rânduiala bisericească urmând practica marilor mănăstiri, fără să scurteze nimic din tipicon.

Rugăciunile erau grupate astfel: Ceasul al Nouălea, Vecernia şi Canonul Maicii Domnului erau cântate cu un ceas înainte de asfințit. Pavecernița se citea imediat după masa de seară. La ora opt dimineața după calculele bizantine, ceea ce este echivalent cu ora două noaptea, slujbele începeau: Miezonoptica, Utrenia, Ceasul Întâi, Ceasul al Treilea, Ceasul al Şaselea, urmate de Sfânta Liturghie. După a şasea laudă a canonului de la Utrenie, se cânta un acatist. Parastasul se făcea după-amiaza. Canonul de la chilie se făcea întotdeauna cu un ceas înainte de Ceasul al Nouălea, adică atunci când călugărul era liber.

Chilia avea livezi de măslini, cam o mie de pomi, precum şi viță-de-vie, portocali, lămâi, nuci, smochini, pruni, vişini şi altele. În grădină creşteau toate cele necesare: ceapă, usturoi, roşii, vinete, ardei iute, pătrunjel, țelină, varză, sfeclă, cartofi, fasole şi altele. Călugării vorbeau de grădina lor ca de „vaca monahului”[3].

---

[3] ceea ce înseamnă că grădina reprezenta sursa lor principală de hrană

Printre toate muncile lor fizice şi duhovniceşti, Dumnezeu le trimitea de asemenea şi mângâieri. În Chilia Sfântul Gheorghe se afla o icoană a Maicii Domnului de la Kazan, făcătoare de minuni, care acum se află în biserică. La început se afla într-una din chiliile monahilor şi stătea pe o masă în mijlocul camerei, cu două candele aprinse înaintea ei. După cum povesteşte bătrânul Ioan Şova, „odată camera a luat foc şi întreaga pardoseală a ars, împreună cu mobila şi cărțile; oricum, cadrul ferestrei, uşa, masa pe care stătea icoana şi podeaua de sub masă au rămas intacte. Când părintele Dionisie a deschis uşa, încăperea era plină de fum sub presiune, care l-a lovit cu putere în față. Dar puțin după aceasta, când a fost în stare să privească înăuntru, el a văzut icoana intactă, iar candela de pe masă aprinsă, în timp ce chipul Maicii Domnului părea că zâmbeşte".

Călugării începeau să se strângă în jurul lor, iar chilia reîncepu să prospere duhovniceşte. În acest timp, vrăjmaşul, care nu doarme, nu a încetat să îi tulbure pe nevoitori.

Când bătrânul Ghedeon a plecat în România în 1940 să strângă fonduri pentru continuarea reconstrucției chiliei, întoarcerea sa a fost împiedicată de al doilea război mondial şi de venirea la putere a comuniştilor. Abia în 1963 el a fost în stare să se întoarcă, după mulți ani grei. Între timp, părintele Ghimnazie devenise un sfătuitor duhovnicesc al monahilor, iar părintele Dionisie preluase sarcina de a spovedi.

Vrăjmaşul continua şi aici să-i neliniştească pe asceți. Bătrânul Dionisie a zis: „Locuia lângă noi un frate, Gavriil. Într-o zi, pe când se îndrepta spre biserică, dintr-o dată a început să strige şi să arate înspre mare. Era prea departe de noi ca să îl auzim, deci ne-am dus la el şi l-am întrebat pentru ce făcuse toată acea gălăgie. A spus că

atunci când clopotele au bătut pentru începerea slujbelor văzuse demoni venind către ei dinspre mare, ca un roi de albine: veneau să ispitească monahii când aceştia se adunau să se roage.”

„Altă dată, în timpul Privegherii, la momentul dintre sfârşitul Vecerniei şi începutul celor şase psalmi, toți cei din biserică stăteau jos ascultând o omilie ce se citea. Atunci unul dintre monahi, părintele Arsenie, remarcă o figură umbroasă, într-o haină neagră (nu putu să-i vadă chipul) care intră în biserică ținând în mână ceva asemănător unei cădelnițe. Când această arătare „tămâia” un monah în *stasidion*-ul[4] său, monahul ațipea în timpul omiliei. Părintele Arsenie era teribil de îngrozit, iar când arătarea veni la locul în care se afla el, a strigat din toate puterile. Bineînțeles că asta i-a trezit pe toți. Vedeți? Monahul este un soldat, luptând împotriva celui rău.”

X. Adormirea părintelui Ghimnazie (†1965)

Cât timp a stat în Sfântul Munte, părintele Ghimnazie nu şi-a abandonat niciodată obiceiul de a se trezi la miezul nopții şi de a îndeplini o parte a canonului său, fie mătănii, psalmi sau rugăciune. De asemenea, era foarte important pentru părintele Ghimnazie să doarmă în mici reprize, fiecare ținând de la două la trei ore, după care se trezea pentru a se ruga. În felul acesta, sufletul poate stăpâni trupul mult mai uşor.

Numărul minim tradițional de mătănii şi închinăciuni pe care un călugăr athonit trebuia să le facă în timpul canonului de la chilie, de care părintele Ghimnazie se ținea, este următorul: pentru monahii tunşi, numărul era de

---

[4] strană monastică

la o sută la o sută opt zeci de metanii şi o mie două sute de închinăciuni, pe când pentru un schimonah, ca părintele Ghimnazie, era de o sută cinci zeci – trei sute de metanii şi o mie două sute de închinăciuni.

Se vorbea puțin în chilie – numai cât trebuia pentru lucru sau probleme duhovniceşti. Nu se pălăvrăgea şi nu se critica. Toți monahii îşi țineau gândurile îndreptate spre Dumnezeu şi aveau rugăciunea pe buze. Pe lângă aceasta, părintele Ghimnazie se străduia să aibă prezența vie a lui Dumnezeu în mintea sa, în inima sa şi în gândurile sale şi lucrările sale.

Părintele Ghimnazie avea o memorie foarte bună. Ştia pe de rost toate Ceasurile, întreaga Psaltire, Acatistul Buneivestiri, Acatistul Mântuitorului, Paraclisul Maicii Domnului, multe tropare şi alte rugăciuni. Timpul care-i rămânea după slujbe şi canonul său de la chilie şi-l petrecea în lucrări în jurul chiliei.

În 1965, la doi ani după întoarcerea bătrânului Ghedeon din România, după ce luptase războiul cel drept ca un ostaş al lui Hristos, după ce trăise ca un mare monah nevoitor şi slujitor al lui Hristos, ieroschimonahul Ghimnazie a trecut la Domnul la vârsta de 66 de ani. După o boală care l-a făcut să se stingă văzând cu ochii, el a fost adăugat soborului Sfinților Părinți athoniți din Împărăția lui Dumnezeu.

„Pentru aceia care trăiesc azi în Chilia Sfântul Gheorghe”, scrie bătrânul Ioan Şova, „părintele Ghimnazie este un model către care noi trebuie să tindem a ne conforma. Pentru rugăciunile sale şi pentru acelea ale tuturor sfinților aghioriți, să aibă bunul Dumnezeu milă de noi şi să dobândim un colț de rai, având-o ca sprijinitoare pe Maica Domnului şi pe toți sfinții, mai ales pe cei din Muntele Athos.”

XI. Bătrânul Dionisie Ignat

Nu mult după adormirea întru Domnul a iubitului frate şi co-nevoitor al părintelui Dionisie, ceilalţi monahi din chilie au murit şi ei – părintele Arsenie în 1967 şi părintele Agatanghel în 1971. Au mai rămas numai bătrânii Dionisie şi Ghedeon. Apoi, în 1977, doi monahi au sosit din România: părinţii Ioan Şova şi Ilarion Dincă. Părintele Ilarion s-a mutat la Chilia Sfântul Ipatie cu doar câteva luni înainte de moartea bătrânului Ghedeon, în 1979. Deşi câţiva monahi mai veneau din când în când şi stăteau pentru puţin timp, bătrânii Dionisie şi Ioan erau singurii monahi din chilie, până când, în 1989, bătrânul Iosif a venit în Mănăstirea Vatoped pentru a revigora viaţa de obşte de acolo. Puţin după aceasta, noi ucenici începură să vină la Vatoped şi în schiturile sale, printre care şi la Colciu. Astăzi sunt aproximativ 10 monahi care trăiesc în Chilia Sfântul Gheorghe.

Nu mult după ce noii monahi au început să apară, o nouă încercare a venit asupra bătrânului Dionisie: şi-a pierdut vederea. Deşi această încercare era grea pentru el, înainte fiind mereu activ şi din punct de vedere fizic, Dumnezeu i-a trimis de asemenea şi mult har, iar el a început să sporească în practica rugăciunii inimii. La puţin timp după aceasta, el a devenit un preţuit părinte duhovnicesc pentru monahii din Vatoped şi în special pentru bătrânul Iosif, care a văzut în el un lucrător al rugăciunii căruia el însuşi i se putea spovedi şi de la care putea primi sfat.

Cu toate acestea, vrăjmaşul a continuat să îl tulbure pe părintele Dionisie. În fiecare seară înaintea slujbelor, fratele care îi trezeşte pe toţi ceilalţi bate mai întâi la uşa Bătrânului pentru binecuvântare. Într-o seară, fratele a

venit şi a bătut, însă după aceea a plecat la biserică fără să fi primit binecuvântarea. La puțin timp după aceasta, bătrânul Dionisie a auzit o a doua bătaie în uşă. Crezând că este acelaşi frate, a deschis uşa şi, în ciuda vederii sale foarte slabe, a văzut limpede un om cu o cârpă pe față. La început, nu a realizat ce se petrece şi a întrebat: „Cine eşti?”. Omul i-a spus numele unui cunoscut, însă Bătrânul a înțeles imediat cine era la uşă. Făcându-şi cruce, Bătrânul a întrebat: „De ce nu spui rugăciunea când bați?”. La asta, diavolul a răspuns: „De ce aş face-o? Voi, călugării, o spuneți”. Bătrânul Dionisie a strigat: „Înapoia mea, Satană, pleacă de aici!”. Vrăjmaşul a spus: „Am să plec, dar mă voi întoarce!”, şi a părăsit chilia. După asta, bătrânul Dionisie i-a adunat pe toți frații în biserică şi le-a povestit toate câte s-au petrecut, încurajându-i să prețuiască şi să respecte chiar şi „micile” ascultări ale vieții lor de zi cu zi.

XII. Sfaturile bătrânului Dionisie

Bătrânul Dionisie este privit în Athos ca unul dintre ultimii exponenți ai „vechii şcoli” de viață duhovnicească din Sfântul Munte. Mulți au constatat faptul că cea mai comună formulă de încurajare dată tovarăşilor săi nevoitori este: „răbdare, răbdare şi iar răbdare”. Iată un scurt fragment din sfaturile sale duhovniceşti:

Părinții spun că Îl iubim pe Dumnezeu prin împlinirea poruncilor Lui şi prin dragostea față de aproapele nostru. Cum poate începe cineva să facă aceasta?

La început, fugi de toate patimile. Dacă vrei să cultivi virtuțile trebuie să te smereşti.

Cum se face aceasta?

Dacă cineva are smerenia drept fundament, toate celelalte virtuți vor veni. Fără smerenie nu se poate dobândi nimic, ca şi o casă fără fundație. Când cineva este smerit, îi vede pe toți ceilalți ca sfinți. Harul vine şi se poate practica ascultarea cu dragoste. Cea mai puternică armă a diavolilor împotriva noastră este să ne înalțe cugetul. A-l face pe om mândru este cea mai puternică armă a lor, şi încearcă să facă asta cu noi încă din tinerețe, căci ştiu că cel mândru nu va merge în cer. Domnul spune că cel necurat nu poate intra în Împărăția Cerurilor. Odată, când Sfântul Macarie cel Mare era afară, strângând ramuri de palmier prin deşert, un diavol l-a întâlnit şi i-a spus: „Am o mare amărăciune, căci nu pot să te întrec. Tot ceea ce faci, fac şi eu: tu posteşti, eu nu mănânc nimic; tu priveghezi, eu nu dorm niciodată. Într-un singur lucru mă întreci – în smerenie."

Cum poate cineva să dobândească răbdare?

Smerindu-se. Mai tot timpul suntem nerăbdători pentru că suntem mândri. Dumnezeu încearcă să ne învețe smerenia mai mult decât orice altceva.

Cum putem să ne întărim credința în faptul că Dumnezeu poartă de grijă tuturor?

Mai întâi, nu trebuie să ne încredem în noi înşine. Şi trebuie să avem răbdare atunci când vin ispitele. După aceasta, trebuie să lăsăm harul să lucreze.

Ce vreți să spuneți prin: „Trebuie să lăsăm harul să lucreze"?

Când înțelegem că Dumnezeu este lângă noi. Dar pentru asta trebuie să avem conştiința neputințelor noastre.

Cum ar trebui să ne rugăm?

Cu perseverență. E foarte important. Cu ajutorul rugăciunii, harul primit la Botez poate creşte.

Sfinții Părinți spun că atunci când ne rugăm ar trebui să stăm „în prezența lui Dumnezeu". Cum putem cultiva aceasta?

Rugându-ne din tot sufletul şi şi cu multă atenție.

Ce se întâmplă dacă cineva este înconjurat de multe griji care îngreunează aducerea-aminte de Dumnezeu?

Dacă ai smerenie şi iubire, eşti în rugăciune. Este posibil să te rogi în situații dificile. Au existat sfinți aflați în ascultări dificile şi s-au rugat, ca Sfântul Calist, patriarhul Constantinopolului. Dar aceasta este o stare foarte avansată. Pentru noi ascultarea cu dragoste este lucrarea noastră permanentă. Ascultarea duce la smerenie, iar smerenia duce la rugăciune.

Traducere şi note: Mihnea Mustață[5]

[5] în limba engleză textul părintelui Damaschin a fost tipărit inițial în revista O*rthodox Word*, şi traducerea a fost preluată de pe site-ul www.nistea.com

Din apoftegmele părintelui Dionisie Ignat[6]

Despre mândrie: Mândria e cea mai primejdioasă patimă. Toate patimile, toate păcatele se iartă foarte lesne, şi te îmbrăţişează Dumnezeu şi te duce în Împărăţia Cerului. Însă la Împărăţia Cerului sub nici un motiv nu poţi înainta cu înălţarea minţii, cu mândria. Ispititorul, satana cel mare, e foarte deştept, şi ştie lucrul asta. De aceea seamănă în omenire înălţarea minţii şi tulburarea, adică mândria, ca să nu poată înainta omul la Împărăţia Cerurilor. Căci Sfintele Scripturi aşa spun, că, din bunătatea Lui, Dumnezeu vrea ca acolo unde a fost împărăţia satanei cea atâta de înfricoşată şi mare, care a căzut din cauza mândriei, acolo să completeze locurile acelea cu sufletele bunilor creştini şi ale călugărilor care s-au aflat la Dumnezeu. Dar acolo nu poţi ajunge dacă ai înălţarea minţii, sub nici un motiv! Doar cu smerita cugetare poţi ajunge acolo! De aceea, ispititorul instalează în sufletul copilului, de mic, înălţarea minţii, mândria, lucru care zicem că nu-i nimic, şi de fapt acela-i cel mai dăunător, cel mai primejdios pentru mântuirea sufletelor noastre.

---

[6] extrase din interviurile apărute în *Vestitorul Ortodoxiei*, nr 302/2002, 303-304 /2003

Despre televizor: Televizorul e un izvor nesecat al răutăților, al tuturor răutăților.

Despre mântuire: Lucru simplu: cum ne vom aşterne, aşa ne vom odihni! Odată ce suntem fiii Bisericii Ortodoxe şi suntem creştini ortodocşi, români creştini ortodocşi, mult-puțin, ştim ce trebuie să facem ca să ne mântuim şi de ce trebuie să fugim ca să nu ne pierdem mințile. Ştim. Mult-puțin, ştim. Să ne osârduim să mulțumim pe Părintele ceresc şi să nu-L amărâm mai mult.

Despre Sfintele Sinoade: Acum nu-s mulțumiți duşmanii Ortodoxiei, acum bagă altele ca să distrugă Ortodoxia. De exemplu, cât Ortodoxia va fi la înălțime, n-o să poată stăpâni antihrist cum vrea el. De aceea, apostolii lui antihrist se osârduiesc ca să distrugă Ortodoxia. Găsesc fel de fel de pricini: ca să facem unitate, să nu respectăm cele şapte Sfinte Soboare… Dacă le respectăm cu sfințenie, sfinți ne facem. Dar noi începem să spunem: „Aşa a fost atunci" şi altele... Fel de fel de acestea ne produc duşmanii Ortodoxiei ca să ne dărâme.

Despre Sfânta Tradiție: Preotul este dator veşnic să spună cele ce ne scrie Evanghelia, cele ce ne scriu Sfinții Părinți îndumnezeiți. Pe acelea se bazează Biserica. Biserica Ortodoxă a avut de luptat de la începutul începuturilor cu felurite feluri de eretici. De aceea s-a adunat de pretutindeni toată Ortodoxia şi a făcut sfat, şapte Soboare Ecumenice. Noi acum la temelia Ortodoxiei avem învățătura celor şapte sfinte soboare ecumenice. De aceea merge Biserica, de aceea a mers bine până acuma. Eh… mai merge şchiopătând, dar merge.

Despre veacul al VIII-lea: Noi suntem în al VIII-lea veac. În al VIII-lea veac zice că or să fie mari greutăți şi mari schimbări în lume, spre răutatea şi spre dărâmarea vieții sufleteşti şi duhovniceşti. Eh!… Fiindcă Bunul Dumnezeu a orânduit ca să fim creştini ortodocşi, mulți-puțini, să nu ne depărtăm de povețele Bisericii Ortodoxe, de sfaturile Sfinților Părinți cei îndumnezeiți şi să sperăm că o să căpătăm mântuirea.

Despre oamenii nemulțumitori: Acum, daca omenirea şi-ar pune toată speranța în bunătatea lui Dumnezeu, nu-i cu putință să nu te audă Dumnezeu, nu-i cu putință ca să nu te vadă Dumnezeu. Dumnezeu este în tot locul şi vede şi gândul tău. Vedeți că noi cu ocazia asta ne depărtăm de Dumnezeu. Lumea dacă ar trăi mai simplu, aşa, să aibă doar cele trebuincioase… Dar nu!… că propaganda asta a venit, a intrat in omenire, că: „De ce eu să am casa asta aşa mică?… E mică, am de toate şi am trei-patru copii, da' am de toate. Da' de ce să n-am mare, ca a celui de colo?”. De acum îl trimite pe bărbatu-său: „Du-te şi adu bani să facem şi noi casa mai mare, să facem moda, moda, moda…” Asta-i o propagandă mistică a satanei, ca să nu fie omul niciodată în pace, să nu se mulțumească cu atâta. Da' nu vezi cum spun bătrânii: „Întinde-ți picioarele cât îi plapuma, că dacă le întinzi mai mult răceşti”? Aşa, de exemplu: „Iată, acela are mai mulți bani, a făcut casa mare, e pentru el, treaba lui, bine că poate… Dar eu sunt mulțumit că am una mică, chiar dacă mai prost mănânc, mai prost mă îmbrac, dar sunt stăpân în casa mea”.

Despre răbdare: Răbdarea niciodată nu ruşinează, răbdarea totdeauna are harul ei, căci te bucură. Da' oamenii sunt neputincioşi: „Cât o să mai rabd?”. Până la

sfârşit, căci spune: „cel ce va răbda până la sfârşit, acela se va mântui”.

Ne vorbeşte părintele Dionisie de la Colciu

Părinte Dionisie, în zilele noastre una dintre cele mai mari biruințe ale diavolului este că a reuşit să îi despartă pe oameni de înțelegerea creştină a familiei. Folosindu-se de mijloace diferite, de la sărăcie până la ispita preacurviei, de la ispita mâniei până la boală, el încearcă să îi convingă pe soții credincioşi că viața creştină este o utopie, este un vis. Că este imposibil oamenilor să mai meargă pe calea mântuirii. În acelaşi timp, Dumnezeu, prin păstorii Săi vrednici, îi povățuieşte pe soți să poarte fără crâcnire crucea familiei, o cruce aducătoare nu numai de bucurii pământeşti, ci mai ales de bucuria veşnică a mântuirii. Ce sfaturi dați creştinilor, cum se poate lucra sfințenia în lume?

O dată ce omul e în familie, trebuie dreapta socoteală. Să respecte cu sfințenie îndrumările duhovnicului. Că duhovnicul totdeauna o să-l sfătuiască numai cele bune: de ce să se păzească, de ce să se apropie. Dar cum e acum, lumea s-a stricat. Fiecare are familia lui şi femeia lui, luată din Biserică – că dacă te-ai căsătorit, te-ai încununat în Biserică – dar cu ochii se uită după altele. Acum, ca om, cu ochii după altele, de! Dar să nu ai patimă, că dacă ai patimă pentru persoana pe care ai văzut-o, cum e scris şi-n Evanghelie, ai şi preacurvit în inima ta cu ea. S-o admiri că-i frumoasă, dar să zici aşa: „Uite ce frumoasă femeie, dar îngerii lui Dumnezeu, din cer, cu cât mai frumoşi or fi?”. Adică să admiri bunătatea lui Dumnezeu, dar nu s-o iubeşti pe femeia aceea ca să te

apropii de ea; şi-atunci ai plată de la Dumnezeu.

Pentru ca oamenii să ducă o viață curată în lume şi în familie e obligatoriu să fie într-o strânsă legătură cu duhovnicul, cu Biserica?

Dacă cineva se ține de Biserică, duhovnicul niciodată n-o să-i zică: „Mănâncă de dulce în posturile mari!”. N-o să-i zică: „Du-te şi te împărtăşeşte fără să te spovedeşti!”. Nu o să-i zică aşa. El o să-l conducă pe calea adevărului. Şi dacă el respectă ceea ce-i spune duhovnicul, porțile raiului sunt deschise pentru el. Să aibă pace cu familia. Dar e răutate în timpurile astea. Femeile sunt cu studii, deştepte. Acum trebuie mai multă iconomie. Că ele te înfruntă. Cu toate că eşti bărbatul ei, femeia te înfruntă şi trebuie să ai răbdare atunci. Trebuie să ai răbdare s-o aduci acolo unde femeia să cunoască că ea, dacă-i femeie, trebuie să fie mai smerită. Trebuie să stai să judeci, să discutați problemele pe care le aveți.

Dar sunt cazuri de cupluri în care soția e mai învățată sau i se pare că e superioară soțului. Sau unui băiat îi place o fată, dar ea este mai dominantă, aşa-i firea ei...

...mai mândră! De la mândrie se trage! Oricât de deşteaptă ai fi, oricât de multă înțelepciune ai avea, dacă n-ai smerita cugetare, eşti în prăpastie.

O fată spunea: „Duhovnicul nu ştie ce să mai facă cu mine, că nu găsesc un băiat care să mă domine”. Aşa are ea firea, dominantă...

Nu firea! Tu să te smereşti! Şi atunci ai parte şi tu, şi acela.

Poate de aceea şi suferă, că nu se căsătoreşte, dar e vina ei, de fapt. Patima ei, nu?

Sigur că da! O să treacă vremea, şi n-o s-o mai ia

nimeni.

Un tânăr care avea o prietenă care îl domina spunea: „Mie nici nu-mi vine să-mi bat capul ca să o domin numai aşa, ca să-i arăt că eu sunt superior!”.

Da, dar nici aşa nu-i bine, pentru că femeia întotdeauna e inferioară, şi caută să se răzbune. O să găseşti, o să vezi, că cele mai mari primejdii în ortodoxie le-a făcut femeia: şi cu Sfântul Ioan Gură de Aur, şi cu Sfântul Ioan Botezătorul, şi cu alţii, şi cu alţii... De aceea, e bună, dar trebuie să fie dominată de harul Sfântului Duh, că dacă ea-i deşteaptă, să poată merge după Adevăr. Că dacă nu e smerita cugetare, nu e nimic. Cât de deştept să fii, cât de apropiat de toate înţelepciunile lumii acesteia, e degeaba. Dacă te biruieşte egoismul, n-ai făcut nimic, eşti în primejdie totală.

Şi cel de care vă vorbeam, ce să facă? Că el zice că nu poate să stea tot timpul să o smerească, ea îl domină. Ce să facă, să se despartă?

Ei, nu, nu! Dacă au dragoste între dânşii, ea singură, de la sine, să se smerească. Ea singură, de la sine. Şi atunci şi ea are plată de la Dumnezeu, şi el e mai mulţumit, că atunci când vezi că ea se smereşte, ai aşa, o bucurie, că o ştii că ea e înţeleaptă şi poate să facă lucrurile în alt fel, şi se smereşte. Ai şi tu o bucurie, că înălţarea minţii totdeauna e urâciune înaintea lui Dumnezeu, dar şi cel mai bun prieten al tău, dacă cunoaşte că ai înălţarea minţii, vrând-nevrând te urăşte. Înălţarea minţii e un „har” satanicesc, e o patimă şi domină toate patimile.

De ce ziceaţi că femeia e răzbunătoare?

Fiindcă ea nu judecă mai mult. Uite, Irodiada a cerut capul Sfântului Ioan, ea nu s-a socotit: noi aici avem praznic, avem sărbătoare, când le-oi duce capul

Botezătorului, se bucură ei? Nu, ea n-a judecat lucrul ăsta, ca femeie. Că dacă era un bărbat, se gândea: eu vreau să-l omor, ce bucurie aduc oamenilor acestora?

Femeia e mai sentimentală, se supune mai degrabă inimii, poate. Se spune de multe ori că bărbatul are mai multă minte, dar n-are sentiment. Să trecem acum la alt subiect. Părinte, vedeți că o mare problemă în zilele noastre este sărăcia. Cum să înfrunte sărăcia o familie creştină?

Să se mulțumească cu ceea ce are. În sărăcie trebuie răbdare. Să-şi spună: „Alții au de prisos, dar mie atâta mi-a hărăzit Dumnezeu”, ca să sufere, să rabde. În loc să mănânc un lucru de două ori pe săptămână, am să-l mănânc la două luni o dată, şi-I mulțumesc lui Dumnezeu. Şi atunci am plată de la Dumnezeu.

Apare o problemă. Cineva s-a căsătorit şi vrea să aibă copii, dar intră în panică: „n-am bani, n-am nimic, cum îi cresc?”. Şi mulți acuză sărăcia şi fac avorturi sau folosesc anticoncepționale.

Vezi că nu-i credință adevărată?! Acela nu crede desăvârşit în Dumnezeu. Păi Dumnezeu, Cel ce mi-a dat copilul, nu va avea grijă tot El ca să nu moară de foame copilul meu?

Dar el poate ajunge la disperare. Intervin problemele pe care le ridică familia. Dacă nu are bani, nu are ce să bage în gură. Şi ocupându-se să câştige mai mulți bani, poate lasă deoparte cele duhovniceşti. Cineva întreba: „ce să fac, să las rugăciunea şi să mă ocup de cele ale casei, sau cum să le îmbin pe amândouă?”

Dreapta socoteală! Să judece câte ore să stea la rugăciune înaintea lui Dumnezeu, şi câte ore să lucreze pentru trup, şi să facă dreaptă socoteală. Să nu lase nici

una, nici alta, şi atunci Dumnezeu binecuvântează şi pe una şi pe alta. Dar într-o zi lucrez mult, şi o săptămână nu mai fac nici o cruce, aceea nu-i dreaptă socoteală. Zilnic, zilnic să ai un program.

Spre deosebire de călugări, mirenii nu depun votul ascultării. În ce măsură trebuie să facă ei ascultare de duhovnicii lor? Viața călugărească este marcată de cele trei voturi: al ascultării, al fecioriei, al sărăciei. Viața de familie de ce anume ar trebui să fie marcată? Votul ascultării se poate ține în familie? Votul sărăciei sigur se poate ține. Votul fecioriei, numai ca şi păstrare a curăției familiei. Dar votul ascultării, care e considerat cel mai mare de către Părinți, şi-l poate lua mireanul? Față de cine?

Față de legile lui Dumnezeu. Ascultare pentru împodobirea familiei lui. Nu ca să-ți tai voia, cum se taie voia în monahism, ca să nu progreseze patima mândriei. Mireanul să facă ascultare de duhovnic, căci duhovnicul îi dă acele ascultări care sunt pentru folosul familiei. Iar la călugărie e altceva. Îți taie voia ca să nu poată progresa egoismul, că asta e cea mai mare armă a satanei, nu numai pentru călugări, ci şi pentru mireni: să instaleze în suflet egoismul. Omul prins de egoism nu mai are nici o judecată adevărată. Dacă egoismul s-a instalat în mintea ta, atunci numai ce zici tu, aceea-i bun. Şi-acuma satana, duhul cel rău, te învață, îți şopteşte la ureche numai cele rele. Şi tu spui că aşa-i bine, ce fac eu e bine. Asta înseamnă egoismul. Sau mândria. Şi patima aceasta o vede vrăjmaşul. De aceea a căzut el din cer. De aceea se osârduieşte cu toată tăria lui să instaleze în sufletul fiecăruia din noi egoismul: „EU fac ce ştiu, nu ce mă învață altul!”. Asta e palma cea mai puternică a vrăjmaşului. Asta şi la mănăstire, şi în lume.

Cum trebuie să facă soții ascultare de duhovnic în problemele de familie? Bine, duhovnicul nu poate fi ca la mănăstire, tot timpul lângă tine, să vadă cum te mişti şi să-ți spună: „Fă aia...", tu să-i ceri: „Părinte, binecuvântează să fac asta..."

...Nu, nu, nu! Acele chestiuni de familie între dânşii se discută; adică să nu vorbească urât unul cu altul, ca să se irite; să n-ajungă în tribunale, că de la tribunale, ce vine? De-acum despărțire, bătaie... Nu!... De-aceea trebuie să fie blânzi unul cu altul. Chiar dacă a greşit soțul sau soția, celălalt e dator să-l sfătuiască, nu să-l ocărască, că nu rabdă celălalt să fie ocărât, nu-i aşa? Să aibă dreapta socoteală, să-l sfătuiască, ca singur să cunoască greşeala, şi-atunci se-ndreaptă lucrurile.

Dar se poate vorbi în familie de o ascultare a soțului față de soție, sau a soției față de soț?

Ascultarea e lege între dânşii; dacă nu se ascultă unul pe altul, nu pot să trăiască. Nu se poate altfel. Adică se sfătuiesc ce-i de făcut: „cutare, cutare", se sfătuiesc. Aceea-i ascultarea unuia față de altul. Ca să fie pace, întâi se sfătuiesc, ca să nu ajungă la neînțelegeri. De aceea, te sfătuieşti, întâi: „uite, să facem lucrarea cutare"; şi-acuma, hai la discuție, poate nu e bine, până când te hotărăşti, ca să fie de acord amândoi, ca să fie harul Sfântului Duh în lucrare. De-aceea dacă zici: „Eh, tu zici asta, eşti o zăpăcită, eu am să fac o treabă!" – păi n-ai făcut nimica. Cu femeia eşti un trup, trebuie să-l respecți, cu toate că soția poate e incultă, sau cumva mai prejos decât tine, dar tu s-o respecți, că sunteți una. Trebuie sfătuire la orice lucrare, în nici un caz: „ori fă aşa, ori îți dau cu ceva-n cap".

Mulți soți creştini consideră că trebuie să impună propriul punct de vedere soțiilor lor, şi ele să îl preia fără

nici un fel de cârteală. Sfinția voastră propuneți modelul sfătuirii.

Cum a devenit acum omenirea, nu-şi taie voia... De aceea, ca s-o convingi pe soție să faceți o lucrare, trebuie să te sfătuieşti; şi soția, cum spun Sfintele Cărți, mai puțină educație are ca bărbatul, el e mai binecuvântat, să zicem aşa... Ei, stai la discuție... „Uite, facem lucrarea cutare”. Dacă nu vrea, te abții. S-o convingi din cuvintele cele cu blândețe, s-o convingi că ai dreptul să faci lucrarea cutare. De asta-i sfătuirea. Nu hotărăşti. Numai împărații vechi hotărau să taie capetele la toți, că de ce cred în Hristos, şi mergea. Dar aşa nu-i după Dumnezeu. Că acolo unde e sfătuire e calea Sfântului Duh.

Da, cu pace şi cu rugăciune. Şi dacă soția are altă părere, cum este? Dacă amândoi se sfătuiesc şi totuşi unul spune: „Eu văd aşa”, celălalt zice: „Nu, eu văd invers”.

Ei, de-acuma, sfătuindu-se şi ajungând la o înțelegere între dânşii, va zice femeia: „eu cred aşa, dar lasă, fac cum zice bărbatul, că aşa-i bine”. Sau el zice: „măi, văd că ea zice că-i aşa, da, să fac şi aşa…”; fiindcă au dragoste între dânşii. Atunci e rău, când intră hotărârea şi unul zice: „Cine eşti tu, să te-ascult eu pe tine? Nu-i aşa!”.

Deci să cedeze, fiecare să fie gata să cedeze pentru celălalt, chiar dacă iese rău.

Sigur că da, chiar dacă iese rău, dacă te sfătuieşti şi s-a întâmplat şi-a ieşit rea socoteala, rabdă amândoi, că s-au asociat, adică s-au înțeles să facă aşa.

Dar există şi ispita de a spune: „Uite, eu te-am lăsat pe tine să faci cum ai vrut tu, aşa, din dragoste, dar vezi că a ieşit prost, de-acum încolo să asculți de mine...”

Nu, tot aşa: „de-acuma să ne sfătuim, ca să ne

hotărâm amândoi. Ca să nu dăm, să nu deschidem nici o portiță satanei…”, ca să fie invidie între dânşii.

De obicei, atunci, când se sfătuiesc şi iese bine, sau iese rău, atunci acolo satana poate să intervină şi, fie spune unul: „uite că eu sunt mai deştept”, fie spune celălalt: „Din cauza ta a fost rău...”

Când e sfătuire, cu sfătuirea celor doi s-a terminat o lucrare. Dar dacă nu iese o lucrare bună, ba se mai aleg şi cu nişte pagube colosale, dacă s-au sfătuit amândoi, acum nu poate să zică nici unul: „Din cauza ta!” sau: „Din cauza mea!”. „Ne-am sfătuit, şi-am dat greş amândoi”. De-aceea e bună sfătuirea. Că dacă se-ntâmplă că n-au reuşit, se-amestecă duhurile cele viclene ca să nu fie pace. Aşa, dacă te sfătuieşti, zici: „Uite, vezi, ne-am sfătuit, dar am greşit, amândoi am greşit”. Ne-am sfătuit, ca să nu se facă fără voia celuilalt lucrarea. Şi-atunci, dacă a ieşit bună lucrarea, ne bucurăm cu toții: „Slavă Domnului, uite, a ieşit bine”. Iar dacă nu: „Ce să facem, uite, am dat greş”. Aşa nu poate intra ispititorul ca să-i dezbine.

Dar duhovnicul ar putea interveni în astfel de probleme? Cei doi să spună: „Uite, nu facem nici cum zici tu, nici cum zic eu, ci mergem la duhovnic şi să hotărască el”.

Ei, atunci când amândoi cer sfătuirea duhovnicului, e bine.

Apare şi aici o ascultare care se aseamănă cu cea din viața mănăstirească.

Sigur. Şi vezi că duhovnicul care are Sfântul Duh are să vorbească fără nici un interes, decât numai ca să fie binele lor. În momentul acela, harul Sfântului Duh îl luminează pe duhovnic: „uite, problema, uite-aşa să o lucrați, ca să fie bine”. Şi-atunci merge bine.

Sfântul Apostol Pavel spune: „Femeilor, supuneți-vă bărbaților voştri”. E mai bine ca în anumite disensiuni femeia să fie mai dispusă să cedeze? Sau trebuie să cedeze bărbatul?

Da, femeia, pentru că prin femeie a căzut Adam. De aceea, Sfântul Apostol Pavel spune că bărbatul are alt har dumnezeiesc, mai... ca stăpân. Vedeți că întâi Adam este zidit, şi pe urmă femeia, de aceea femeia trebuie să fie supusă bărbatului totdeauna. Dar acum, ca să convingi omenirea de acest lucru, e greu; femeia, uite, are drepturi acuma!...

Da, femeia se revoltă: „Cum să ascult eu de tine?”

Da, de aceea-i bună sfătuirea, de aceea bărbatul trebuie să aibă mai multă răbdare cu femeia...

Să o facă să înțeleagă în ce fel îi este cap. Nu să îşi impună superioritatea prin porunci, ci să o convingă dacă are dreptate.

Sigur, trebuie să o convingă, trebuie să îndrepte greşelile.

Şi dacă cel care are dreptate cedează, şi greşesc amândoi în urma cedării lui, ar fi normal să se smerească cel care a greşit. Că zicea cineva aşa: „Tu, femeie, dacă el o ține pe-a lui, lasă-l, faceți cum zice el, că dacă greşeşte, dacă sfatul lui nu va ieşi bine, atunci va fi motiv ca să se smerească şi să te asculte altă dată mai cu luare-aminte!”.

Trebuie blândețe. Blândețea să ne conducă în toate, nu egoismul. Din cauza egoismului se întâmplă toate relele.

Părinte, cum să facă ascultare cel care nu este căsătorit, nu este nici călugăr, dar are duhovnic.

De duhovnic să asculte ca de Dumnezeu. Că duhovnicul oricât de simplu ar fi, oricât de nepăsător ar fi,

nu poate sub nici un motiv să te sfătuiască ceva contra, ceva spre nefolosul sufletului frăției tale, oricum ar fi el, cât îl luminează harul Sfântului Duh, orice ți-ar spune, îți va spune pentru binele sufletului şi al duhului frăției tale. El trebuie ascultat cu mare atenție.

Chiar dacă are patimi, are o patimă şi tu te gândeşti că, prin patima asta, ar putea să-ți facă un rău. Ştii că are o patimă şi zici: „nu gândeşte prin Duhul Sfânt!”

Să zicem că este un duhovnic care bea câte un pahar mai mult. Tu ascultă ce spune el. El nu-ți va zice niciodată să bei. Chiar dacă el bea, că asta e patima lui, dar el, tocmai fiindcă e duhovnic, nu poate să zică: „Bea şi tu!”.

Da, dar există şi situația în care cineva crede că duhovnicul nu e imparțial cu el, că are un interes cu el, adică nu-ți voieşte binele. Poate exista acest pericol. Sau, de multe ori, ucenicul poate fi cuprins de gândul: „Părintele nu ține la mine, de fapt”, sau cine mai ştie. Poate să fie ispită, dar poate să fie şi o realitate că duhovnicul e dezinteresat de mântuirea ucenicului, că se leneveşte, sau cine ştie.

Totuşi, oricum ar fi, duhovnicul n-o să spună ceva nefolositor. Chiar dacă, să zicem aşa, vrea să te preseze, tot n-o să fie nefolositor pentru tine, o să fie tot pentru binele tău.

Dumnezeu va lucra chiar şi aşa?

Sigur că da.

Şi dacă-ți dă o ascultare care pare împotriva a ceea ce spun Sfinții Părinți?

Ei, trebuie să fii sigur de asta, nu să te iei după o părere.

Trebuie să discuți cu el, să-i spui: „Uite, Părinte, eu am citit la Sfinții Părinți aşa, ce zice sfinția voastră?”

E bine tot aşa, ca în familie, să discuți cu blândețe cu el şi cu sfătuire.

Dar cu duhovnicul, în privința ascultării... În mănăstire ai tot timpul, spui: „Părinte, blagosloveşte să mă duc în sus, sau blagosloveşte să mă duc în jos, să fac rugăciunea, să mănânc, să aşa...” Dar cine nu este în mănăstire, chiar dacă are duhovnic, nu prea poate să fie tot timpul în ascultare. Eşti, să zicem, în oraş, sau la sat, sau unde eşti. Cum faci? De multe ori, trebuie să faci după capul tău.

Da, după capul tău, dar, chiar dacă capul tău nu-i totdeauna în mănăstire, dar e după ascultare, atunci ştii ce trebuie rezolvat, ştii singur.

Deci încerci singur, cu rugăciune şi cu restul.

Da, cu rugăciune.

Cum se poate duce o viață de sfințenie în lume, unde sunt ispite la tot pasul? Într-un fel, în lume e mult mai multă ispită, să zicem a ochilor, a auzului. Ştim că în mănăstire ispitele sunt mai mari ca în lume, dar mă refer la ispitele acestea grosolane care sunt în lume. Cum putem să le depăşim?

Cu îndelungă răbdare, cu hotărâre duhovnicească în sufletul tău. Eu ştiu că un lucru e păcat. De ce să mă uit la fata aceea că-i aşa frumoasă, şi pe urmă să mă rănesc cu inima? Vezi că Sfânta Scriptură spune: „când te-ai uitat cu patimă la parte femeiască, iată că ai preacurvit în inima ta cu ea”. De aceea trebuie să ne osârduim să fim cu bărbăție duhovnicească în noi. Să zicem aşa: „e frumoasă fata aceea, dar e zidirea lui Dumnezeu. Dacă ea e aşa frumoasă, dar îngerii lui Dumnezeu, cum or fi?”. S-o admiri că-i frumoasă, dar fără patimă, că ea-i zidirea lui Dumnezeu. Dacă aici, pe lumea asta, omul, aşa vai de

capul lui cum este, şi are aşa frumuseţe, dar îngerii lui Dumnezeu? Să-ţi îndrepţi ideea şi mintea la îngerii lui Dumnezeu şi la frumuseţea pe care o are Dumnezeu în ceruri. Şi atunci nu pătimeşti. Dar trebuie, cum am zis, o bărbăţie duhovnicească. Şi Dumnezeu ajută. Spui „Doamne, ajută!”, şi El te aude şi te ajută, că nu-i departe Dumnezeu, Dumnezeu e pretutindeni.

Şi cum să se apere tinerii de ispita pe care le-o aduc femeile care umblă din ce în ce mai sumar îmbrăcate?

Trebuie să arăţi bărbăţie: „Eu sunt bărbat şi respect curăţenia şi sfinţenia, ca să pot primi harul Sfântului Duh”. Cum spunea odată unul, că fuma mult, mult, mult şi pe urmă, deodată, a tăiat fumatul. N-a mai fumat. Şi-l întrebau: „Dar cum te-ai lăsat, tu, care fumai două pachete din cele mari pe zi? Cum?”. Şi a răspuns: „Mi-a fost foarte greu, vreo două luni de zile credeam că am să pătimesc ceva, dar am zis cuvântul acela: «Sunt bărbat, şi nu vreau să-mi calc cuvântul!». Şi m-a ajutat Dumnezeu şi-am scăpat”. Şi la orice lucru poate fi vorba asta: „Sunt bărbat! Ştiu că dacă mă apropii de fata asta, mă vatăm, mă vatăm sufleteşte, mă vatăm şi trebuie apoi lacrimi multe, ca să pot să ocolesc boala asta”. Să-ţi spui: „Da, ea-i femeie, e fată frumoasă, dar eu sunt bărbat şi am hotărât să fiu curat”. Şi atunci te ajută harul Sfântului Duh. Căsătoria nu-i obligatorie. Dacă poţi să te păzeşti, să-ţi păstrezi fecioria curată, aceea e chiar mai sus. Dar Dumnezeu a lăsat la voia omului.

În ziua de astăzi au crescut neînţelegerile între tineri şi vârstnici. Libertatea e înţeleasă ca o revoltă faţă de tot ce înseamnă educaţie. Tânărul spune: „Eu sunt liber, ce vii să-mi spui mie tu, tată, mamă sau bunicule, că trebuie să fac aşa?”. Tot ce înseamnă educaţie, tot ce încearcă profesorul sau părinţii sau familia să-l înveţe, copilului i

se pare că e o restrângere a libertății. Cum pot fi evitate tensiunile dintre părinți şi copii?

Copilul este dator veşnic, până se face mare, să asculte de părinți. Nu numai atât, dar Sfânta Scriptură spune: *„Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta ca să trăieşti mulți ani pe pământ şi fericiți”*. Încă din Legea Veche scrie asta. De exemplu, părinții au atâta har dat de Dumnezeu, că dacă te-ar blagoslovi, dacă te-ar binecuvânta părinții, să ştii că binecuvântat eşti toată viața. Dacă, Doamne păzeşte!, i-ai amărât şi nu i-ai ascultat şi i-ai enervat şi te-au blestemat, …

Ce să facă părintele dacă apoi îi pare rău că a blestemat?

Bine, dacă-i pare rău, te dezleagă.

Dar Dumnezeu ascultă astfel de blesteme? Uneori sunt spuse la mânie şi din prostie.

Ei, nu. Dar chiar dacă părintele a zis un cuvânt către copil, dacă se pocăieşte şi unul şi celălalt, iartă Dumnezeu. Dar trebuie respectați părinții. Oricât de, să zicem aşa, înapoiați ar fi părinții. Acum, vezi, tot tineretul învață studii înalte, înalte, dar vezi cum zice Sfânta Scriptură? *„Începutul înțelepciunii este frica de Dumnezeu*”. Orice înțelepciune, dacă o înveți, să fie întâi frica Domnului în inima ta, ca să fie înțelepciunea ta bună. Că toată înțelepciunea lumii acesteia nebunie este înaintea lui Dumnezeu. A dat Dumnezeu înțelepciune omenirii, şi-a făcut atât de multe înlesniri omenirii. Dar nici unul nu zice că l-a ajutat Dumnezeu. Nu zice! Zice doar: „Eu! Eu!” Egoismul, adică. Îl dă pe Dumnezeu la o parte. Ei, ce aştepți acum de-acolo? Acum, sunt unele lucruri bune, dar sunt şi unele pe care le întrebuințăm rău. Televizorul, de pildă; duşmanii adevărului pun multe feluri de vederi la care e ruşine şi numai să te gândeşti. Acuma, tineretul, de mic, se

pleacă la ce vede, şi acest lucru devine periculos. Şi nu numai Ortodoxiei, ci chiar omenirii. Devii neom de mic copil. Dacă nu eşti la locul tău de mic copil, copil cum te-a lăsat Dumnezeu, dacă vezi atâtea scene care te vatămă şi tu te pleci la acelea, vezi, acelea distrug omenirea întreagă.

Intră patimile prin astfel de imagini. Dar, oricum, oamenii, oricât de ocupați ar fi, mirenii mai ales, îşi găsesc timp să privească televizorul. Sunt şi preoți care fac asta.

Ai văzut? Ai văzut cât de meşteşugăreț e vrăjmaşul?

Mai ales când eşti obosit. Vii seara de la serviciu şi ai vrea să te-ntinzi, să ai un pic de linişte, şi deschizi televizorul, că e foarte uşor să te uiți la el, şi uneori sunt şi emisiuni interesante sau care par de folos. Numai că, spre exemplu, te uiți la o emisiune interesantă sau de folos, şi după aia uiți să-l mai închizi. Zici: „ia să mă mai uit la încă una, că poate-i la fel de interesantă...", şi aşa mai departe. Adică te fură foarte lejer, foarte uşor.

Te fură, te fură. Ei, ia să ne osârduim, că Împărăția lui Dumnezeu se ia cu sila, şi silitorii o dobândesc.

Sunt unii care lucrează zece-doisprezece ore pe zi, şi seara când vin acasă sunt istoviți, nu mai ştiu de ei, nici nu se gândesc să se roage, şi sunt ca nişte morți vii...

Da, da, şi-n loc să facă o rugăciune, deschid televizorul! Vezi? A cui e lucrarea asta? Nu e a satanei? De aceea trebuie să ne osârduim să fim duhovniceşti. Chiar şi obosit fiind, omul tot ar avea timp de rugăciune, şi asta o dovedeşte tocmai faptul că-şi găseşte fel de fel de ocupații, ca televizorul şi altele. În loc să urmăresc televizorul, de la care n-am nici un ajutor sufletesc, să fac o rugăciune, să citesc un paraclis, să am un tipic al meu de rugăciune de seară. Ispititorul, când dă de bărbăție, caută

să sufle în mintea oamenilor, singuri să se păcălească: „Să iei televizor, că dacă n-ai televizor, nu eşti om”. Şi de la televizor cele mai mari fărădelegi se fac. Multe am auzit la spovedanii. Erau oameni curaţi, şi văzând rele acolo, la televizor – că la televizor dă şi lucruri bune - s-au aplecat spre rele.

Totuşi, uneori pare că sunt şi lucruri bune la televizor, mai vezi lumea încotro se îndreaptă, mai sunt şi emisiuni religioase...

Vezi cât e de diplomat satana? Arată întâi un folos, arată întâi o icoană, două-trei lucruri bune, ca să poată pe urmă să dărâme tot cu celelalte, care-s rele. Că firea omului se pleacă automat spre cele ce-i arată lucrurile folositoare trupului – dar de fapt nici măcar trupului nu-i sunt folositoare, ci îi atrag doar poftele, patima...

Şi atunci, ar fi mai bine ca lumea să nu se uite deloc la televizor?

Aceea-i mult mai bine!

Dar consideraţi că e un impediment să te împărtăşeşti dacă te uiţi la televizor? Că un duhovnic spunea credincioşilor din parohia sa: „Cine se uită la televizor, nu-l mai împărtăşesc!”. Sau doar în post să nu ne uităm, sau cum e mai bine să facem?

Sfântul Apostol Pavel spune: *„de tot lucrul rău să mă feresc”*. Tot ce-i bun să ţineţi, şi de tot lucrul rău să vă feriţi. Dacă vezi că te vatămă, de ce să mai dai drumul la televizor? De-acuma s-a schimbat mintea ta, şi nu mai poţi să zici „Doamne Iisuse Hristoase...” Ce să zici, că de-acuma tu te gândeşti la ce-ai văzut, fărădelegile pe care le practică în faţa ta şi tu te îndulceşti, şi dacă te-ai îndulcit, de-acuma te duci şi te culci, şi-n loc să zici „Doamne Iisuse Hristoase...”, tu te gândeşti la fărădelegea pe care ai

văzut-o.

Este nevoie de multă atenție, şi de nevoință...

În timpul istoriei Ortodoxiei au fost mulți sfinți care n-au fost nici călugări, n-au avut nici familie, au rămas curați, cum s-au născut. Dacă poți, şi aceea este o cale, dar ne cere o hotărâre. Ori de mic te călugăreşti, ori de mic te căsătoreşti.

Ce înseamnă „de mic”?

Adică de tânăr. Vechile rânduieli spun aşa, ca fata de la 15 ani să se căsătorească, iar băiatul de la 18 ani. De ce aşa devreme? Aşa, pentru că până atunci pot să reziste să fie curați, ca atunci când se duc în biserică să fie amândoi feciorelnici, ca să-i binecuvânteze harul Sfântului Duh, şi copiii pe care-i nasc să fie şi mai frumoşi şi mai isteți şi mai apropiați de Dumnezeu. De-aceea a pus hotar Biserica, a avut grijă de aşa ceva. Dacă rămâi necăsătorit la o vârstă mai înaintată, e bine, dar numai să fii curat. *„Fiți sfinți”*, zice Sfânta Scriptură. *„Fiți sfinți, că Eu, Domnul Dumnezeul vostru, sfânt sunt”*.

Părinte, dar nu ar fi devreme la 15-16 ani? Nici legile statului nu permit acum să se căsătorească tinerii sub 18 ani.

Eu spun ce ne învață vechile pravile ale Bisericii.

Dar atunci şi unii păgâni se căsătoreau la vârste fragede, nu era ceva ce să țină strict de credința creştină. Dar dacă tinerii tot amână căsătoria, găsind tot felul de justificări, în cele din urmă cad în păcat. Sunt mai interesați să cunoască ce înseamnă viața de cuplu fără să primească harul căsătoriei. Din ce în ce mai puțini tineri țin cont de învățătura Bisericii.

Biserica e făcută de harul Sfântului Duh. Toate învățăturile Bisericii nu sunt de la oameni, ci vin din harul

Sfântului Duh. De aceea, pentru binele sufletesc şi trupesc al fiecăruia din noi, dacă respectăm cu sfințenie ceea ce ne sfătuieşte Biserica, suntem câştigați şi trupeşte şi sufleteşte. Dacă stai însă să asculți că un doctor spune una, alt doctor spune alta, cutare înțelept a găsit altceva de cuviință, asta e cu totul altceva. Noi vorbim de ceea ce potriveşte Însuşi Dumnezeu Mântuitorul, Dumnezeu care S-a coborât din ceruri. Acela ne sfătuieşte aşa. Şi dacă putem să ascultăm ceea ce ne învață, suntem câştigați. Iar dacă nu, pentru drumurile lumii acesteia ne trebuie altceva.

Totuşi, în zilele noastre, la vârste din acestea mici, copiii trebuie să studieze, merg la liceu, şi dacă eşti la liceu şi te căsătoreşti, nu mai ai voie să termini decât la seral. Apoi mulți vor să facă facultate în acelaşi timp, ca să îşi găsească un loc mai bun de muncă. E greu să-ți întemeiezi o familie şi să vină copiii şi să faci lucrurile acestea. Şi atunci toți studiază şi amână căsătoria, şi bineînțeles că pe măsură ce trece timpul ispita căderii este din ce în ce mai mare. Apar tot mai multe prilejuri de a păcătui, de la petreceri până la excursii...

Trebuie să fii curat, şi atunci eşti adevărat ortodox, adică dacă este ascultare de dogmele Bisericii. Dar Biserica de aceea a hotărât căsătoria la vârste tinere, pentru că până atunci tinerii se pot păstra curați.

Dacă tot amână căsătoria, ajung la păcat, apoi se despart, şi se alege praful de ceea ce ar fi putut fi o familie frumoasă. Ispita este foarte mare, şi plăcerea trupească este preferată curăției.

„Fiți sfinți, că Eu, Domnul Dumnezeul vostru sfânt sunt." Dar dacă nu poți să te păstrezi curat, şi eşti dărâmat

la o vârstă ca aceea, atunci ce aştepţi? Harul Sfântului Duh? Cât putem respecta cu sfinţenie ceea ce ne hotărăşte Biserica, suntem cu speranţa că va merge totul bine şi că putem să căpătăm fericirea cea adevărată: veşnicia. Că omul oricât ar trăi, tot trebuie să închidă ochii; Dumnezeu nu ne-a făcut pentru lumea asta. Lumea asta înşelătoare şi plină de necazuri e dată ca să ne pregătim pentru veşnicie. De aceea ne-a pus legi şi ne ajută în tot momentul, ca să putem căpăta veşnicia.

Părinte, care ar trebui să fie diferenţa de vârstă între cei doi soţi? E bine să fie soţia mai tânără? Sau nu are importanţă lucrul acesta? Dacă ar fi amândoi foarte tineri, ei nici nu ar şti bine să se aleagă unul pe altul.

Înainte, părinţii hotărau asta, încă de pe când copiii erau mici: „tu ai să iei pe fata cutare, tu pe cutare”.

Aşa era obiceiul înainte, şi nu numai la creştini.

Dar acum nu mai e aşa, fiindcă lumea s-a modernizat.

Dar poţi să iubeşti aşa? Nu trebuie să fie dragoste la mijloc? Nu trebuie să se îndrăgostească unul de altul, în loc să hotărască altcineva pentru ei? Că au fost şi cazuri când unul iubea pe altcineva, şi atunci căsătoria aceea n-a mai fost din dragoste, a fost mai mult formalism.

Aşa era atunci. Nu ca acum. Sunt sute şi mii şi milioane de fete, şi zici: „aceea e a mea” şi o alegi pentru tine. Dacă nu te-mpaci, o dai la o parte şi iei alta, şi alta, şi tot aşa. De aceea înainte hotărau părinţii: „iei pe fata asta”, şi aceea era, ea rămânea. Părinţii îi logodeau, şi asta era. Dar acum tinerii mai mult îşi aleg ei, că sunt liberi. Acum o iei pe care vrei.

Poate că aceasta e o încercare pentru care cei care o trec cu bine vor avea plată. Responsabilitatea este mult mai mare când alegi tu, nu mai poţi da vina pe părinţi că

lucrurile nu merg bine. Dar este foarte trist faptul că sunt foarte puțini tineri care se pregătesc aşa cum trebuie pentru a întemeia o familie. Ar trebui să existe o pregătire serioasă. Dar tinerii intră cu capul înainte în familie, şi când apar problemele se despart. De multe ori nici naşii nu se pricep să îi ajute, pentru că nici ei înşişi nu duc o viață creştină. La preot se ruşinează să alerge, şi încet-încet relația se destramă. De altfel, tinerii nici nu se mai gândesc la cununia religioasă, se gândesc numai la cum să aibă parte de plăceri şi desfătări trupeşti. De purtarea crucii familiei fug toți.

Dar şi acum, pe fata pe care o vrei n-o poți lua decât prin Biserică.

Ar trebui să se pună problema aşa, dar nu se pune de către toți...

Şi după ce ai luat-o prin Biserică, sub nici un motiv n-o poți lepăda. Oricât de rea ar fi ea, n-o poți lepăda. Atunci când o iei, zici: „asta-i cea mai frumoasă fată, cea mai cuminte, cea mai, cea mai, pe asta am s-o iau". Şi te căsătoreşti în Biserică. Dar după aceea nu mai este aşa cum ai gândit tu. Trăind împreună, o să fie nervoasă, n-o să te asculte, o să se întâmple fel de fel, se amestecă patimile cele blestemate pe care le aruncă satana în sufletul şi în cugetul tineretului; şi-ți zici: „ei, nu-i aşa cum am gândit eu, cred c-o s-o lepăd". Sub nici un motiv n-ai dreptul s-o lepezi. Sub nici un motiv! Aceea e crucea ta. Nu s-a potrivit, de-acuma să faci răbdare. Sau invers: poate bărbatul e rău. Fata n-are dreptul să-l lepede, sub nici un motiv. Să facă răbdare, că aceea-i crucea sa. Chiar dacă atunci când s-au luat n-avea patima aceea, iar acuma o are; trebuie să facă răbdare. Şi unul şi altul trebuie să facă răbdare. Te-ai căsătorit, eşti legat, că n-ai luat-o de la om, ai luat-o de la Dumnezeu, din Biserică ai luat-o. Şi

numai dacă - Doamne păzeşte! - unul dintre ei a alunecat şi a căzut cu altă persoană, atunci îți dă voie Biserica s-o lepezi. Dar altfel nu îngăduie Biserica.

Ce părere aveți despre cei care se recăsătoresc.

Cu mare iconomie, doar a doua nuntă. Nu a treia şi a patra. Nu, sub nici un motiv!

La a doua cununie, rugăciunile sunt aşa, mai de pocăință. Zice: „Pentru neputința voastră...”

Trebuie băgare de seamă.

E foarte răspândită acum această mentalitate: „dacă nu ne potrivim, lasă că ne despărțim, dar de comun acord”.

Asta e desăvârşită păgânătate. Păgânătate! Nu Biserică, nici Ortodoxie, nici Adevăr.

Unii tineri se întreabă: „De ce să se chinuiască amândoi, dacă nu se împacă? Mai bine să se despartă în pace şi să se ducă fiecare cu cine simte că se împlineşte mai mult”.

Adică să ia pe alta? Vezi, astea sunt legi omeneşti, diavoleşti, ca să-ți faci poftele.

Ei nu zic că-şi fac poftele. Ei zic că nu merge relația, că nu s-au potrivit.

Nu s-au potrivit?! Nu s-au potrivit pentru că au o patimă. Taie patima aceea, gândul că nu te potriveşti, că aceea e patimă satanicească. *„Din tinerețile mele, multe patimi se luptă cu mine”*, dar patimile acelea nu-s de la om. Patimile acelea le-a aruncat însuşi vrăjmaşul, satana, în sufletul meu, că el e duh şi el se apropie de fiecare dintre noi fără să observăm. El e duh şi n-are osteneală, şi aruncă în cugetele şi-n ideile noastre sămânța faptelor celor rele. Şi dacă tu l-ai absorbit şi l-ai băgat în sufletul

tău, încet-încet începe să încolțească. Şi dacă încolţeşte în inima ta, încet-încet face rădăcini. Atunci satana fuge departe de la tine şi te lasă, că el e convins că de-acum ai să-l asculți prin patima pe care a pus-o în sufletul tău. Deci, dacă vrei să-ți faci toate poftele tale, bagă de seamă că poftele acelea nu-s ale tale, ci ele sunt sămânța faptelor celor rele, a omului vechi, sămânța răutăților.

Părinte, până unde să meargă relația tinerilor înainte de căsătorie? Vedeți, mulți se sărută, dansează, merg la petreceri unii, merg şi la biserică! Dar există această mentalitate. De pildă, când li se spune tinerilor că poate n-ar fi bine să se sărute, ca să nu li se stârnească patima desfrâului, se uită foarte ciudat: „cum, ce-i asta?!”.

Prin sărut te-a prins, şi dacă te-a prins, trebuie de-acuma să săvârşeşti fărădelegea. O dată, nu. De două ori, nu. Poate ți-e ruşine, poate te gândeşti că-i păcat, dar dacă începi să săruți, te-ai aprins, şi cum te-ai apropiat de foc, te-ai ars. De aceea înainte, cum se logodeau, nu treceau patru-cinci zile, o săptămână cel mult, ca să se pregătească de nuntă, dar nu să stea săptămâni, cum am observat acum. Acuma, dacă s-au logodit, deja tinerii dorm într-un pat amândoi: „Păi, sunt logodit, e logodnica mea!” Şi se duc împreună, merg la toate distracțiile. Aceea e o fărădelege. Poate să mai fie curăție în tinerii aceia? Nu este ceea ce face bunătate. Cum a început omenirea, spre dărâmare merge.

Părinte, în urma întâlnirilor pe care le-ați avut cu mirenii, care ați observat că sunt problemele cu care se confruntă familia creştină în ziua de azi? Şi care ar fi mijloacele de a face față acestor probleme?

Mai întâi să respecte dragostea dintre dânşii. Şi dacă nu merge, să se sfătuiască cu Biserica.

Vedeți că există multă sărăcie în zilele noastre. Între principalele probleme din zilele noastre se numără divorțurile şi avorturile.

Atunci n-ai temelie că eşti creştin. Dacă te gândeşti la divorț, înseamnă că nu eşti creştin. Sau să faci avorturi! Oare dă Biserica vreo învoire cât de mică să faci avorturi? Sunt situații când - Doamne păzeşte! - a murit copilul în pântece, atunci să-l scoată doctorul, nu să faci avort. Sub nici un motiv! Avortul e ucidere. Câți ani trebuie să nu te împărtăşeşti, când ai ucis? Dacă e sărăcie, sau altceva – atunci, dacă e sărăcie şi nu poți creşte copilul, să trăieşti în feciorie cu soția, ca frații. Şi atunci eşti şi împodobit de harul Sfântului Duh, şi nici probleme nu ai. Biserica, Ortodoxia, sub nici un motiv nu-ți dau voie să faci avort.

Mulți soți vor să aibă parte de unire trupească, şi totuşi să nu aibă copii, şi atunci folosesc fel de fel de anticoncepționale sau ajung la avorturi.

Ai văzut? E o fărădelege pe care Biserica şi Ortodoxia nu o aprobă sub nici un motiv. Dacă ai soție şi a ajuns să zămislească, atunci sub nici un motiv nu poți să nu-l laşi să se nască. Copilul, dacă s-a zămislit, de-acuma are suflet într-însul. Şi dacă l-ai scos, l-ai omorât, va să zică eşti ucigaş de oameni. Pe el nu l-ai lăsat să se bucure nici de viața asta, nici de cea viitoare, adică l-ai distrus: de-acuma tu eşti ucigaş.

Cum să se raporteze soții creştini la unirea trupească, la viața sexuală?

Bărbatul şi femeia să fie aşa: câți copii le-a dat Dumnezeu, atâția să aibă. Sub nici un motiv să nu-i avorteze. Dacă vor să nu aibă copii, atunci să trăiască în feciorie.

Dar poate fi periculoasă înfrânarea, dacă nu sunt

amândoi soții pregătiți? E o perioadă când la femeia care a născut mai mulți copii poate să apară o oboseală trupească, sau o stare de astenie. Unii duhovnici recomandă înfrânarea în această perioadă, pentru ca femeia să se mai refacă. Dar apare şi problema ispitei: dacă se abțin, unul dintre ei, mai ales soțul, poate să cadă cu altcineva...

Dacă respectăm ceea ce ne învață Biserica, suntem desăvârşiți, apropiați de Dumnezeu, ca să putem căpăta fericirea. Cum căutăm după ideile noastre, cădem în brațele vrăjmaşului.

Sfinția voastră recomandați înfrânarea. Dar nu poate fi periculoasă? Tocmai pentru a evita pericolul unii părinți zic că în perioada aceea soții trebuie să se roage mai mult, ca nu cumva unul dintre ei să cadă. Şi totuşi e greu.

Sigur că-i greu! Dar trebuie hotărâre bărbătească, duhovnicească. Iar dacă-i greu, du-te, fă copii, ca să nu fii sub călcarea legii. Fă copii şi mergi înainte. Dar dacă vrei să n-ai copii, retrage-te. Păi, cum? Vrei să-ți faci poftele trupeşti, şi copilul nu? Păi de-aceea este lăsat de Dumnezeu bărbat şi femeie, nu pentru altceva, decât ca să se înmulțească; aşa cum a zis Dumnezeu încă de prima dată: *„Creşteți şi vă înmulțiți şi moşteniți pământul”.* De aceea a lăsat Dumnezeu să se căsătorească.

Se spune că dacă ai copii mulți şi trebuie să ai grijă de ei te cam risipeşti...

Noi am fost opt. Şi dacă tata nu murea, cum a murit, de tânăr, poate că mai făceau. Şi ce? Eram agricultori. O mămăligă, acolo, şi ce mai dădea Dumnezeu, şi au crescut oameni toți, şi-a fost bine... Sigur, nu erau desfătările care sunt astăzi, şi cum e omenirea astăzi, dar noi, fiindcă nu ştiam de altele, o mămăligă şi oleacă de brânză şi ce mai

dădea Dumnezeu, ce mai era acolo, ca oamenii de la țară, care au un ou, un porc, ceva...

Da, asta la sat, dar la oraş e mai greu. Mulți n-au nici casă la oraş, îi dă afară din casă, că n-au bani să-şi plătească întreținerea, curentul, toate astea...

Oricât de rău ar fi, dacă avem grijă să căpătăm sfânta mântuire, să nu ne îndepărtăm de învățăturile Bisericii şi ale Sfinților Părinți, care ne îndrumă la adevăr. Şi atunci avem speranță, ori de-am avut parte de bune, ori de rele în lumea asta, dar vom căpăta odihna sufletului în viața viitoare.

Țelul căsătoriei e mântuirea celor doi parteneri, îndumnezeirea lor, apropierea lor de Dumnezeu, iar copii sunt fructul acestei uniri.

Sigur că da! Cât timp nu alunecăm dincolo de adevărul Bisericii, dincolo de Ortodoxie, e bine şi avem speranțe să căpătăm mântuirea. Că oricât am trăi, tot trebuie să plecăm din lumea aceasta. Da, plecăm din lumea aceasta, dar începem altă viață: veşnică. De aceea trebuie să ne pregătim, să respectăm ceea ce ne-a hotărât Biserica, Sfinții Părinți şi Însuşi Mântuitorul Hristos, care S-a coborât din cer pentru mântuirea noastră, ca să putem căpăta veşnicia. Că omul nu-i făcut pentru lumea asta.

Există mentalitatea că familia este ceva îngăduit de Dumnezeu pentru a ne bucura de cele de aici. Se observă o ispită de a considera familia ca un fel de îngăduință pentru fel de fel de patimi, până la urmă, şi păcate. Pe de altă parte, unii spun că viața de familie este lipsită de trăire duhovnicească. Adică ea e un fel de desfrâu binecuvântat. Unii nu văd o altă valoare dincolo de problema sexualității în familie. Iar cei care vor să Îl slujească pe Dumnezeu trebuie să se călugărească. Sunteți de acord cu acest punct de vedere?

Nu, nu sunt. Dumnezeu a lăsat două drumuri pentru mântuirea sufletului nostru: ori te căsătoreşti şi aduci copii pe lume, şi-i creşti în frica lui Dumnezeu, şi când vei ajunge la scaunul Dumnezeirii, vei zice: „Iată, Doamne: eu şi pruncii pe care mi i-ai dat!”. Sau, dacă nu vrei aceea, şi te lipseşti de bucuria căsniciei, că şi căsnicia are bucuriile ei, atunci te faci călugăr. Dar nu alta. Va să zică: ori călugăr, ori căsătorit. Dar să respecți ceea ce spune Sfânta Scriptură.

Despre aşa-numita căsătorie albă, în care cei doi soți trăiesc ca frate şi soră, ce părere aveți? Poate fi periculoasă?

Căsătoria e lăsată de Dumnezeu pentru înmulțirea omenirii. Dumnezeu ar fi putut să lase să se înmulțească oamenii altfel, în alt mod. Dar aşa, pentru păcatele omului, văzând că-i plecat către cele rele, a lăsat să se înmulțească omenirea din bărbat şi femeie. De aceea i-a binecuvântat. Dar, bineînțeles, poți să trăieşti în feciorie cu o fată pe care o iubeşti, şi atunci o mare plată ai de la Dumnezeu. Au fost şi sfinți care au trăit astfel. Spuneau că sunt sterpi, şi ei trăiau ca frații. Şi nu-i ştia nimeni, decât duhovnicul. Dacă, cu timpul, unul din ei sau amândoi nu mai rezistă, şi ajung să-şi dorească copii, atunci - cum nici unul nu-i stăpân, să nu zică: „eu nu vreau!” – trebuie sfătuire. De aceea se face căsătoria. Nu mai eşti stăpân pe tine. Ci eşti bărbat şi femeie, uniți de Dumnezeu, şi acum ei amândoi devin un trup. Numai dacă amândoi sunt plecați spre gândul cel dumnezeiesc să trăiască în curăție, atunci ei sunt binecuvântați şi de Dumnezeu.

Să revenim puțin la tema conflictelor dintre părinți şi copii. Copiii parcă vor altfel, trag spre altele, nu spre biserică, părinții i-ar vrea în biserică. Cum să-şi conducă copiii spre Dumnezeu fără să fie conflicte? Că părinții se mântuiesc prin copii buni.

Da, şi copiii se mântuiesc prin părinţii buni... Să nu ne îndepărtăm de învăţăturile Bisericii sub nici un motiv.

În Epistola către Efeseni, Sfântul Apostol Pavel zice: „Voi, părinţilor, să nu-i întărâtaţi pe copiii voştri". Că unii ajung la certuri cu copiii lor...

Trebuie să-i sfătuieşti cu blândeţe, că atunci nu se întărâtă; dar dacă tu eşti sever, şi încerci să-l forţezi, se întărâtă, se tulbură, se îndărătniceşte. Să-l înveţi cu blândeţe, că dacă-l înveţi cu blândeţe copilul te ascultă; dar dacă vrei să-i ordoni, nu te mai ascultă. Dar dacă-l înveţi cu blândeţe, de-acum se pleacă inima lui, că acolo e harul Sfântului Duh. Blândeţea e dar dumnezeiesc. Tu uneori vezi că ar trebui să-l ocărăşti, după adevăr, dar tu îţi calci patima aceea şi îl îndrumi cu blândeţe... Blândeţea e un har dumnezeiesc. Şi atunci îl câştigi.

Să îl laşi pe copil să ajungă el singur la concluzia pe care vrei să o tragă, adică să îl laşi puţin liber, să nu-i impui... Altă problemă este cu părinţii care sunt departe de Biserică, exact invers, pentru că au trăit pe vremea comuniştilor. Dar copiii încep să se apropie de Biserică. Şi au conflicte cu părinţii lor. Sunt oameni care se supără că le pleacă copiii la mănăstire. Alţii se supără că nu sunt lumeşti copiii. Copiii cum ar putea să îi tragă pe părinţi spre Biserică?

Să le vorbească, să le spună că a fost o lege contra lui Dumnezeu comunismul, şi să-i convingă pe părinţi că aceşti comunişti au fost oastea lui antihrist. Trebuie să-i sfătuiască. Deci sunt copii care-s mai creştini ca părinţii?

Cum să nu! La noi în ţară şi-n alte ţări unde a fost comunismul, au ajuns copiii să-şi ducă părinţii la biserică.

Vezi, bunătatea lui Dumnezeu... nu-i lasă, cu toate că au fost nevrednici, iar copiii aceia – că e sângele părinţilor,

nu? – vezi, că-i luminează acum Dumnezeu pe copii, ca să vadă adevărul.

Dar copiii aceia cum să procedeze? Pentru că e mult mai delicat, că se zice: „copiii să asculte de părinți”. Şi unii se supără când copiii lor duc o viață evlavioasă, sau când se fac preoți, sau când se duc la mănăstire, şi zic că nici nu mai vor să-i vadă în ochi.

Aceia se duc înainte, în prăpastie, şi n-ai ce le face.

Dar cum să îi atragă? Să stea pe lângă ei mai mult cu zăhărelul, cum se zice: „vorba dulce mult aduce”?

Da, aşa da.

Profesorii de religie ar putea să-i convingă pe părinți să vină la biserică? Se discută lucruri frumoase la ora de religie, câte-n lună şi în stele...

Noi trebuie să fim cei mai buni din neam, că ne-am născut deodată creştini ortodocşi, noi trebuie să reflectăm cu sfințenie națiunea şi credința. Dacă ne despărțim de credință, ne-am prăpădit şi sufleteşte, şi trupeşte.

Dar pentru tineri ideea aceasta nu are rezonanță, adică asta nu îi convinge pe ei să meargă la biserică, pentru că ei zic aşa: „Ne plictisim la slujbă, nu înțelegem, e mai frumos la discotecă”.

De acelea se bucură satana, de patimile care sunt în tineri. Ei, aici trebuie tot cu povețe, cu blândețe, ca să intre în mintea lor că acesta-i adevărul. Uite, hai să ne socotim, că omul nu trăieşte veşnic în lumea asta, o să murim, şi apoi pentru tot ce facem, o să dăm seamă înaintea lui Dumnezeu. Îngerul lui Dumnezeu stă şi scrie tot ce-i bun, ca să ne ajute. Dar satana, în apropiere, scrie tot ce-am făcut rău. Şi când ajungem la vămile văzduhului, ... Trebuie să le vorbim despre Judecata de apoi, dar şi despre rugăciune.

Unii profesori de religie vorbesc mai mult despre bucuria rugăciunii, ca să nu-i înfricoşeze pe copii.

Bine, bucuria rugăciunii e bună, dar să le spună care e plata de la rugăciune şi care-i ne-plata când nu facem rugăciune.

Ar fi bine să le vorbească elevilor câte ceva şi despre rugăciunea lui Iisus?

Ei, rugăciunea lui Iisus... Eu n-o am... Fiecare poate s-o dobândească, dar numai în liniştea adevărată poţi s-o agoniseşti. În lume, cu greutate. Şi prima dată trebuie să fii sfânt. „Fiţi sfinţi, că Eu, Domnul Dumnezeul vostru, sfânt sunt". Apoi tu eşti sfânt, când tu ai urâciune pe celălalt? Dacă celălalt îţi spune ceva şi tu nu-l poţi ierta, acum vrei să ai rugăciunea minţii? Sub nici un motiv! Trebuie să ne curăţim cu desăvârşire sufletul de răutate, şi atunci harul Sfântului Duh se pogoară în sufletul şi-n inima noastră şi putem să menţinem harul ăsta aşa de mare. Dar dacă tu zici că unul ţi-a zis ceva, altul altceva, altul s-a uitat nu-ştiu-cum la tine, atunci e greu! Dar să ne osârduim să zicem şi noi o oră, cât putem: „Doamne Iisuse Hristoase..."

Şi cei din lume, prinşi în vârtejul ispitelor?

Sigur că da!

Dar e bine ca mirenii să practice o anumită metodă? Unii duhovnici iscusiţi le recomandă mirenilor să nu folosească metodele explicate în Filocalie, pentru că apare riscul de a face greşeli. Spun ca mirenii să se roage cu gura cât mai mult, şi rugăciunea va deveni de la sine rugăciune a minţii şi apoi a inimii. Ce părere aveţi, cum trebuie rostită rugăciunea lui Iisus de către mireni?

Cum poţi. Dacă eşti în lume şi veşnic eşti cu lumea, dacă poţi să ai mintea atât de curată şi să practici aşa

ceva... Dar Sfinții Părinți scriu că înainte erau oameni din Senat care aveau rugăciunea minții.

Un cuvânt pentru mamele creştine, că femeile nu pot intra în Sfântul Munte să vă întrebe. Ce le ziceț?

Nici nu trebuie să intre în Sfântul Munte!

Da, dar chiar dacă ele nu pot să vă vadă, să ia cuvânt de la sfinția voastră, li se pot transmite cuvintele sfinției voastre.

...Dacă ne osârduim să ne-apropiem de Dumnezeu, ne ajută Dumnezeu. Dacă mama e creştină, ştie ce trebuie să facă. Ca şi creştin, ştii prea bine ce te vatămă, aşa cum ştii prea bine ce te foloseşte. Să ne osârduim să facem faptele acelea care ne folosesc şi sufleteşte şi trupeşte.

Ar fi bine să mai spuneți ceva despre divorțuri. În țară a crescut foarte mult numărul divorțurilor, şi nu puține sunt mamele care sunt speriate de faptul că bărbații lor, care nu duc o viață curată, i-ar putea părăsi. Dar de fapt nu mai este vremea în care numai bărbații erau mai vinovați decât femeile. Multe divorțuri sunt cerute chiar de către femeile care s-au plictisit de soții lor.

Da, pentru că nu este har dumnezeiesc când se căsătoresc. Adică nu socotesc că asta e hotărârea lui Dumnezeu.

Ar trebui ca tânărul care vrea să se căsătorească să se gândească şi la Dumnezeu înainte de a se decide...

Nu socoteşte că pe fata aceea a luat-o din biserică şi că trebuie să o păzească până când o muri. Dacă a dat-o afară, de-acuma să ia alta... De ce nu poți să stai cu ea? Că are patimă, că are... Nu! Nu-ți dă voie sub nici un motiv Biserica să o laşi. Trebuie să faci răbdare, că aceea e crucea ta. Nu s-o dai afară.

Dar dacă ea vrea să divorțeze de bărbat?

De ce?

Că aşa vrea ea, cine ştie?! Poate că dracul i-a luat mințile, s-a îndrăgostit de altul, sau cine ştie ce motive are. De multe ori numai unul vrea să divorțeze. Şi poate de multe ori cel care merge la biserică nu vrea să divorțeze, dar vrea celălalt, care nu merge la biserică. Biserica nu îngăduie divorțul, dar cum se poate rezolva?

Pieirea!!! S-a terminat! Numai atunci permite Biserica un divorț, când unul dintre soți şi-a găsit pe altcineva, şi şi-a lepădat soțul, când apare adulterul.

Înainte adulterul era o raritate. Dar astăzi este la ordinea zilei. S-a ajuns chiar ca amândoi soții să se înşele unul pe celălalt. Trăiesc o viață în care compromisul este la ordinea zilei. Nici nu se mai pune problema curăției patului, sau a sfințeniei familiei. Totul este păcat. Sau ajung să se despartă pentru motive neîntemeiate. De exemplu, ce să facă cei care nu au copii? Că unii plâng că nu au. Asta devine uneori chiar motiv de divorț.

Dacă n-au, dar dacă n-au de la Dumnezeu, să facă răbdare, şi-au să aibă plată de la Dumnezeu. Dar dacă n-au, că prima dată s-au păzit, şi şi-a otrăvit pântecele cu otrăvuri ca să nu facă copii, acum ei sunt cei care vor da seamă înaintea lui Dumnezeu pentru stricarea organismului.

Dar dacă cineva nu a făcut nimic de acest gen şi totuşi nu are copii? Spunea cineva că soția lui aproape toată ziua plânge că, îşi doreşte un copil.

O să-i dea Dumnezeu. Dumnezeu îi va da. Să facă rugăciune. Sfinții Ioachim şi Ana toată viața lor n-au avut copii, şi Dumnezeu le-a dat lor pe Maica Domnului. Vezi?

Deci să aibă nădejde. Şi dacă totuşi nu vine copilul, ce să facă?

Să Îi mulţumească lui Dumnezeu.

E greu să Îi mulţumeşti când nu înţelegi că şi prin ceea ce ţie ţi se pare nepotrivit El îţi poartă de grijă. Nu sunt totuşi de înţeles cei care ajung la disperare?

Nu, că aşa-i de la Dumnezeu şi Dumnezeu niciodată nu face greşeală. Dumnezeu îţi dă ce ţi-e spre folosul tău. De multe ori îţi dă copil şi tu te-nchini la copilul tău mai mult ca la Dumnezeu, şi-atunci pierzi mântuirea...

Dar despre adopţii ce părere aveţi? Sunt femei care nu fac avort, dar îşi aruncă copilul în stradă, îl lasă undeva. Şi ajung copiii vagabonzi, umblă prin canale, săracii, n-au şcoală, n-au nimic, fac hoţii, se droghează. Mai încearcă cei de la Casa de copii să îi ia, dar ei fug înapoi în stradă. Însă unii se gândesc să adopte un asemenea copil, să îl înfieze.

Cel care face asta are plată de la Dumnezeu. Dacă-l înfiază şi-l conduce pe calea mântuirii, are plată de la Dumnezeu.

Dar trebuie ca mai întâi să stea o vreme ca să se convingă că nu poate avea copii? Cât timp să stea? Sau să se grăbească să înfieze?

Asta e la latitudinea lor. E mai bine să aştepte, şi pe urmă, dacă vede că nu are, şi e stearpă femeia, că acum doctorii spun dacă poate zămisli ori nu…

Unii dintre aceşti copii adoptaţi fac probleme părinţilor adoptivi. Ar trebui înfiaţi copii mici de tot, ca să nu fi avut timp să se deprindă cu relele. Deşi se zice că ei moştenesc de la părinţii lor trupeşti o anumită sensibilitate crescută faţă de patimi...

Nu, nu, nu! Depinde cum îl creşti. Să-l creşti în frica lui Dumnezeu, şi cum îl educi tu, aşa creşte.

În privința împărtăşirii dese sau rare, ce părere aveți? E rău să ne împărtăşim mai des? Cam toți Sfinții Părinți spun să ne împărtăşim cât de des putem. Să avem râvnă să ne împărtăşim, pentru că e mântuitor. Şi canoanele zic că nu e bine să stai la Liturghie şi să nu te împărtăşeşti, asta dacă nu cumva eşti oprit de duhovnic, bineînțeles. Că sunt creştini care, deşi nu sunt opriți de duhovnicii lor de la împărtăşanie, nu se gândesc să se împărtăşească mai des, nici măcar în marile sărbători.

Să te împărtăşeşti cât se poate mai des. Dar să fii pregătit. Nu că zice mintea: hai, măi, să mă-mpărtăşesc! Cum fac catolicii: stau, mănâncă, beau, mai iau şi-un vin, şi-o țuică, şi Liturghia încă nu s-a terminat. Pe urmă, hai, că s-a terminat Liturghia, mergem şi la biserică, să ne împărtăşim.

Nu, nu aşa! Unii spun că n-ai voie să te împărtăşeşti mai des de patruzeci de zile şi consideră aproape ca o erezie să te împărtăşeşti mai des. În timp ce Sfinții Părinți şi canoanele zic tocmai contrariul.

Nu, nu-i aşa. Să te împărtăşeşti cât mai des, dar să te pregăteşti.

Cum să te pregăteşti?

Să faci post, să faci metanii, nu cum fac catolicii, că se scoală de la masă, oleacă amețiți: „am mâncat, de-acuma hai să ne-mpărtăşim!”. Asta e altă hrană.

Spuneți-ne ceva despre situația actuală a Sfântului Munte. Se fac multe drumuri aici. Unii spun că vor să se facă turism în Athos.

Dar acum nu-i turism?

Este. Dar nu sunt şi pelerini, părinte? Ce părere

aveți? E rău că vin pelerini la sfințiile voastre pentru a lua cuvânt de folos şi pentru a se ruga?

Ce, dacă eşti turist, înseamnă să nu te-nchini lui Dumnezeu? Până acum nu venea orişicine în Sfântul Munte, dar acum orişicine de pe fața pământului vine în Sfântul Munte. Sfântul Munte, de la începutul începutului, a fost centrul mântuirii. Şi este până la sfârşit centrul mântuirii. Vin oameni, ori turişti, ori pelerini... M-am întâlnit odată cu un român şi era în etate, cam bătrânel. L-am întrebat: „Domnu' Gheorghe, cu ce ocazie ați venit în Sfântul Munte?”. „Sunt turist şi am venit să mă plimb.” Va să zică, dacă e turist, are drept să vină în Sfântul Munte. Nu credea el mai nimic, el era turist şi venise să vadă mănăstirile din Sfântul Munte.

Mănăstirile se simt deranjate de pelerini? Credeți că s-a pierdut liniştea din cauză că vin pelerini prea mulți?

Sigur că da, că acum nu vin unu, doi, trei, cum era înainte, acuma vin sute. În Vatoped vin sute. De aceea a pus hotar şi a pus vamă, acolo, sus, la creierul munților, şi numai cei care au dat mai întâi telefon, numai aceia se pot bucura în Vatoped. Care nu, îi întoarce înapoi.

Spre ce se îndreaptă monahismul acum, dacă până şi Sfântul Munte devine un loc turistic? Şi asta nu se va putea opri, pentru că şi Comunitatea Europeană şi alții vor asta, şi au putere foarte mare, şi vremurile sunt aşa, că oamenii foarte repede umblă încolo şi-ncoace. Nu sunt semne că se va putea cândva opri acest turism la Sfântul Munte, în locurile sfinte. Şi monahii tot mai greu vor găsi locuri singuratice, pentru că şi populația creşte. Oriunde te duci, totdeauna dai de oameni. E foarte greu cu pustnicia, parcă nu ar mai fi vreme pentru pustnicie acum...

Eu, când am venit aici, am cutreierat tot Sfântul

Munte. Pe urmă am venit la Capsala, unde era un părinte şi i-am zis: „Părinte, ce frumos e-n Sfântul Munte...”. Şi el a zis: „Da, măi băiete, dar uite ce scrie, că odată un bogătaş a trecut Sfântul Munte, la Cavala; dar acolo, la lavră, se fac uneori în mare curenți îngrozitori, că trebuie să înconjori pe departe ca să poți trece capul Sfântului Munte. Bogătaşul acela era cu suita lui şi aceia se necăjeau, se tot îndepărtau de mal, şi bogătaşul întreabă: «Ce tot faceți?». «Păi, uite, aici e Athosul». «Şi ce va să zică Athosul?». «Cum, nu ştii ce e Athosul? Păi aici sunt numai mănăstiri». «Dar ce fel de mănăstiri?». «Mănăstiri creştin-ortodoxe[7]». «Şi ce fac aici?». «Păi, sunt creştini ortodocşi, şi au mănăstiri», şi cutare, şi cutare... Ei, bogătaşul acela le arăta celorlalți spre Sfântul Munte, zicând: «Ei, vedeți? Atâta sumedenie de aur am în America, cât e muntele ăsta de mare. Ei, pe tot am să-l cheltuiesc, şi-am să distrug Athosul». Aşa se spune că a zis acela.”

Ei, părinții se gândesc şi acum că toate schimbările care au venit şi vin, şi atâtea nepotriveli, sunt de la aurul celui care a promis că o să distrugă Sfântul Munte. El o fi pierit de mult, dar au rămas rudele lui, care fac tot ce pot ca să distrugă monahismul din Sfântul Munte... Ei, cum o fi de la Dumnezeu...

Sfinția voastră sperați că va mai fi o vreme când va fi aici iar singurătate şi pustietate? Aşa nădăjduiți?

Nu nădăjduiesc, nu văd nimic, decât spun numai ce a zis Sfântul Nil: că dacă pleacă Icoana Maicii Domnului Ivirița, atunci chiar de-ar vrea cineva din monahi să mai stea în Sfântul Munte, n-o să poată. Aşa şi spune: „Atunci călugării să-şi ia rasa şi să iasă din Sfântul Munte”. Chiar dacă au să vrea să stea, nu vor putea.

---

[7] pe atunci, numai ruşi erau vreo şapte mii

De ce?

Nu se ştie. Alții spun că, cine ştie, o fi cum era înainte, când veneau barbarii şi-i omorau. Alții spun că în Sfântul Munte sunt mulți şerpi, mulți balauri, şi dacă i-o slobozi Maica Domnului, sigur că n-o să se mai poată sta, dacă s-or ivi aceia... Dar nimic sigur nu se ştie. Despre asta, fiecare vorbeşte şi-şi dă cu părerea...

Dar dacă sunt altfel de şerpi? De pildă, cum e turismul, că vor să facă fel de fel, să aducă oameni. Vor să ajungă şi femeile să intre în Sfântul Munte.

A, păi de când se luptă! Chiar grecoaicele! A fost un prim-ministru, o grecoaică, şi spunea că femeia are drepturi ca şi bărbatul, că ea poate fi şi preşedinte de țară, şi de ce n-ar avea dreptul să intre şi în Sfântul Munte? Bărbat şi femeie a făcut Dumnezeu, de ce s-o dea la o parte? Şi atunci au scris mult părinții din Sfântul Munte. Athoniții totdeauna au să fie contra intrării femeilor în Sfântul Munte, pentru că se strică tot rostul monahismului.

Dar Maica Domnului nu va face ceva? Că doar ea însăşi a cerut să nu intre femeile aici. Nu le va pedepsi? Că au mai încercat unele femei să intre, şi s-au îmbolnăvit rău, că e blestem mare.

Ei, cum o fi dezlegare de sus... Dar turismul care e în Sfântul Munte a adus destulă nelinişte monahismului. S-a pus şi hotar, dar ei tot vin, şi vine lume multă, că aşa e omenirea. Uniunea Europeană, care dă aşa de mari sume Sfântului Munte, are dreptul să facă ce vrea... Las' că grecii sunt ambițioşi şi țin ortodoxia la înălțime, şi n-o să cedeze.

Credeți că grecii țin Ortodoxia la înălțime?

Da...

Dar ruşii? Că şi ruşii țin, şi românii țin, şi sârbii

țin...

Sârbii, da, da! Şi dacă s-a pus toată Europa şi-a bombardat o țărişoară aşa de mică, vezi cât a progresat răutatea?

Dar românii ce-ar trebui să facă pentru ca să țină şi ei Ortodoxia sus?

Toți aceeaşi credință avem, Ortodoxia, aşa cum este ea pe tot pământul, aşa o are şi românul, şi dacă au curaj, să țină Ortodoxia la înălțime.

Cum? Ce să facă?

Ce-au făcut şi până acuma.

Spuneți-ne câte un cuvânt şi despre monahism, despre nevoință...

La mănăstire e nevoință... Aici se fac slujbe de noapte...

Considerați că e o mare greşeală să nu se facă slujba la miezul nopții?

„Iată, Mirele vine la miezul nopții... şi fericită e sluga pe care o va afla priveghind."

Da, dar în țară sunt multe mănăstiri în care nu se fac slujbe de noapte.

În care nu-i scoală pe călugări la slujba de noapte?

În care fac slujba de la şase dimineața. Şi fac utrenia de cu seară, să zicem. Până pe la opt-nuoă seara e terminată utrenia.

Şi doar lucrul acesta s-ar putea îndrepta foarte lesne: dacă ar fi ordin de la Patriarhie, mănăstirile să aibă tipicul de a se scula noaptea la 1, la 2, să se facă rânduiala. Vezi, când începi slujba, zici: „Miezonoptica", adică atunci s-o

citeşti.

Un motiv ar fi că unele mănăstiri româneşti sunt sărace, monahii sau monahiile nu au din ce trăi, şi-atunci lucrează toată ziua şi sunt seara obosiți, şi atunci dorm.

Dacă nu pot să facă slujbă, să nu se ducă la călugărie. E sfințenie călugăria. Călugăria cere osteneală, cere hotărâre, astea nu-s din partea noastră, sunt din partea Bisericii, din partea Sinoadelor Ortodoxe. Dar ce să mai zici, că Sfântul Vasile spune că nu numai pentru călugări e ca să te scoli la miezul nopții, să te rogi, dar şi pentru tot creştinul. Bine, Sfântul Vasile era om sfânt, de-aceea sfătuieşte să se facă rugăciunile după tipicul lor. Dar uite-aşa, cu „delicatețea" de acum se dezrădăcinează obice-iurile cele bune.

Dar sunt mănăstiri care pentru misiune fac asta. De exemplu, la o mănăstire părinții spuneau: „Starețul ne-a dat ascultare să facem slujbele de dimineață, la şase-şapte, să se termine pe la unsprezece-doisprezece ziua, că vin multe autocare şi e bine să prindă lumea slujba". Că sunt oameni care au evlavie, şi vin la mănăstire să prindă slujba, Sfânta Liturghie, că dacă se termină la şase-şapte dimineața liturghia, când sosesc mirenii nu prind nici un fel de slujbă.

Ei... s-a modificat. Cu atâta „delicatețe" intră răutatea, fără s-o observi.

Parcă ar intra pentru motive bune, nu?

Da, aşa zic ei, dar nu-i adevărat.

Deci nu sunteți de părere că este un lucru bun ca mănăstirea să fie centrată pe misionarism, pe pastorație?

Nu, mănăstirea e pentru mântuirea monahilor, ca să se nevoiască. Nevoință!

Şi totuşi sunt oameni care s-au folosit mergând în vizită la mănăstiri, fiind primiți cu dragoste de către părinții de acolo. Stând, rugându-se cu ei, le-a plăcut viața de mănăstire şi au rămas în mănăstire sau au revenit mai târziu, pentru totdeauna...

Bine, călugărul – adică persoana care-i superioară şi duhovnicească, totdeauna trebuie să-şi calce pe inimă şi să meargă totdeauna în dragoste, că Dumnezeu dragoste este. Şi aşa pentru cine vine trebuie să aibă dragoste, că îndeplineşti porunca lui Dumnezeu. Dacă ai dragoste, şi omenirea se foloseşte.

Dar să nu schimbi rânduiala pentru asta. Faci ce ai de făcut în cadrul rânduielii. O problemă de acelaşi gen: în unele mănăstiri s-a ajuns să se mănânce carne. Şi asta pentru că zic că au mult de muncă.

Asta-i pricină? O dă vrăjmaşul. Călugărul are altă viață, alt drum.

E adevărat. Şi duhovnicii mai cunoscuți sunt de părere că nu e bine să se muncească prea mult şi să se lase rugăciunea deoparte. Dar acum, după '89, se construiesc mănăstiri; sau, dacă o mănăstire s-a dărăpănat, încearcă s-o refacă, sau să consolideze biserica. Nu au bani din ce să trăiască, zic ei, şi atunci trebuie să muncească la câmp, la fân, la vaci, la toate. Până se istovesc de muncă. Pentru că nu ştiu cum altfel să facă rost de bani. Cum se poate rezolva problema asta? Că nici ei nu ar vrea să muncească aşa de mult pe câmp. Cineva a spus că „unele mănăstiri au ajuns C.A.P.-uri duhovniceşti". Ce să facă monahii? E mai bine să nu mai construiască nimic, şi să nu aibă unde să stea? Să lase mănăstirea sau biserica să se dărâme?

Nu s-o lase să se dărâme, dar ei le fac moderne pe toate, cu cheltuieli titanice, şi n-au bani, şi-aleargă prin

țară cu catrafusele şi cu toate, asta nu-i o viață sfântă, nu-i după Dumnezeu. Aşa-i moda. Şi-n țară la noi se construiesc – vezi că şi aici în Grecia au dat nişte sume titanice ca să refacă mănăstirile toate; toate le refac, le modernizează.

De ce e rea modernizarea la mănăstire? Pentru că te lipeşte cu mintea de lucruri?

Mănăstirile astea vechi au o mie de ani. Şi au stat în picioare. Şi s-au construit cu mari greutăți. Era lumea evlavioasă. Şi-au făcut mănăstire care a ținut până astăzi şi are o mie de ani. Dar acuma le strică, şi le refac din nou. Dar ele încă n-au căzut. Ele „merg înainte”, se mențin aşa.

Dar sunt dărăpănate. Undeva lângă Careia aproape că s-a dărâmat o mănăstire. Şi acum vor să vină acolo nişte părinți, să încerce să o refacă, să construiască nişte chilii. Dar s-a dărăpănat rău. Acum câțiva ani nu era aşa. Aproape că pică jos. Unele părți din mănăstire au căzut la pământ.

Sunt la pământ. Sunt. Dar vezi că le-au dat foc. Duşmanii le-au dat foc. Sunt vreo treizeci de ani de atunci. Şi spuneau că a luat foc de la... nu mai ştiu, dar erau minciuni. La toți spuneau minciuni, că au văzut pălălaie de foc în afară... Dar cum să ia foc, când peretele e lat, e gros de un metru şi jumătate, cum s-a dus focul acolo? Aşa se vorbeşte, că expres i-au dat foc nişte duşmani băgați înăuntru. După aceea au luat foc chiliile. Şi-n momentul când au dat foc, au furat odoarele din mănăstire.

Ispite diavoleşti, răutate, nedreptățire... Părinte, cum trebuie suportată nedreptatea?

Orice s-ar întâmpla, tu te socoteşte inferior. Orice s-ar întâmpla. Cu toate că altul vrea să te certe, să te ocărască,

tu, dacă ai smerita cugetare, să accepți greutățile pe care ți le-aruncă... Doar cine va răbda până în sfârşit, scrie Sfânta Scriptură, se va mântui.

Părinte, un alt subiect: doi-trei tineri care au terminat Facultatea de Teologie s-au gândit că poate e mai bine să încerce să facă un fel de chilie undeva în țară. Dar le lipseşte un bătrân povățuitor. Credeți că e bună ideea lor de a încerca aşa o viețuire?

Dacă n-au bătrân, îi înşeală ispitele. Vor să meargă la o viață pustnicească? Foarte bine, dar trebuie să aibă un duhovnic experimentat, apropiat de Dumnezeu, şi să nu iasă din cuvântul lui sub nici un motiv. Dar trebuie atenție, că te înşeală vrăjmaşul. Prima dată, vezi cum te învață Sfinții Părinți? Pentru o asemenea viață, trebuie să te dezbraci de omul cel vechi şi să te îmbraci în omul cel nou. Toate răutățile pe care le avem în sufletul nostru trebuie să le scoatem, să ne îmbrăcăm în haina mântuirii. Satana se osârduieşte ca toate patimile pe care le-am avut sau le avem să le bage în sufletul nostru. Şi dacă trăim cu nevrednicie, cu greutate se dezrădăcinează. Dacă vrei, să mergi la o mănăstire de obşte, trebuie să faci ascultare, să-ți tai voia, ca să poți căpăta smerita cugetare, şi atunci e speranță ca să putem căpăta sfânta viețuire.

Dar dacă nu au un bătrân care să stea cu ei, dar au duhovnic şi merg să-l cerceteze în fiecare săptămână. E bine aşa sau tot nu e bine?

Trebuie să poată rezista. Dacă n-ai trăit în monahism, atunci cu anevoie îți tai voile tale, după cum te sfătuieşte duhovnicul. E mai bine să mergi într-o mănăstire, să faci ascultare, oriunde te-ar pune. Dacă eşti hotărât să faci ascultare şi tăierea voii, oriunde te-ar pune, nu cârti. Să socoteşti aşa: că Însuşi Dumnezeu i-a înțelepțit pe iconom şi pe stareț ca să îți dea acea ascultare.

Şi dacă un monah primeşte ascultare să lipsească de la Liturghie ca să se ducă la câmp, sau să facă cine ştie ce lucruri de acest fel? În unele mănăstiri s-a ajuns de multe ori să se înțeleagă prin ascultare faptul că trebuie să lipseşti de la slujbe. Într-o mănăstire au vrut să termine cu munca asta şi au angajat nişte oameni care să muncească, pentru ca părinții să vină la slujbe. Dar părinții s-au învățat atât de mult cu munca, în atâția ani, încât tot la muncă se duc şi lipsesc de la slujbe. Au devenit într-un fel dependenți de muncă fizică. Cât despre ascultarea de stareț, apare o problemă: unii stareți au început să gândească lumeşte. Vor să facă mănăstiri mari, cu marmură, cu geamuri speciale şi câte şi mai câte. Şi cel care trăieşte acolo, în loc să se ocupe de cele duhovniceşti, trebuie să tragă acolo ca un fel de muncitor, nu de călugăr. Şi atunci cum să facă ascultare? Că se gândeşte că poate nu-i bineplăcută lui Dumnezeu ascultarea asta.

Trebuie în toate dreaptă socoteală. Şi starețul şi iconomul trebuie să aibă grijă să nu facă greutăți mari în Postul Mare, ca să lucreze părinții şi, din cauza muncii grele, să înceapă a dezlega mâncărurile.

Dar numai în Postul Mare trebuie să aibă grijă de părinți?

Totdeauna trebuie. Dar primăvara e mult de lucru, şi omul e slab în Postul Mare. Şi dacă e mult de lucru, omul e nevoit să mănânce cu untdelemn.

Dar ce să faci dacă intri într-o mănăstire şi te ține aşa, zicând: „lasă, că faci Liturghia pe câmp”, cum avea o vorbă un părinte. Adică zici: „Doamne, Iisuse...” şi faci ascultare. Ei prin ascultare înțeleg să te duci la muncă. Şi zic: „fă ascultare, că nu te mântuieşti dacă nu te duci acolo, la muncă”, în loc să stai la slujbă.

Dacă e dreaptă socoteală şi el dacă poate face răbdare, ascultare, se mântuieşte: „Ei, a zis părintele aşa, aşa fac. La Sfânta Liturghie nu mă duc, dar zic: Doamne, Iisuse...”, să se împace sufletul şi inima. Dacă nu eşti în pace, nu poți face nici o rugăciune, că te gândeşti că e cu nedreptate.

Greutăți în familie, greutăți în mănăstire. La Dumnezeu e mai mare lucru fecioria, traiul în mănăstire?

Sigur. Pentru că Dumnezeu n-a pus legi pe care omenirea să nu le poată ține, ci a pus legi aşa, cu iconomie. Acela ce-i călugăr e obligat să fie curat. Şi cu toate acestea, se întâmplă de cade. De aceea a lăsat Dumnezeu omului să aleagă. Înainte şi monahismul, ce era? Trei ani de zile te ținea în mănăstire ca frate. După trei ani de zile îți ziceau: „Frate, ne-am hotărât să te facem călugăr, că eşti ascultător”, şi celelalte. „Nu, vreau să mai stau ca frate!”. „Nu! Sub nici un motiv, nu poți sta nici o zi mai mult! Ori te faci călugăr, ori te duci şi te căsătoreşti!”. Timp de trei ani de zile îl necăjeau şi-n dreapta şi-n stânga, ca să vadă dacă e plecată mintea lui spre monahism, spre curăție, spre ascultare. Asta era încercarea, trei ani de zile, după trei ani se hotărau. Şi nu-l țineau nici o zi mai mult, pentru că socoteau că a avut timp în cei trei ani să ia o hotărâre, să-şi dea seama dacă va rezista sau nu ispitelor care vin la monahism, în mănăstire. Şi dacă acela nu se putea hotărî în trei ani, mănăstirea nu-l mai primea.

Dar cum îşi poate da seama cineva dacă va rezista sau nu?

Să gândeşti aşa: eşti de trei ani de zile, dar patimile trupeşti nu te lasă. Şi nu numai cele trupeşti. Mai vine şi ideea să faci ceva, ideea unei „realizări” în viață; ideile, gândurile astea sunt patimi. Dacă în trei ani de zile n-ai

constatat ce poți răbda, n-ai putut lua o hotărâre, atunci pentru mănăstire nu mai eşti. Dacă te hotărăşti, te faci călugăr, ți se dă ascultarea ta, smerenia ta, şi celelalte, şi rămâi acolo. Dar dacă tu încă nu vrei, dacă vrei să mai încerci, mănăstirea este hotărâtă ca tot acum să-ți spună ce să faci. Adică du-te să te căsătoreşti. Dacă tu nu eşti hotărât după trei ani de zile, mănăstirea nu te mai primeşte.

Unii spun că dacă cineva a intrat ca frate şi apoi nu a vrut să rămână în mănăstire, satana l-a luat, că e rău, şi-l duc pe om aproape la disperare. E bine să se pună problema aşa? Totuşi sunt nişte ani de încercare, nu trebuie să-l osândeşti pe frate că n-a rămas în mănăstire.

Nu, nici vorbă, n-ai nici un drept să-l osândeşti.

Unii îl opresc chiar de la împărtăşanie, zicând că dacă a fost frate în mănăstire şi apoi pleacă şi se căsătoreşte, atunci doi-trei ani să nu se împărtăşească. Vi se pare corect?

Nu, nu e corect. Cei doi-trei ani cât ai stat în mănăstire ai încercat. Şi după doi-trei ani de mănăstire ai hotărât că nu poți rezista ascultărilor şi vieții de mănăstire. Atunci, ce canon să ai tu? Tu te-ai dus, ai încercat, dar n-ai putut.

Dar dacă te tunde rasofor atunci nu mai ai voie să pleci?

Ei, de-acuma rasofor e altceva.

Sunt unii călugări care vorbesc cu dispreț despre căsătorie. O consideră ceva fără valoare şi spun că numai călugăria este adevărata cale, sfințenia deplină.

Sigur, monahismul e superior, pentru că respectă curățenia sufletească şi trupească. Nu spune: *„Cel ce iubeşte pe tată, pe mamă, pe frate, pe soră mai mult decât*

pe Mine, nu este vrednic de Împărăția lui Dumnezeu”? Dar monahismul dă de înțeles că a lepădat toate: şi tată, şi mamă, şi frate, şi soră, şi cunoscuți şi toate, pentru dragostea lui Dumnezeu. Atunci eşti vrednic de Împărăția lui Dumnezeu.

O altă problemă: sunt oameni care au făcut Facultatea de Teologie, dar înainte de a ajunge la Dumnezeu, poate în adolescență, au avut unele căderi trupeşti, şi şi-au pierdut fecioria... Ce să facă? Să se gândească sau nu la preoție? Unii dintre ei au încercat să se pocăiască, să ducă viață evlavioasă. Ce părere aveți: e bine sau e rău? Sfinții Părinți au zis că cine nu e fecior nu e bun să fie preot. Dar unii duhovnici îi trimit pe tinerii care după cădere s-au pocăit să îşi asume crucea preoției, numai pentru a fi de folos celorlalți. Duhovnicul spune: „Ar fi bine să te îndrepți spre preoție...”. Dar Sfinții Părinți spun altceva.

Aşa scriu Sfinții Părinți, sigur, aşa este hotărârea. Dar duhovnicii mari şi episcopii după voia lui Dumnezeu judecă lucrurile. Dacă întâmplător dau în nişte nevoi mari, îi dau binecuvântare câte unei persoane în felul ăsta. Dar el singur nu poate să ceară lucrul ăsta. Şi nu poți să zici: „nu-i nimic că a căzut”.

Dar dacă episcopul şi duhovnicul judecă totul, şi dau binecuvântarea, iar cel în cauză are frământări, nu e sigur că e bine să fie hirotonit, şi are gânduri de îndoială?

Dacă episcopul şi duhovnicul dau binecuvântarea, atunci acela să aibă pace: se cunoaşte că a greşit, dar Dumnezeu l-a iertat, fiindcă a făcut ascultare. Episcopul şi duhovnicul văd nişte greutăți mari, de aceea i-au dat binecuvântarea; este nevoie de preot. Pe cine să trimită? E atâta lume care cere Liturghie, cere botezuri, cere fel de fel de slujbe.

Dar e vreun pericol ca cel care a primit astfel hirotonia să nu se mântuiască?

Nu, nu e pericol. Sunt mulți aşa cum spui. Totuşi, la bătrânețe, taie Liturghia. Adică văd că a venit bătrânețea, fac iar o spovedanie, se smeresc şi nu mai slujesc, în semn de pocăință. Dar, odată ce i-au dat binecuvântare duhovnicul şi episcopul, el este preot.

Acum o întrebare care a generat controverse între unii episcopi şi preoți: ce părere aveți despre ecumenism?

Eu nici nu ştiu ce vor să facă ei cu ecumenismul. Adică cum, toate credințele să fie la un loc, că toate-s bune, nu?

Nu e rău totuşi să existe o deschidere pentru a-i apropia şi pe cei de alte credințe sau confesiuni de adevărul Ortodoxiei, numai să nu se întâmple invers, să nu se treacă la credința acestora...

Aia face diavolul. Nu vezi că porunceşte Scriptura: *„Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta şi din tot sufletul tău şi pe aproapele tău ca pe tine însuți”*? Cine e aproapele tău? Tot omul, nu numai ortodoxul. Tot omul este aproapele tău. Față de orice om, de oriunde de pe pământ, să ai dragoste. Dar nu să ai dragoste ca să iei eresurile lumii. Ca om, să ai pace, dragoste. Că Dumnezeu dragoste este. Tu ții cutare, sau cutare, treaba ta! Dar noi, în primul rând, să avem dragoste... Câtă dezbinare s-a făcut şi în Biserică: „Nu, aşa trebuie, cum zic eu!”, „Ba nu, cum zic eu!”. Stai, să ne descurcăm, să discutăm, o zi, două, trei! Credeți că soboarele care s-au făcut, cele şapte Sinoade Ecumenice, s-au făcut într-o zi, două? Nu, au stat la discuții, au discutat, până când s-a hotărât care e adevărul.

Şi au încercat să-i primească pe cei răi şi să-i îndrume cu blândețe.

Dacă stai cu blândețe să discuți chestiunea, că poate şi celălalt are dreptate cumva, poate are dreptul, dar înțelege greşit această dreptate, şi acum, dacă el are răbdare, tu din partea astalaltă, care vezi adevărul, îl sfătuieşti cu îndelungă răbdare până când se convinge care-i adevărul.

Uneori, atunci când unii ortodocşi se întâlnesc cu neortodocşii, cu ereticii, îi iau cu duritate, fără dragoste: „Măi, că voi faceți aşa, că nu ştiu cum, că nu ştiu ce…”, şi nu-i câştigi, îi îndepărtezi de adevăr. Ba chiar între părinții ortodocşi, dacă e vreunul care are o idee greşită, sunt unii care sunt gata să spună: „Uite, ăla e eretic, e aşa, aşa!”, dar fără a încerca o discuție în duhul blândeții. Sunt gata să arunce cu piatra, şi atunci pe celălalt îl pierzi, nu-l mai câştigi.

Îl pierzi, şi de-acuma se face o ruptură mai mare. Uite cum s-a amestecat vrăjmaşul, că cei pe calendar vechi şi cei pe nou nu au nici o dragoste unii față de alții, ba au urâciune. Ei fiind de acelaşi neam, fiind de aceeaşi credință, şi uite, au urâciune unii pe alții. Asta e lucrarea vrăjmaşului, că Dumnezeu dragoste este. Dar dacă nu ai dragoste, şi ai urâciune, de-acuma te-ai dat de partea satanei. Mila lui Dumnezeu să fie cu noi, că noi suntem aşa cum suntem... Mila lui Dumnezeu...

Privitor la problema misionarismului.... La noi în țară nu prea există un duh misionar, adică nu putem spune că din România au plecat misionari la musulmani sau în cine ştie ce țară necreştină...

Numai catolicii şi grecii fac lucrul ăsta.

Şi protestanții. Ai noştri vor să facă misiune în țară

mai mult, că e nevoie. Se ocupă mai mult de pastorația turmei din staulul Bisericii.

Dar nici în țară nu prea fac misiune. De aceea e cel mai rău.

Totuşi se mai face câte ceva. Dar se axează mai mult pe pastorație, nu pe misiune.

Să faci misiune în țară înseamnă să facă o propagandă titanică. Aici, grecii au patru-cinci posturi de radio, unde de dimineață până noaptea, şi toată noaptea, se vorbeşte despre națiune şi ortodoxie. Vorbesc aşa nişte învățături pe care nu le-am mai auzit în atâția ani de zile.

Şi la noi în țară s-au făcut posturi de radio ortodoxe, ştiați? Sunt la Cluj, la Alba Iulia, la Iaşi... Se spune că şi Patriarhia ar vrea să facă unul, la Bucureşti.

Acolo trebuia primul, la Bucureşti. Am auzit aşa, că s-ar fi spus că sunt atâtea posturi de radio, dar pentru ortodoxie şi naționalitate nu-i nici unul, nu putem face. Că nu sunt oameni cu care să poată face un asemenea post de radio. Dar aici la greci au! Fel de fel de oameni, profesori universitari, arhierei, sau alții, se duc şi vorbesc...

Am putea să luăm şi noi modelul lor? La noi sunt trei posturi naționale de radio, şi au emisiuni religioase. Sunt tineri care lucrează acolo. E bine?

E cel mai bun lucru!

Dar dacă unii dintre ei nu vor să rămână în lume, să-şi mai bată capul cu această ocupație?

Ori rămâi în lume, ori nu rămâi, dar te duci şi vorbeşti, şi te ascultă oamenii.

Cineva s-a dus la mănăstire şi vrea să-şi facă un post de radio ortodox acolo, la mănăstire, cu călugării. La noi în țară. Ce credeți despre acest lucru?

E bine! Şi aici la greci este aşa ceva, la o mănăstire. Am vizitat şi eu o mănăstire ca aceea cu vreo cincisprezece ani în urmă. Nu era mănăstire, dar era ca o mănăstire. Era o stareță acolo şi împrejurul ei erau vreo cincisprezece-douăzeci de femei. Şi avea o grădină colosal de mare, multe hectare, cu toate bunătățile în grădina aceea. Şi pe deal, pe munte, zidise o mănăstire mare, dar nu era terminată atunci când am fost eu. Şi am întrebat-o pe una din ele: „Ce-i cu voi, de ce sunteți mirence?”. Şi nu era bărbat să le-ajute la nimic. Aveau maşină, cu care cărau fel de fel de fructe, le duceau departe şi le vindeau acolo. Şi a venit maşina aceea cu care cărau fructele, şi era o femeie, sau o fată, care conducea maşina aceea. Şi maşina s-a defectat. Ei, şi femeia aceea n-a chemat pe nimeni, ea singură s-a băgat sub maşină, cu fața în sus, şi a reparat-o. Şi am întrebat eu: „Ce-i cu voi?”. Şi au zis: „Noi suntem toate mirence, dar venim şi ne cercăm, să vedem, ne putem face călugărițe, ori nu? De aceea n-avem aici nici un bărbat care să lucreze la nimic, toate lucrările – agricultură, vie, livadă – le facem noi. Şi cercăm să vedem de ne putem face călugărițe”.

Dar un post de televiziune ortodox ar fi rău sau nu? Chiar dacă e periculoasă dependența de televizor.

Televiziunea e un lucru bun, dar să dai ceea ce e de folos.

Poate ar fi bine să fie un post de televiziune ortodox, dar asta cere foarte mulți bani.

Eu am auzit că s-ar fi spus că nu se poate face, că nu sunt nici bani, nici oameni pentru asta.

Asta e adevărat, costă foarte mult. E foarte greu să asiguri emisia, să organizezi timpul şi toate, e muncă foarte multă. Trebuie bani mulți, trebuie oameni mulți. Şi din ce-i plăteşti? Că posturile particulare de televiziune, care transmit toate porcăriile, scot bani, pentru că lumea

se uită la porcăriile alea. Şi ei bagă reclame, şi reclamele se plătesc foarte bine. Dar când faci un post ortodox nu-ți dă nimeni nici un leu. Şi atunci e foarte greu.

Guvernul ar trebui să dea.

Guvernului nu-i pasă de aşa ceva.

Atunci Patriarhia.

Patriarhia se descurcă cu banii cum poate. Guvernul a făcut acum al treilea post național de televiziune: „Cultural". Şi acolo sunt mai multe emisiuni religioase. Asta a putut să facă guvernul. Tot e un lucru bun. Dar făcând emisiunile astea, tot te risipeşti. Ai răsplată de la Dumnezeu pentru că le faci?

Sigur că da.

Părinte, dar să zicem că faci unele lucruri bune, după Dumnezeu. Totuşi, te risipeşti cu ele. Şi atunci simți că parcă n-ai fi cu Dumnezeu, parcă n-ai fi în Dumnezeu, pentru că a venit risipirea. Şi atunci zici: „mai bine nu mai fac lucrul ăsta, chiar dacă e bun şi e după Dumnezeu, ci fac ceva care să nu mă mai risipească".

Dar de ce să te risipeşti, dacă sunt lucruri după Dumnezeu?

Te risipeşti, că trebuie să umbli în toate părțile, să-l cauți pe unul ca să-i iei un interviu, şi aşa mai departe, şi începi să te risipeşti. Nu stai tot timpul într-un loc, la linişte şi rugăciune.

Asta trebuie să o judeci singur. Adică să ai dreapta socoteală, ca să nu te vatămi. Dacă într-o parte te foloseşti, şi-n cealaltă parte te vatămi, atunci munceşti zadarnic. Te-ai folosit într-o parte, dar când ai lucrat în cealaltă parte, ai risipit, şi atunci ai pierdut şi ceea ce ai lucrat duhovniceşte. Trebuie dreapta socoteală.

Mulți se angajează în lucruri bune, bineplăcute lui Dumnezeu, dar care îi risipesc, şi pierd lucrarea lăuntrică, sau pierd din puterea ei.

Nu e bine. Trebuie dreapta socoteală, adică să te socoteşti: ce mă risipeşte şi ce mă foloseşte. Dar te înşeală de multe ori şi ispititorul, şi patimile tale.

Dar trebuie să fii întărit duhovniceşte, să nu cazi.

Sigur, asta e prima condiție.

Altfel, cazi rău.

Ferească Dumnezeu! Dar tu încerci să-i îndrepți pe alții, să-i scoți din întuneric la lumină...

Cum trebuie să cugete cel care vrea să le vorbească celorlalți despre Hristos?

Spui aşa: sunt dator să vorbesc oamenilor care nu ştiu cum trebuie să meargă pe calea adevărului, cum trebuie să se osârduiască, să se nevoiască să meargă după Adevăr. Adevărul nu e altul decât Iisus Hristos, Adevărul este Biserica. Adevărul nu e altul. Zice: *„Veniți la Mine toți cei osteniți, că nicăieri nu veți afla odihnă, decât numai la Mine”*. Să ne osârduim să ne despătimim. Şi dacă avem duhovnici care ne sfătuiesc şi respectăm cuvintele lor – că harul Sfântului Duh prin gura lor a vorbit – cu asta agoniseşti smerita cugetare. Oricât de înțelept ai fi, dacă n-ai smerita cugetare, cazi. Că nu este altă primejdie mai mare pentru mântuirea omului decât înălțarea minții...

Ne vorbeşte părintele Iulian de la Prodromu

Părinte, din discuțiile pe care le-ați avut cu mirenii care v-au cercetat aici, la mănăstire, care credeți că sunt principalele probleme cu care se confruntă familia creştină în ziua de azi? Şi care ar fi mijloacele de a face față acestor probleme?

Prea multe nu prea ştiu. Sunt aici mulți care-s veniți din țară, din România, muncitori care muncesc pe aici. Unii găsesc de lucru, unii găsesc chiar cu un preț mai puțin... Şi din câte am auzit de la dânşii, problemele care sunt în țară sunt sărăcia, beția, or mai fi şi altele, poate, dar asta ştiu eu.

Şi cum s-ar putea face față acestor probleme, cum ar putea fi depăşite?

Ei, păi... beția... prin a nu bea.... Ar fi cel mai bine. Eu nu pot, sau nu ştiu cum... Ar fi mai multe de vorbit. Sărăcia... zic şi mă gândesc că la sărăcie trebuie oarecum muncă... Şi la beție, trebuie să vorbească cu preotul. Să se ducă la mărturisit, să se mărturisească, să primească un canon şi după asta, încet-încet, se poate lăsa şi de beție.

În unele sate se duceau la preot şi îi cereau să-i lege, sau puneau jurământ că un an nu beau, sau aşa ceva. E bine?

Nu-i bine. Păi, el dacă are de băut, bea... Tocmai, îşi pune jurământ, şi apoi îl calcă şi... Totuşi, totuşi, să se abțină el. Să ia hotărâre. Să se gândească că îşi cheltuieşte şi banii, că, pentru a bea, îi trebuie bani, şi îşi nenoroceşte şi familia. Câte s-au auzit şi câte s-au întâmplat: îşi bate femeia acasă, copiii fug şi sunt speriați, şi, din beție, câte nu s-au întâmplat... Aşa că, trebuie să se gândească şi el că e om, are minte, poate judeca.

Un părinte mi-a spus că Sfântul Ioan Gură de Aur ar zice undeva că mulți oameni s-au înecat pe mare, dar şi mai mulți într-un biet pahar.

Vă spun că nu-i vinovat vinul, că e pentru întărire. Iei un pahar, e pentru întărire, pentru un bătrân sau pentru oricine e obosit, un pahar, două, acolo. Dar e rea beția, necumpătarea, asta e rea.

Şi cu sărăcia? Cu sărăcia se confruntă din ce în ce mai mulți oameni. Cum trebuie purtată crucea sărăciei?

Hm... asta ar fi o cruce?! Bine spus, e o cruce, şi aşa este: trebuie să ducem o cruce a sărăciei. Dar mă gândesc: în vremurile din urmă, în comunism – spunea cineva – i-au învățat pe oameni să fie leneşi şi să fure. Asta i-au învățat comuniştii şi timpurile. Asta i-au învățat. N-a mai avut el, omul, gospodăria lui, să muncească şi noaptea pentru copii sau ce-i trebuia. Gata, au trecut ca la normă, toate... când se întorceau de la lucru, mai furau de pe ici, de pe colo, s-au învățat... Aşa a fost cu asta. Acum, nu mai ştiu cum e.

Pentru că e sărăcie, lumea spune: „N-avem bani!”, şi ajung la altă problemă a familiei, ori la divorț, ori avorturi.

Adică, ajung să nu aibă copii, spunând că nu-i pot creşte?

Da, aşa. Mulți români zic: „cum să-l fac, când n-am cu ce să-l cresc, că acum n-o duc bine, că nu sunt pregătit”, că una, că alta...

Ei, nu-i creşte el, îi creşte Dumnezeu... Dacă doi tineri s-au luat în căsătorie, urmează o familie, să fie cu adevărat familie creştină. Atunci nu trebuie să facă avorturi, nu trebuie să mai recurgă la nimic. Nu te teme, că-i ține Dumnezeu!

Şi totuşi, se tem. Cineva avea un copil, îi venea şi al doilea, şi tot muritor de foame era. Şi duhovnicul îi zicea: „Nu-i nimic, fă-l şi pe al treilea, dacă vine!”. Şi a trebuit el să se apuce mai mult de treabă, că totuşi, nu pică nimic din cer... Dumnezeu nu aleargă după tine dacă tu nu te osteneşti cât de cât.

Ce ți-am spus eu? Ca să ieşi din sărăcie, trebuie muncă. Pentru că – uite, înainte, când eram la şcoală, era cartea de Citire în care scria cum să goneşti sărăcia. Era un om sărac. Şi cumpără el, acolo, nişte lână, şi zice: „Dă-te, sărăcie, mai la o parte, ca să pun asta aici!”. Şi pe urmă a mai adus ceva, şi iar: „Dă-te, sărăcie, mai la o parte, ca să pun asta acolo!”. Şi a tot pus, de colo, de colo, până ce a gonit sărăcia din casă. Sărăcia prin muncă o goneşti, prin muncă cinstită.

Unii n-au locuri de muncă sau spun că e prost plătită munca. Sunt munci pentru care trebuie să te pregăteşti mult înainte – de exemplu, să fii profesor – şi eşti foarte prost plătit, mai ales ca începător. De abia poți cu banii puțini de la salariu să-ți întreții casa, să-ți plăteşti chiria.

M-am gândit, de asta atâta lume a venit pe aici, prin Sfântul Munte, prin Grecia, atâția români: n-au cu ce trăi

acasă. Fac aici o paranteză. Am găsit pe unii care munceau, aşa cum munceau, şi mai fumau. Şi spune: „Părinte, mai fumez, nu mă pot lăsa!”. Măi, gândeşte-te, ai trei copii acasă, eşti om sărac, ai femeia bolnavă acasă. Tu trebuie să bagi bani acolo. Ce bucurie au când primesc un ban de aici. Şi tu-i dai pe foc? Periclitezi şi sănătatea ta. Îți spun: „De-acuma, nu mai fuma! Să strângi banii şi să-i dai la copii, acasă”. Şi pe urmă, cu chiu, cu vai, n-a mai fumat. Dar mai sunt unii care, oricum ar fi, mai fumează.

Aici, în Grecia, e foarte răspândit fumatul.

Da, dar ei au de unde. Pe aici e numai piatră. Ce să ne gândim, că țara noastră toată e plină şi cu păduri, şi cu de toate. Aici e piatră, e sterp, sute de kilometri nu foloseşti nimic.

Şi totuşi o duc mai bine ca noi.

Da, dar acuma, să ne gândim aşa – m-au întrebat şi alții: cum de e atâta sărăcie la noi, când avem o țară atât de bogată. Şi am mai spus: totuşi e ceva pentru care Dumnezeu ne pedepseşte. Am fost o țară creştină, şi totuşi s-au făcut multe omoruri, adică avorturi care s-au făcut, că s-a auzit că la noi, în România, s-au făcut cele mai multe avorturi. Ei, uciderile acestea strigă la Dumnezeu, pruncii strigă.

Se miră lumea că nu plouă. Sau, când plouă, că plouă prea mult...

Da... şi de asta ne bate Dumnezeu. Eu, bineînțeles, sunt aici, dar acolo, în țară, ne bate Dumnezeu.

Unii spun că viața de familie este o viață lipsită de trăire duhovnicească. Adică, având familie, griji, copii, soție, nu poți să înaintezi duhovniceşte, te risipeşti. Iar cei

care vor să-I slujească lui Dumnezeu, trebuie să se călugărească. Sunteți de acord cu această idee?

Nu sunt de acord! Păi cum? Un creştin bun poate să-şi țină familia. Începutul unui creştin bun este: când se duce la preot să se spovedească, se spovedeşte, în cele patru posturi de peste an să se împărtăşească. Măcar în cele patru posturi să se împărtăşească cu Sfintele Taine… Miercuri şi vineri să țină post – afară de bolnavi, cei bolnavi greu, care au un regim – dar cei sănătoşi trebuie să țină post, să se ducă la preot, şi atunci este un creştin bun. Asta una. Al doilea: rugându-se, îi ajută Dumnezeu. Îi ajută Dumnezeu să se descurce, chiar şi în familie. Că dacă n-ar fi ajutorul lui Dumnezeu, n-am face nimic, cum a spus Mântuitorul: *„Fără Mine nu puteți face nimic”*. Aşa şi aici: trebuie să se roage, că mila lui Dumnezeu... Şi tocmai, m-am gândit că nu vrea Dumnezeu să aibă prea mult, că atunci nu se mai gândesc la Dumnezeu.

Un pelerin din Cipru spunea că, acolo, Comunitatea Europeană şi alții bagă o grămadă de bani, şi lumea a început să se lipească cu inima de ei, şi se gândeşte numai la bogăție, la case...

Da, da, da... şi nu se mai gândeşte la Dumnezeu. Totuşi, sărăcia îl apropie pe om de Dumnezeu.

Deci nu credeți că viața de familie este o viață lipsită de trăire duhovnicească. Se poate trăi duhovniceşte şi în familie.

Se poate, se poate! Păi, pentru ce sunt preoți acolo? Ce rost are preotul? Omul să-l întrebe pe preot despre ce are nevoie, să se ducă să se spovedească, să se sfătuiască, să întrebe ce să facă; se duce la biserică, dă un pomelnic şi preotul se roagă.

Şi preoţii ar putea să ajute, să se ocupe şi de asistenţă socială...

Bineînţeles că preotul are misiunile lui, preotul e un misionar acolo unde e.

Unii oameni, ca să câştige mai mulţi bani, au două şi chiar trei servicii. Lucrează foarte mult, zece-doisprezece ore pe zi. Sau, ca să fie la o firmă care plăteşte bine, chiar vreo câteva sute de dolari, iarăşi trebuie să lucreze vreo zece ore pe zi. Şi când vin seara acasă, frânţi, zic că nu mai sunt în stare de rugăciune, mai mănâncă ceva şi se culcă, şi a doua zi o iau de la capăt.

Nu mai poate să mai facă nimic, da, aşa-i... Unii vor să aibă prea mult, şi dacă ar găsi ceva, ar lucra şi noaptea, n-ar mai dormi... Şi asta nu-i bun, asta e o lipire prea mare de bogăţie.

Mirenii, spre deosebire de călugări, nu depun votul ascultării. În ce măsură mirenii trebuie să facă ascultare de duhovnicii lor?

Mai întâi trebuie să aibă „votul ascultării” de poruncile Domnului. Şi spune acolo: *„Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta şi din tot sufletul tău şi din tot cugetul tău”*, şi a doua, *„pe aproapele tău ca pe tine însuţi să-l iubeşti”*. Asta e prima poruncă, şi de asta atârnă toată Legea şi Proorocii. Să ne gândim la poruncile Domnului, la ce ne-a poruncit Dumnezeu să facem. Pe urmă, oricare creştin, orice-ar fi, chiar dacă munceşte, cum am spus, munceşte din greu, şi n-are timp să se roage, totuşi, când vine acasă, să zică măcar „Tatăl nostru”, acolo, şi, ce să faci, măcar cu asta...

Mulți, fiind obosiți, când vin acasă se uită la televizor fără să se gândească la faptul că ar putea face şi altceva.

Ei, asta-i mai rău...

Că sunt obosiți şi zic: „hai să mă-ntind, ia să deschid acum şi televizorul". Şi văd un jurnal sau ceva care pare de folos. Dar după aia, ia să se mai uite şi la cine ştie ce...

Uite ce-i, că-i vorba de televizor... La televizor or fi şi bune...

Dar în general sunt filme sau emisiuni impregnate de patimi şi de idei păgâne...

Da, da... or fi şi bune într-însele, dar să ştii un lucru: că diavolul nu poate să câştige pe om decât, printre cele bune, băgând rele; sau, prin cele rele, trebuie să le bage şi pe cele bune. Cu asta poate să câştige. Şi fiind lumea atrasă mai mult spre rău, aşa e... El vine obosit, şi parcă îi trec toate când vede acolo la televizor...

Îl deconectează...

Da... Dar dacă ar lua o carte de rugăciuni, să citească un paraclis, acolo, n-ar putea deloc. I-ar veni somnul. El, acuma, cât de obosit ar fi, curiozitatea asta îl aduce şi nu doarme, cât de obosit ar fi. Ei, ăsta e un lucru rău, pe care diavolul l-a amestecat cu bine. Prin asta poate să-l câştige pe om.

Şi cum se poate contracara influența televizorului?

Trebuie evitată, bineînțeles... Sunt obosit, sunt obosit, păi „televizorul" meu este să fac o rugăciune şi să mă culc. Dar când mă gândesc: duminica, sărbătoarea, cât

timp liber are? Nu se roagă atunci! Dacă n-are o carte de rugăciuni în casă, trebuie să-şi procure, bineînțeles! Trebuie să aibă fiecare o carte de rugăciuni, să citească sărbătoarea. Decât să se ducă pe la altele, să-şi piardă ziua cine ştie pe unde, să citească, acolo, o rugăciune, să citească o carte, *Viețile sfinților*, sau altele. Înainte, bătrânii, pensionari chiar, la oraş, îşi luau o carte, seara, până târziu, luau *Viețile sfinților*, erau cele mai frumoase *Viețile sfinților*, şi citeau toată noaptea. Acuma nu mai este asta. Oamenii, chiar bătrâni fiind, pensionari sau ce-s, pun televizorul şi asta e!

Dar unii zic că dacă nu eşti informat pierzi, pierzi totul. Dacă nu eşti informat la timp poți să pierzi bani... este această nebunie, această obsesie a informației în zilele noastre. Şi dacă nu te uiți la televizorul care te informează cel mai mult…

Asta e o nebunie.

Cum recomandați să se informeze oamenii? Mai mult de la radio? Parcă radioul nu creează aşa o dependență. Sau din ziare.

Mda... de la radio, şi din ziare... Da, informații. Dar omul trebuie să-şi caute plăcerea mai mult în rugăciune. Plăcerea rugăciunii, mai mult decât lucrurile. Dar uite. Îl atrage mai mult. Că a pus diavolul, el a ştiut, a pus amestecat binele cu răul. Că el a ştiut că pe om îl atrage răul. Aşa că, ce să facem?

Şi atunci, e mai bine să nu se uite deloc?

Dacă are ceva bun... Mai pun ei câte o casetă cu o predică, sau ceva bun, sau văd ceva...

Mai poți să vezi şi lucruri bune.

Da, poți să vezi, dar să eviți ce e rău. Să eviți ce e rău. Dar tocmai asta atrage.

Despre votul ascultării ați spus că pentru mireni e înțeles mai ales ca ascultare de Dumnezeu. Duhovnicul are dreptul să impună, ca în mănăstire, când spune: „faci aşa!” şi tu trebuie să faci? În lume e la fel, poate să impună, sau e mai degrabă un sfătuitor?

Duhovnicul trebuie să țină cont de toate, că el ştie ce familie are omul, numeroasă, câți copii are, ce fel de om este, trebuie să ştie tot, să ştie ce rugăciune să-i dea fiecărui om, să ştie cu ce se ocupă, ca să poată chivernisi pe fiecare cum e mai bine, pe unul într-un fel, pe altul într-altfel, aşa-i duhovnicul.

În mănăstire e aşa: „Părinte, binecuvântează să fac asta, sau asta”, dar în lume nu poți să fii tot timpul cu duhovnicul.

Nu, nu poți fi tot timpul. Dar trebuie să te duci la preotul de acolo de unde eşti şi să-l întrebi de orice. Că el trebuie să te primească. Ai un necaz, trebuie să te primească, că asta e misiunea lui. Trebuie să-ți spună, să te învețe.

Unii încearcă în lume un soi de ascultare călugărească. Adică stau tot timpul în jurul duhovnicului şi fac ce le cere acesta, cât mai amănunțit. E un lucru bun sau nu? Sau exagerează?

Asta în lume?

Da, în lume. Un mirean, căsătorit sau nu, încearcă să aibă o astfel de legătură, aproape călugărească, cu duhovnicul său.

Crezi că preotul de acolo are timp să stea aşa? El îi spune: „vii la ora cutare şi te spovedeşti”, îți spui necazurile şi ai plecat, nu? Acolo în familie trebuie lucrul ăsta. Va să zică, copiii trebuie să asculte de părinți, bărbatul cu femeia să se înțeleagă amândoi să facă ceva, dacă fac ceva bun, să se înțeleagă în privința asta...

Ascultarea unuia față de altul.

Da, da.

Cum se poate duce o viață de sfințenie în lume, unde sunt ispite la tot pasul?

De sfințenie... Tot aşa, să fie cât mai aproape de spovedanie, de preot, să se spovedească şi să se împărtăşească, şi atunci se apropie de Dumnezeu, se apropie de sfințenie. Să crească copiii în frica lui Dumnezeu, să-i oprească să facă lucruri rele.

Dar Dumnezeu ne-a dat porunca: „Fiți sfinți, precum şi Tatăl vostru din ceruri sfânt este”. Când un mirean se gândeşte la viața de mănăstire, îşi dă seama că acolo sunt toate condițiile prielnice ca să devină sfânt. Dar pentru ca un om din lume, cu familie, să devină sfânt, ce fel de viață ar trebui să ducă?

Să aibă viață curată. Să ai o viață aproape de Dumnezeu. Că, având o viață aproape de Dumnezeu, trebuie să cauți, oricând, mai întâi să faci fapte bune. Orice ți-ar face cineva, trebuie să mai înghiți, adică să mai rabzi. Dacă ți-ar face ceva, mai închizi ochii şi mai laşi. Chiar dacă e o nedreptate, îți face cineva o nedreptate, lasă că Dumnezeu o să-ți dea, mai rabdă. Asta e o faptă bună pe care trebuie s-o facă cineva. Asta e ca să ajuți pe cineva. Şi pe urmă, rugându-te. Rugându-te cum poți. Nu poți să citeşti atâta, dar zi: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui

Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul”, o rugăciune scurtă. Sau, dacă ştii, „Prea Sfântă Născătoare de Dumnezeu”, este o rugăciune a Maicii Domnului, foarte frumoasă, ca asta care se cântă la privegheri: „Născătoare de Dumnezeu Fecioară, bucură-te, ceea ce eşti plină de har, Marie, Domnul este cu tine. Binecuvântată eşti tu între femei şi binecuvântat este rodul pântecelui tău, că ai născut pe Mântuitorul sufletelor noastre.” Ei, asta poate o fi mai lungă, dar asta, o parte dintr-însa, s-a mai înmulțit, bineînțeles, la biserică, dar e adusă din cer, de înger. Îngerul Gavriil i-a adus-o Născătoarei de Dumnezeu: „Bucură-te, ceea ce eşti plină de har, Marie, Domnul este cu tine.” Aşa i-a spus.

Unii duhovnici dau canon ucenicilor lor din lume să învețe rugăciuni pe de rost: paraclisul Maicii Domnului, acatiste, psalmi, rugăciuni de seară, de dimineață... Chiar pe drum, cât merg până la servici, să zică din ele cât pot.

Da, asta e bun. Să zică cât pot. Dar o rugăciune lungă nu pot să zică, decât una mai scurtă, să se lipească de inimă, de minte. Măcar să zică: „Doamne, ajută-mă! Doamne, fereşte-mă de rău! Ajută-mă, Doamne, astăzi, şi fereşte-mă să fac păcate, să nu greşesc înaintea Ta...” Tot rugăciune e şi aceea. Şi măcar asta să zică.

Există tot felul de ispite, mai ales prin oraşe sunt foarte multe imagini care îndeamnă la păcat, şi care îți pătrund prin ochi în inimă, în minte. Cum să te fereşti? Să stai cu ochii în jos tot timpul?

L-a trimis starețul pe ucenicul lui la Alexandria. Şi i-a spus: „Du-te până la Arhiepiscop şi să-mi aduci asta”, sau „Dă-i plicul ăsta”. Şi el, când a venit înapoi, l-a întrebat: „Ce-ai văzut acolo?” „N-am văzut pe nimeni decât pe Arhiepiscop.” „Cum, n-ai văzut nici un om, nici o

vietate?” „N-am văzut nimic.” Ei, acum nu zicem aşa, dar, oricum ar fi, măcar să-ți păzeşti ochii, să ai rugăciunea în minte: „Doamne, păzeşte-mă!” şi, cu rugăciunea, te păzeşte Dumnezeu.

În ziua de astăzi au crescut neînțelegerile dintre tineri şi vârstnici, s-a amplificat această ceartă între generații. Înainte vârstnicii spuneau: „Nu mai sunteți ca pe vremuri, nu mai aveți credință...” Acum s-a ajuns la situația paradoxală ca unii tineri să fie mai apropiați de Biserică decât părinții lor care au trăit în vremea comuniştilor. Pe de altă parte, libertatea în mediile tinereşti este înțeleasă ca o revoltă față de tot ceea ce înseamnă educație - adică să te dădăcească acolo, să-ți zică: „fă aşa, aşa e bine, astea-s valorile societății”. Tinerilor nu le place să le bagi în față fel de fel de valori ale societății, ei vor să fie liberi. Revoltă, asta înțeleg ei prin libertate.

Libertate! Bineînțeles că libertatea, cum vrea să o înțeleagă lumea, o spune aici, la I Petru 2, 16. Asta-i libertatea. Dar acum tinerii, copiii, zic că e dreptul omului, adică sunt liberi ca să nu mai fie dojeniți de tată când fac ceva rău, să nu-i mai tragă cu varga, cum zice Sfântul Ioan Gură de Aur, va să zică să nu-l mai certe, să-l lase în voia lui să facă toate păcatele. Aşa, ca părinte, trebuie să-l ții din scurt, să nu-i dai voie să facă orice. Şi atunci el se răzbună şi zice: „nu, eu sunt liber!”.

Dar cum pot evita părinții tensiunile dintre ei şi copii? În Apus deja se pune problema că un părinte n-are voie să-şi lovească copilul, că poate să piardă dreptul de a-i mai fi părinte. Se consideră că este vremea dialogului, că ar trebui ca părintele mai mult să îl sfătuiască pe copil, nu să îl oblige sau să îl forțeze.

Părintele trebuie să aibă o înțelepciune mare ca să-şi poată apropia copilul. Dacă vede că nu şi nu, atunci să întrebuințeze o cale mai aspră. Dar cu puțină dragoste îl poate atrage, că părintele îşi vede copilul, îl vede cu toate lipsurile lui. El ştie cum să-l atragă, ce să-i spună. Dacă vede că nu merge cu dragoste, atunci cu asprime.

Cam până la ce vârstă pot să fie „altoiți", loviți, copiii mai mici? Sau poate că e mai bine să nu-l loveşti?

Trebuie învățat de mic, să vadă de la părinți ceva. Dacă părinții au ceva neajunsuri, copilul îndată vede lucrul ăsta. De mic trebuie învățat: „asta se poate, asta nu se poate". Aşa să crească el, în mediul ăsta, aşa, ca să fie drept, să nu fure, să nu se-atingă de ce nu-i al lui. Şi când e nevoie trebuie să-l pedepsească dacă nu ascultă. Şi încă una: trebuie să se mai roage lui Dumnezeu, ca Dumnezeu să le poată îndrepta paşii copiilor lor.

Un părinte din Grecia, părintele Epifanie de la Atena, zicea într-o carte: „să vorbeşti mai mult lui Dumnezeu despre copiii tăi, decât copiilor tăi despre Dumnezeu". Adică îi îndemna pe părinți să stăruie în rugăciune.

Da, ca să te rogi lui Dumnezeu să le poată îndrepta paşii copiilor, bineînțeles, ca să fie copiii cuminți, aşa e.

Dar uneori, pedepsindu-şi sau bătându-şi copiii, ți se poate stârni patima mâniei. Dă în el, şi poate dă prea tare.

Trebuie dreapta socoteală. Că tu simți, că e copilul tău, şi-i simți toate manifestările lui. Aşa trebuie să te porți. Când e vorba de mustrare, mustrare; când nu, să-l mângâi. Aşa trebuie să-i creşti, cu mare înțelepciune. Că se poate să bagi în copil o frică, şi frica asta e o boală. Îi bagi o frică de mic – s-a întâmplat de multe ori asta.

Trebuie cu mare înțelepciune să creşti copiii.

Da, era un caz în care copilul, când îl vedea pe tatăl său, aproape făcea pe el de frică, dacă nu chiar făcea.

Da, au fost cazuri, unii s-au spânzurat, au sărit de la etaj, şi au murit copiii... din cauza tatălui, că era prea aspru.

Ce sfaturi dați părinților ai căror copii au luat-o pe drumuri greşite? Sunt mulți părinți, mai apropiați sau nu de Biserică, care toți suferă de faptul că nu-i ascultă copii care sunt deschişi față de curentele astea de acum, de la discotecă până la cine ştie ce păcate grozave, a apărut acum în România această plagă din Apus, a drogurilor, care-i duce până la moarte pe unii dintre ei, mai ales pe adolescenți.

Mai întâi trebuie să se gândească părinții la cum i-au crescut ei înşişi. Cum i-au crescut pe copii. Nu cumva au făcut numai voia lor, sau i-au lăsat să crească şi nu i-au mustrat când au văzut că fac vreun lucru rău. Să se gândească mai întâi că poate nu i-au crescut în frica lui Dumnezeu. Al doilea, trebuie să se gândească să se roage mai mult pentru dânşii. Tot aşa, trebuie toate, toate, toate aduse la Dumnezeu. Numai El poate. Că spune aşa: *„ce nu e cu putință la oameni, e cu putință la Dumnezeu”*. Aşa spune. În trei locuri găseşti în Scriptură: la Matei, Marcu şi Luca. *„Ce nu e cu putință la oameni, e cu putință la Dumnezeu”*. Adică ce nu se poate, când omul nu poate să facă nimic, la Dumnezeu, se poate.

Cum a fost cazul Fericitului Augustin. Mama lui a plâns ani de zile după el, că trăia şi în desfrâu şi în păgânism. Şi totuşi, până la urmă a avut o schimbare radicală.

Dacă e o mamă bună, poate să aibă un fiu bun.

Se poate observa că acei copiii care au ajuns să aibă probleme le au mai ales din două motive care țin de relația lor cu părinții. Una: copiii de bani gata, cu bani prea mulți dați copiilor care nu au fost învățați cu modestia, cu sărăcia, să-şi câştige singuri, cât se poate, sau să se întindă cât le este plapuma, şi-n tot cazul, să nu ducă o viață de asta... Având mulți bani, uită de Dumnezeu, duc o viață opulentă, îşi permit orice.

De bani gata!

Şi a doua problemă, copiii care simt că nu sunt iubiți de părinți, care iarăşi încep să ducă o viață teribilă, pentru că în familia lor nu îşi găsesc liniştea. Şi atunci încearcă să şi-o găsească în afară.

De asta părinții trebuie să fie foarte înțelepți cu copiii, cum să-i crească. Cum îi cresc, aşa îi vor avea, şi când vor muri ei, i-or pomeni după ce-or muri, se vor bucura de dânşii. Cum îi vor creşte.

De multe ori părinții transmit propriile lor patimi copiilor.

Asta e cel mai rău.

Acum, altă problemă. Nu rareori, copii proveniți din familii necredincioase se apropie de Dumnezeu. Pe lângă problema copiilor necredincioşi, există şi problema inversă: copii care s-au convertit, unii chiar vor să meargă în mănăstire, şi au probleme cu părinții care nu prea cred în Dumnezeu, şi aşa mai departe. Şi părinții nu-i înțeleg, îi mustră pentru faptul că duc o viață cuviincioasă. S-a ajuns până acolo încât există părinți care îi duc pe copii la case de toleranță, le fac cadou femei, că au împlinit o anumită vârstă. Sau se țin de capul lor: „De ce vrei la mănăstire? Însoară-te, că-ți dau eu nu

ştiu ce...” Sau îi întreabă: „De ce mergi la biserică şi nu la discotecă?”. Sunt părinți de felul ăsta.

Ei, păi la asta... Când vede că e greu să facă un lucru bun, nu mai trebuie să mai asculte, bineînțeles, de părinți. Că dacă părinții îi duc pe copii în prăpastie, atunci copiii nu trebuie să mai asculte. El trebuie să ia o cale de acuma, o cale ori de mănăstire, ori de familie.

Se potriveşte aici cuvântul acela al Scripturii: „e mai bine a asculta de Dumnezeu decât de oameni” (Faptele Ap. 5, 29).

Cum spunea Sfântul Apostol: ce e mai bine, să ascultăm de voi sau de Dumnezeu? Că spuneau fariseii, iudeii: „Să nu mai spuneți cuvântul Nazarineanului, să nu mai vorbiți despre dânsul...” Şi atunci, cum e bine: să asculți de oameni sau de Dumnezeu?

Dar tinerii, cum pot să îşi apropie părinții de Biserică?

Păi, cum... Mai găsesc bătrâni, dacă au bunici. Că bunicii întotdeauna au fost mai credincioşi. Prin bunici, să vorbească părinților. Direct nu pot să discute, gură la gură, că pe copil nu-l ascultă. Dar prin bătrâni...

Părintele când îl vede pe copil spune: „ce, vii să-mi dai mie sfaturi?”.

Da, trebuie să apeleze la bătrâni, ca să-l ajute. „Că uite, măi, copilul tău, uite aşa, aşa, nu eşti bucuros?”. Şi ascultă de un bătrân. Și numai asta poate să facă.

Dar numai atâta?! Şi o rugăciune, şi toate celelalte pe care le-ați spus că trebuie să le facă părinții pentru copiii lor ar putea să le facă şi copiii cu părinții lor care sunt departe de Dumnezeu. Şi cu sfaturi. Să le spună:

„uite de ce cred aşa, de ce fac aşa, nu te supăra, tată, nu te supăra, mamă...”

„Nu te supăra, tată, aşa mi-a spus preotul!”

Da, dar părintele poate zice: „A, popa ăla care te învață şi-ți face!”. Câte cazuri de acest fel nu există... Îl sunau pe preot acasă: „Ce-ai făcut, dom’le, mi-ai distrus copilul! Nu ți-e ruşine, ticălosule! Te dau la patriarh!”. Odată erau nişte copii care, în loc să se joace pe maidan, veneau la biserică. Şi a venit tatăl, cu o falcă-n cer şi una-n pământ, şi l-a certat pe preot: „Ce faci aici?Las’ că ştiu eu, îți bați joc de copiii mei! O să te reclam la patriarh!”.

De asta am spus: bătrânii! Că de un bătrân ascultă. Un bătrân, oricare ar fi: „măi, uite ce e, faceți şi voi, ...” Şi ştie un bătrân ce trebuie, ca să-i poată aduce pe ei.

Unii părinți, când văd că copiii lor se apropie de Dumnezeu, mai rău se supără. Zic: „Ce fel de Dumnezeu eşti, că m-ai lăsat şi fără copil?”. Dacă pleacă la mănăstire, şi mai e şi singurul copil, părintele e disperat, zice: „Ia uite, mi-a luat lumina ochilor”.

Dacă părinții sunt necredincioşi, nu se duc la biserică, nu se duc la preot, tare-i greu. De-acum e nevoie ca alții să se roage pentru dânşii.

Aşa... Oamenii au parte de multe necazuri în viață. Şi-n loc ca prin ele să se apropie de Dumnezeu, mai mult se îndepărtează, ajungând chiar să Îl hulească. În ce fel ar trebui să primească oamenii necazurile?

Tare-i greu cu asta. De mare înțelepciune este nevoie la lucrul acesta.

Vorbiți-ne un pic despre teologia necazurilor, despre necazuri, despre cum ar trebui să se raporteze oamenii la necazuri. Pentru ce sunt date necazurile de Dumnezeu? Spre îndreptare? Uneori oamenilor li se pare că Dumnezeu e rău, că vrea să îi chinuiască.

Când vin necazurile, omul trebuie să se gândească: oare eu cum am fost în fața lui Dumnezeu? N-am greşit deloc? Sunt curat în fața lui Dumnezeu? Că fiecare, în fața lui Dumnezeu, ştie câte păcate a făcut, şi câte i-a răbdat Dumnezeu... Va să zică, mi-a dat Dumnezeu necazurile astea pentru păcatele mele. David a fost împărat, şi era împăratul lui Israel, cel mai mare împărat – că credința cea mai mare era a poporului Israel, restul erau păgâni – şi o împărăție atât de mare, a lui David! Când l-a izgonit Abesalom de acasă, şi i-a luat țiitoarele, şi a făcut atâtea blestemății, şi l-a fugărit din casă, el s-a dus cu suita lui, cu un grup care mai era pe lângă dânsul, a fugit de-acasă, că l-a urmărit Abesalom, să-l omoare. Şi când se urca sus, la Ierusalim, de jos, de la Ghetsimani, este un drum care apucă sus, pe Muntele Măslinilor, şi pe-acolo trecea David cu suita lui. Şi Şimei, un nemernic, a azvârlit cu pietre într-însul, țipând: *„De-acuma nu mai eşti rege, de-acuma te fugăresc toți...”* Şi-atunci, unul din suita lui David a zis: *„Împărate, dă-mi voie să-i iau capul, fiindcă te ocărăşte!”*. Şi David a răspuns: *„Să nu-i faceți nimic, pentru că Dumnezeu i-a poruncit aşa, pentru păcatele mele”*. A avut şi el, cum se spune, păcatele lui. *„Pentru păcatele mele sunt izgonit. Lăsați-l în pace, nu-i faceți nimic. I-a poruncit Dumnezeu...”*

Dumnezeu a vorbit prin gura lui Şimei.

Aşa trebuie să gândim şi noi: pentru păcatele mele mi-a venit necazul ăsta şi trebuie să-l rabd. Şi Dumnezeu

m-o ierta.

Da, dar oamenii care nu prea merg nici pe la biserică spun: „Dumnezeu nu ştiu ce are cu mine, că eu n-am făcut nici un păcat, n-am omorât pe nimeni”. Cineva ținea odată o teorie cum că n-a omorât pe nimeni, că n-a stricat nici o fecioară, şi atâta!

Păi numai astea-s păcate?

Poate că dacă tot se agăța atâta de ele, probabil sunt singurele două pe care nu le-a făcut!

Trebuie să se gândească omul, în viața lui, câte n-a greşit. Dacă noi şi numai cu gândul ne-am gândit ceva rău în fața lui Dumnezeu, am gândit c-am să-i fac ceva rău cuiva, sau m-am gândit să-i fur ceva, ei, asta e un păcat, un păcat mare! Cum spune: *„orice nedreptate este păcat”*. Asta la Epistola 1 Ioan, 5 cu 17.

Din ce în ce tot mai multe familii se destramă. Şi în lumea întreagă, şi-a venit din lumea întreagă şi la noi această plagă a divorțurilor. Motivele sunt foarte variate. Care credeți că ar fi totuşi motivele divorțurilor? Şi ce s-ar putea face?

Eu cred că... de prima dată... să-ncepem de prima dată. Până la cununie, nu s-au dus la preot să se spovedească, să se-mpărtăşească. Când a vorbit cu fata, când au vorbit doi tineri, ... astea-s păcate pe care le-au făcut până la cununie. După cununia legitimă, el s-a format, de-acum are familia lui, are femeia lui, gata, nu mai e păcat. Dar atunci e păcat. Sunt păcate, şi-i cunună preotul aşa, nemărturisiți, neîmpărtăşiți – ar trebui să se-mpărtăşească cu Sfintele Taine, că aşa trebuie să spună preotul, dar... aşa era înainte, acum... mai greu.

S-a pierdut lucrul acesta. Prin unele părți din Ardeal se mai ține, dar în alte zone ale țării s-a pierdut obiceiul de a spovedi şi de a împărtăşi cei doi viitori miri. În vechime, Sfânta Cununie se făcea chiar în cadrul Liturghiei.

Da, da... Şi se împărtăşeau, şi de-atunci formau o familie adevărat creştină. Dar acum? Au făcut păcate peste păcate înainte de cununie. Cum să mai fie familia aceea? Divorțează, se destramă...

Probabil că ține şi de relația dintre cei doi, ceva nu merge... Uneori mai sunt şi părinții unuia dintre soți care „ajută" să aibă loc divorțul.

Mai este şi un lucru: că înainte de a se căsători doi tineri, trebuie să se roage şi unul şi altul, să se roage lui Dumnezeu; el – să-i dea o soție bună şi ea să-i dea un soț bun, să nu bea, să n-o bată. El – să nu fie destrăbălată. Trebuie să se roage amândoi. Trebuie să se ducă la preot, să-i învețe el, dar trebuie să se țină şi de biserică, să se spovedească înainte şi el şi ea. Şi să se roage la Dumnezeu mai înainte de a se cununa.

Mulți tineri nu ştiu ce implică şi cum este căsătoria, cum să se comporte cu celălalt, cum să facă să fie de-un gând împreună. Că vin încet-încet ispitele, sărăcia, şi necazurile, şi ajung să se despartă. Mai e problema părinților, părinții zic uneori că e mai bine ca tinerii să se despartă... Sunt multe probleme de genul acesta.

Dar ei nu ştiu pentru ce s-au luat amândoi, pentru ce s-au căsătorit? S-au luat pentru a munci împreună, a face copii, să fie o familie de creştini buni, şi pentru copii.

Ar trebui să se căsătorească gândindu-se că familia le va fi calea mântuirii.

Bineînțeles că dacă e o familie creştină se mântuiesc amândoi... Dar vreau să spun: pentru naştere de copii, pentru asta! Nu-i că: „Mă iubeşte şi-l iubesc!” şi atât, pentru pofte! Pentru asta se fac toate avorturile. Şi cuvântul pe care l-a lăsat Mântuitorul: *„Creşteți şi vă înmulțiți!”*...

De multe ori, certurile pornesc de la creşterea copiilor, că zic că sunt prea mulți, şi nu au bani să îi crească şi cad în deznădejde. Şi mai e şi o altă problemă: unii părinți nu au copii şi suferă mult din această pricină. Ce pot face?

Unii-i omoară şi unii nu-i au... Să înfieze copii de la cei care n-au nevoie de dânşii. Să-i cumpere. Cum cumpără străinii de la noi din țară şi-i duc în altă parte, aşa să cumpere şi ei.

Dar multe femei se simt neîmplinite dacă nu au copii, ar vrea să aibă propriul lor copil.

Ca să ajungă să aibă copii să se roage la Dumnezeu. Începând de la Avraam: Sara n-a avut copii. Şi s-a rugat lui Dumnezeu. Şi a venit Sfânta Treime, când a venit la stejarul lui Mamvri. Şi i-a zis: *„La anul, pe vremea asta, vei avea copil”*. Şi Sara încă a râs, că zice: *„Sunt de nouăzeci de ani, să am copil la vârsta asta?”*. Şi Dumnezeu, Sfânta Treime – că au venit trei îngeri acolo – a întrebat: *„De ce ai râs?”*. *„N-am râs!”*. *„Ba ai râs*. *Nu crezi cuvântul lui Dumnezeu?”*. Şi i-a dat Dumnezeu copii, la vârsta aceea. Pe urmă, Iacov cu Rahila n-au avut copii, şi le-a dat Dumnezeu copii. Isaac, iarăşi.

Toți copiii aceştia născuți cu multă rugăciune din partea părinților au şi aduc şi mari bucurii. Şi în zilele noastre cei care îşi doresc cu dinadinsul copii şi fac multă

rugăciune, până la urmă Dumnezeu le dăruieşte şi au, tot aşa, multe bucurii de la copiii aceia. Copiii sunt evlavioşi, luminaţi, sunt oameni de toată isprava.

De-aia, că-i pe rugăciune!

Ei devin rod nu numai al unirii trupeşti, ci şi al rugăciunii.

Al rugăciunii, da... Ca Ioachim şi Ana, care au născut pe Maica Domnului...

... şi Zaharia şi Elisabeta...

Şi mama proorocului Samuil, şi câţi încă... Da, aşa a fost.

Cred că acesta e un cuvânt de încurajare pentru mamele care îşi doresc mult copii, pentru că acesta e lucru binecuvântat de Dumnezeu şi până la urmă Dumnezeu le poate da pe măsura credinţei şi a dorinţei lor bune.

Da, să se roage, să se roage ca să aibă copii.

Viaţa de familie este o viaţă plină de probleme, timpul soţilor fiind de obicei rezervat treburilor casnice. Că te duci la muncă, dar când te întorci, trebuie să le faci şi pe cele din casă, să-ţi creşti copilul, să mai stai să te joci un pic cu ei, când sunt mici, să stai de vorbă cu el, cu lecţiile, cu poveştile, cu gătitul, cu cumpărăturile. Şi aşa, nu prea rămâne timp pentru rugăciune. Ce este de făcut, să se renunţe la rugăciune sau să se renunţe la treburile casei?

Rugăciunea? Bineînţeles, n-ai să stai ore întregi la rugăciune. Când ai timp – de sărbătoare – poţi să citeşti paraclise, sau aşa... Să nu pierzi timpul cu lucruri deşarte, cu televizor şi cu altele. Poţi să faci rugăciunea. Dar o

rugăciune scurtă o poți face şi când te duci la lucru: „Doamne, ajută-mă, Doamne...” sau: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!”. Dacă te-ai obişnuit să-ți faci rugăciunea o dată cu răsuflarea, te rogi oricând. O rugăciune scurtă, şi te rogi! Chiar lucrând ceva, ocupația pe care o ai, sau când găteşti. Mai stai pe un scaun, şi zici „Doamne, Iisuse...” acolo...

Dar nu toți oamenii simt atâta folos,rugându-se pe apucate. Mai ales la începătorii, cum spune undeva Sfântul Grigorie Palama, că începătorul este foarte condiționat de timp şi loc. Adică el trebuie să stea cumva să se roage, să se retragă undeva, iar când ajunge mai desăvârşit, se face întregul pământ biserică.

Asta e pentru a începe să se altoiască în inimă rugăciunea asta - „Doamne, Iisuse...”. Că dacă se altoieşte aici, atunci, vorbind cu cineva, rugăciunea merge. Dacă faci un bine, sau te gândeşti să faci un bine; dacă vorbeşti ceva de folos – e o rugăciune. Să nu crezi că nu e rugăciune acolo. *„Unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt şi Eu”*, spune Mântuitorul. Aşa că, dacă sunt doi, vorbind duhovniceşte, ceva din Scriptură sau aşa, e şi Dumnezeu acolo, în mijlocul lor. Şi e rugăciune. Aceea nu-i rugăciune? După ce ai plecat de-acolo, de-acuma fă-ți o rugăciune: „Doamne, Iisuse...” sau altceva, şi e rugăciune asta. Să nu crezi că nu-i rugăciune. Şi spune chiar în Pateric: „nu-i rugăciune numai când se roagă, rugăciunea este când te rogi permanent”. Şi spune Sfântul Apostol Pavel, la Tesaloniceni 5 cu 17, spune aşa: *„Rugați-vă neîncetat”*. Aşa spune el. Toată lumea se roagă, nu spune numai pentru călugări, ci pentru oricine:

„Rugați-vă neîncetat”. Şi acuma, gândeşte-te: cum să mă rog neîncetat? O rugăciune cât de scurtă: „Doamne, ajută-mă, Doamne”, sau, dacă ai un necaz, a venit necazul peste tine: „Ajută-mă, Doamne, fă cum faci...” , şi roagă-te. Şi atunci te gândeşti. E scris acolo: *„Bate şi ți se va deschide”*.

Dar rugăciunea nu e şi o stare de suflet? Că zice: „Bucurați-vă pururea, rugați-vă neîncetat...” Trebuie să fie şi o stare duhovnicească... Poate nu poți să spui totdeauna o rugăciune. Poate că atunci când ai ceva mult prea complicat de făcut şi nu poate să-ți fie mintea la rugăciune, e bine să ai măcar o stare de bucurie în Dumnezeu. Bucuria asta de a fi cu El.

Uite ce e, îți spun un lucru: Dacă te-ai ruga când plângi, ori când ai avea necazuri, eu cred că mai mult îți primeşte Dumnezeu rugăciunea aceasta, în genunchi stând şi plângând, cu lacrimi, spunând: „Doamne, nu mai pot, nu mai pot, ajută-mă, ştiu că Tu poți, că eşti Dumnezeu, poți!”. Ce crezi că n-ar veni ajutorul? Ar veni. Sfânta Maria Egipteanca, când era în pustia Iordanului şi veneau necazurile şi ispitele peste dânsa, cădea la rugăciune în genunchi şi nu se scula de acolo până ce nu venea harul lui Dumnezeu. Că poți să stai acolo şi-o noapte, şi-o zi, sau două zile, acolo jos, la rugăciune. Şi-n necaz, şi-n bucurie. Dar eu cred că cel mai mult s-a rugat în necaz, plângând. Ce mare este rugăciunea cu lacrimi! Cea mai mare rugăciune este rugăciunea cu lacrimi, din inimă.

Despre nevoință, Sfântul Ioan Scărarul spunea că îți zdrobeşte trupul care, fiind zdrobit – cum sunt strugurii când îi zdrobeşti şi curge mustul cel dulce din ei – fiind zdrobit, curg lacrimile dătătoare de bucurie.

Până ce nu plângi din inimă, nu plâng nici ochii.

Inima trebuie să plângă mai întâi. Din inimă ies toate – ori bucurii, ori necazuri, ori rugăciunea pe care i-o spui lui Dumnezeu, din inimă ies. Şi dacă e atinsă inima, plâng şi ochii.

Într-o cateheză care vorbeşte despre dobândirea lacrimilor, Sfântul Simeon Noul Teolog spunea: „când te pui seara la rugăciune, mai întâi te bucuri, Îi mulțumeşti lui Dumnezeu pentru toate câte ți-a dat, şi după aceea, la sfârşit, să începi să te gândeşti: cât ai înşelat tu dragostea lui Dumnezeu, în ziua aia, cât?". Asta e o rugăciune care cred că nu-ți ia mult timp, dar e foarte pătrunzătoare la inimă.

Toate-s bune, toate, toate, să aduci lacrimile. Mi-aduc aminte, eram cu un bătrân, după război. Eram la o vie a mănăstirii. Eram cu un bătrân şi el nu prea auzea. Eram acolo, la vie, era o casă acolo şi stăteam acolo şi mai păzeam, mai lucram la vie, acolo. El nu prea auzea, era cam surd şi vedea, când ne culcam seara, noaptea, şi când credea el că am adormit, se scula încet, încet, ca să nu-l simt eu, şi stătea într-un colț, acolo, şi începea să se chinuiască să plângă; că nu-i veneau lacrimi, dar se chinuia să plângă. Şi stătea câte o oră acolo... şi Dumnezeu poate îi primea... Am găsit undeva că chiar dacă nu ai lacrimi, dacă te chinuieşti să plângi, Dumnezeu îți primeşte şi aceea, ca lacrimi. Darul lacrimilor – că e un dar, vine de la Dumnezeu... Şi bătrânul ăsta plângea acolo, câte un ceas, pe urmă se ridica de acolo şi se ducea să se culce. După aceea, îmi făceam şi eu canonul de metanii, aşa, pe întuneric. Asta am vrut să spun: se chinuia cineva aşa, un bătrân, ca să plângă.

La o mănăstire a venit un om care era meşter. Avea ceva de lucru pe la mănăstire. Şi făcea foarte multe metanii. Era om la vreo cincizeci de ani, avea o droaie de

copii, vreo zece. Şi spunea: „Soția mea deja e obişnuită. Seara, dacă nu-mi vine somnul, mă dau jos din pat şi încep să fac metanii şi zic rugăciunea lui Iisus”. Şi povestea, şi era aşa cam simplu, povestea cu simplitate de nişte stări duhovniceşti foarte înalte. Zicea: „Eu am auzit de rugăciunea lui Iisus”, şi spunea cum face, şi cum simțea el în inimă nişte lucruri. El vorbea din experiență exact despre cele de care scrie în Filocalie.

Iaca, la oameni din aceştia simpli, tocmai aici vine harul lui Dumnezeu. Şi, fără să ştie mare filosofie, mare teologie, lui, îndată, din simplitatea lui, îndată îi vin şi lacrimi, şi rugăciunea care vine... Era undeva, într-o carte. O femeie, zice, a învățat rugăciunea în opt luni, „Doamne, Iisuse...”, a învățat rugăciunea inimii.

Aici era problema asta, la ce să renunțe: la rugăciune sau la treburile casei? Trebuie să renunțe la vreuna dintre ele? Că dacă renunță la treburile casei, se povârneşte casa...

Nu, nu, să nu renunțe nici la rugăciune, nici la treburile casei. Să zică rugăciunea aşa cum poate. Că poate să zică rugăciunea: „Doamne, nu mă lăsa! Doamne, ajută-mă!”. Şi asta e rugăciune.

Şi să încerce să-şi facă seara sau dimineața un program de rugăciune soțul cu soția, cu copiii? Să se roage cu voce tare sau fiecare în parte, că poate se foloseşte mai mult, că zice că se linişteşte mai mult dacă se roagă singur?

Bine este să se roage împreună. Dar mai bine singur. Mai bine singur.

Nu e mai bine să fie combinate? Poate e frumos să vadă copiii că mama, tata se roagă...

Şi aşa, şi aşa-i bine... Poate mai bine ar fi aşa, dar... unii îşi fac aparte... Poate la ăştia bătrânii. Tata, mi-aduc aminte, ştia de Crez ceva, ştia ceva. Noi, ce ştiam, eram copii, mici. Mama tot zicea ceva, dar n-am întrebat-o, n-am îndrăznit s-o întreb... Dar pe urmă m-am gândit: este ceva, rugăciunea asta: „Bucură-te, ceea ce eşti plină de dar, Dumnezeu este cu tine...” Ce rugăciune era asta, nu ştiam.

Ce folos au mirenii din pelerinajele la locurile sfinte?

Ce folos au? Depinde cum au venit şi cum le e inima, ce au înăuntru. Unii... se-nchină la sfintele moaşte şi se folosesc. Dar unii pleacă cum au venit.

Vin ca turişti mai mult, nu ca pelerini.

Da, ca turişti. Totul este cum are cineva lucrarea lăuntrică. Lucrarea de rugăciune.

Românii au evlavie mare să meargă pe la mănăstiri.

Îi bun.

Mulți dintre ei au duhovnicii la mănăstiri, şi ajung rar acolo, la ei. Credeți că este bun acest lucru, sau că e mai bine să-i aibă la ei acasă?

Uite ce e, tot creştinul, oriunde ar fi, în sat, are preotul din sat... Iar când se duce în pelerinaj, se duce mai mult de învățătură. „Cum să fac, părinte, asta, asta...” – găseşte un duhovnic bun acolo, aude...

Pentru sfat.

Sfat, da. „Cum să fac asta, asta, cutare, cum să fac cu copiii...” Preotul nu are timp. Şi e bine ca omul să ia învățătură.

Şi poate rugăciune, nu? Dar ziceți că preoții nu au timp. E bine că au ajuns călugării să se ocupe de treburile preoților? La Sfântul Munte părinții sunt foarte retraşi față de mireni, nu vor să facă misiune, ei spun: „treaba monahului nu e misiunea...”, şi aşa mai departe. La noi în țară mănăstirea e văzută aproape ca un loc de misiune.

Da, e bine, care vine în mănăstire şi are un cuvânt, dacă-l întreabă cineva, îi spune, îi spune... „Să faci aşa”, ... după priceperea lui. Unul mai mult, unul mai puțin, cum i-a dat Dumnezeu darul. Unuia i-a dat Dumnezeu zece talanți, altuia cinci, altuia doi...

La cine vă referiți, la părinții din mănăstire?

Da.

Dacă unul este mai duhovnicesc, lumea trage la el. Dar nu trebuie să considere toți monahii că, acuma gata, au cuvânt de spus.

Nu... Păi care se duce, spune: „mă duc la părintele cutare, la părintele Cleopa…”. Când era părintele Paisie, când erau bătrânii, se ducea la dânşii. Şi iau cuvânt de folos.

Cu ce impresie rămân mirenii care vin la Sfântul Munte Athos?

Ce impresie... depinde cum văd lucrurile. Unii văd într-un fel, unii altfel. Unii se folosesc, bineînțeles, pe aici, de sfintele moaşte...

Alții se smintesc?

E bine ca toți să se gândească că poate să le aducă vrăjmaşul, diavolul, satana, să le aducă ceva nepotrivit, cum a spus cel din Pateric: „să-i facă să bănuiască nişte

lucruri care poate nu-s adevărate". Şi trebuie să se păzească de lucrurile astea. În Patericul egiptean era cineva care bănuia, era bănuitor, şi judeca, avea patima asta. Şi îi aducea vrăjmaşul, chiar dacă nu era. Şi mergând odată pe drum, vede două persoane, un bărbat şi o femeie, mai încolo, mai într-o parte. Şi lui i-a făcut impresia că aceia fac păcate acolo. Şi merge până acolo şi dă cu piciorul. „Ajunge!" Atâta a spus. Ce vede? Doi snopi de grâu. Doi snopi de grâu, i-a pus cineva acolo. Şi el credea că sunt doi care păcătuiesc. Asta a fost referitor la lucrul ăsta: chiar dacă ar vedea cu ochii lui, să nu creadă. El de-acuma s-a încredințat că toate astea le aduce satana. Să le facă mai mari de cum sunt, încă. Bineînțeles, că suntem oameni, nu suntem îngeri, totuşi, chiar dacă îl vezi pe om acum că a păcătuit, totuşi nu ştii când s-a pocăit şi l-a primit Dumnezeu, şi tu rămâi cu judecata. Nu e bine să fii aşa.

Dar e puțin probabil să vină cineva în Sfântul Munte şi să spună că aici e loc de păcate...

Bineînțeles, dar vreau să spun că şi dacă se întâmplă şi vede ceva care e nepotrivit, tot să nu judece.

Femeile nu au voie să intre în Sfântul Munte, grădina Maicii Domnului. Spuneți câteva cuvinte către mamele care nu pot veni la sfinția voastră ca să ceară sfat, rugăciune, spovedanie, dar au nevoie de un cuvânt de folos.

Un cuvânt de folos... Spune Mântuitorul lui Toma, care n-a crezut: *„Fericit este cel care n-a văzut şi a crezut"*... Mai fericit decât cel ce a văzut. Va să zică să rămână cu fericirea că n-au văzut, că nu pot intra în Sfântul Munte, să rămână cu fericirea că se roagă pentru toată lumea călugării de aici, şi se roagă şi pentru dânsele.

Să rămână cu asta. Sunt mai fericiţi cei ce n-au văzut şi au crezut.

Care sunt lucrurile cele mai importante pentru viaţa unui creştin? Care sunt lucrurile de bază?

Prima dată trebuie să fie creştin ortodox, cu spovedanie, împărtăşanie, să vină la biserică, şi bine ar fi fost să vină în fiecare duminică şi în fiecare sărbătoare.

În privinţa spovedaniei, sunt unii care după ce s-au spovedit de câteva ori, tot au păcătuit, şi au renunţat să se mai spovedească, pe motiv că spovedania nu i-a ajutat.

Spovedania trebuie făcută cât mai des. Chiar dacă nu ştim dacă se poate sau nu împărtăşi…

Deci recomandaţi spovedanie cât mai deasă.

Da, îi ajută să se îndrepte. Spovedania deasă e aducere-aminte de păcate, aducere-aminte cu frică de Dumnezeu. Cel care se spovedeşte des îşi acumulează frică de Dumnezeu. Asta e mare lucru.

Spuneţi câteva cuvinte despre rugăciunea mirenilor. Majoritatea se roagă automat, fără să înţeleagă, fără să trăiască, dar se mulţumesc că şi-au împlinit canonul.

Rugăciunea asta e: să treacă tot cuvântul la simţire. Tot cuvântul, de când ai început rugăciunea. Şi nu trebuie să te gândeşti că citesc o carte, sau pravila… Nu trebuie să fie o rutină, ci tot cuvântul la simţire. Şi din simţirea asta el câştigă, el are un rod. Dacă ar merge mai departe fără să aibă simţirea asta la rugăciune, nu face nimic. Şi e o rugăciune care nu are rod.

Din ce în ce mai mulţi oameni spun că nu contează ce credinţă ai, cărei religii îi aparţii, ci contează mai ales

să fii bun, blând, împăciuitor... Şi prea puțini mai păstrează dreapta-credință. Ce părere aveți despre asta?

Ei, asta nu Dumnezeu a spus, ci sectele, sau creştinii care au numai numele de creştini au putut spune lucrul ăsta. Dar creştinul adevărat trebuie să fie creştin adevărat, să urmeze Biserica, să se spovedească, să se împărtăşească, şi să păstreze toate predaniile.

Unii zic că aceste predanii ale Bisericii nu mai sunt valabile astăzi, că ar trebui schimbate.

Dar Hristos, ieri şi azi, este Acelaşi.

Deci aşa cum Hristos nu Se schimbă, nici predaniile nu se pot schimba.

Nu se pot schimba.

Dar ce părere aveți despre cei care încearcă totuşi să le schimbe?

Cei care încearcă să le schimbe, s-au schimbat şi ei cu credința. Aşa că nu-i nevoie de schimbare. Nimic. Ce a spus Mântuitorul a spus ca Dumnezeu. Omul poate să facă toate poruncile de acolo, începând cu *„Iubiți-i pe vrăjmaşii voştri, faceți bine celor ce vă urăsc şi vă rugați pentru cei ce vă vatămă”*. A spus pentru tot creştinul, şi a spus că poate să le țină. Sau: *„Ceea ce vrei să îți facă ție alții, să faci tu lor”*. Şi aşa mai departe.

Uneori iubirea de vrăjmaşi este înțeleasă şi ca iubire a celor rătăciți, iubire care consideră că rătăcirea lor trebuie acceptată ca ceva firesc.

Se iveşte vrăjmaşul… Dar, chiar dacă-i eretic, trebuie să-l iubeşti, ca să-l poți atrage, să-l poți aduce la credința ortodoxă, la credința adevărată.

Dar asta include şi a fi de acord cu rătăcirile lui, cu greşelile lui? Sfântul Apostol Pavel spune că trebuie să fim tuturor toate…

Nu trebuie înțeles aşa, nu trebuie să fii de acord. Dar trebuie să-l iubeşti oarecum. Să îl iubeşti până va vedea că îl iubeşti. Numai cu dragoste se fac toate lucrurile astea, cu nimic altceva. Şi dacă trebuie să-i dai ceva de la tine, bani sau dacă vezi că are o lipsă, să-l ajuți, şi cu asta poți să îl întorci încet-încet. Revărsând dragostea ta, îl aduci încet-încet la credință.

Se spune astăzi că Sfinții Părinți au greşit atunci când i-au anatemizat pe eretici, că ar fi trebuit să le arate mai multă dragoste, şi nu să îi condamne.

Sfinții Părinți au dat anateme, dar nu le-au dat cum au vrut ei, a fost şi Duhul lui Dumnezeu într-înşii. Ei au văzut că acest om nu se mai îndrepta, sau că rătăcea şi pe alții. Şi au dat anatema şi pentru ca să se înfricoşeze ceilalți, să nu cadă şi ei.

Mai sunt valabile anatemele date de Sfinții Părinți?

Bineînțeles că da. Biserica le recunoaşte. Ereticii, cum sunt Arie şi cei care s-au băgat în dogmele Bisericii şi le-au stricat… Or mai scoate de acuma multe unii, dar ce au pus Sfinții Părinți, e bun pus. Cum spune la Faptele Apostolilor: *„Părutu-s-a Duhului Sfânt şi nouă…”*. Şi aşa au făcut: prin Duhul Sfânt au lucrat ei, Sfinții Părinți. Ce ne mai trebuie acuma, să îi răsturnăm pe Sfinții Părinți, să îi dăm la o parte, şi să facem noi ceva? Hristos e acelaşi, ieri şi azi. Tot ce au făcut, au făcut bine: *„Părutu-s-a Duhului Sfânt şi nouă”*. Noi trebuie să ținem predaniile Sfinților Părinți.

Şi dacă cineva ar avea de suferit dacă mărturiseşte dreapta credință?

Cu atât mai mult: de vei pătimi pentru Hristos, vei fi mucenic. Şi atunci să te bucuri. Să nu se teamă de cei ce ucid trupul, cum zice Mântuitorul. Ştiți de cine să se teamă? De acela care îl ucide şi îl dă şi în gheenă. Încolo… te-a ucis, eşti mucenic. De Dumnezeu să vă temeți mai mult, nu de oameni.

În prigoana comunistă au existat mulți mărturisitori care nu s-au temut să se jertfească pentru adevărul de credință. Dar acum parcă a dispărut dorința de a ne apăra credința cu prețul vieții. Oamenii sunt mai speriați, mai temători...

Mai laşi. După cum aud, în zilele noastre este un duh de laşitate, un duh de frică unde nu-i frică, cum spune Proorocul David: *„Acolo s-au temut de frică, unde nu era frică"*. Parcă au în spate o frică de ceva. Nu-i bine. Omul trebuie să fie liber, să fie doar cu frica lui Dumnezeu.

Cum dobândeşte omul această libertate?

Spune Sfântul Apostol Petru aşa, la I 2,16: *„Trăiți ca oameni liberi, dar nu ca şi cum ați avea libertatea drept acoperământ al răutății, ci ca robi ai lui Dumnezeu"*.

Folosiți des citate din Sfânta Scriptură.

Da. Pentru că toate câte sunt, toate îndreptarele, şi Sfinții Părinți, tot de-aici au luat, din Scriptură… Pentru că Scriptura e opera Duhului Sfânt. Cât despre libertate, acum e libertatea omului la păcat…

Ce părere aveți despre Drepturile Omului?

Tocmai am citat: *„Să nu fie libertatea acoperământ al răutății...”*. Uite Drepturile Omului… Mai cităm o dată: *„Trăiți ca oameni liberi, dar nu ca şi cum ați avea libertatea drept acoperământ al răutății, ci ca robi ai lui Dumnezeu”*.

Deci considerați Drepturile Omului acoperământ al libertății păcătoase?

Aşa cum scrie în multe locuri… „Nimeni dintre voi să nu sufere ca un ucigaş, sau ca un fur, sau ca un făcător de rele, sau ca un râvnitor de lucruri străine, iar dacă suferă ca un creştin ortodox, să nu se ruşineze, ci să-L preamărească pe Dumnezeu pentru numele acesta”. Ce mai? Trebuie să dăm botezul sângelui…

În vremurile în care trăim e din ce în ce mai mult desfrâu, şi vremurile sunt din ce în ce mai grele.

Da, sunt grele, dar în greutatea asta trebuie, care-i înțelept să se strecoare printre ceilalți, ca să îi poată aduce, dacă poate. Dacă vede că nu poate… Dar, cum spune Sfântul Apostol Pavel: *„m-am făcut tuturor toate, ca să-i dobândesc”*, ca să-i pot câştiga. Dar, dacă vezi că nu se poate, şi te atrage el, te atrage la credința lui, atunci, gata. Ori mori pentru Hristos…

Credeți că mai sunt în vremurile noastre părinți gata să se jertfească pentru dreapta credință?

Sunt. Dumnezeu are.

Unii se sperie. Spun că nu mai există râvnitori, că nu mai sunt creştini gata să apere Ortodoxia cu prețul vieții.

Dumnezeu Îşi are aleşii Lui. Până la urmă, Dumnezeu are oamenii Lui. Şi Ilie Proorocul spunea că

„numai eu singur sunt”. Şi atunci o auzit glasul lui Dumnezeu: *„încă mai sunt şapte mii care nu s-au închinat lui Baal”*. Dumnezeu are oamenii Lui. Şi, atunci, la timpul potrivit, îi întăreşte ca să poată lupta.

Spuneți-ne ceva despre modul în care un creştin trebuie să se gândească la sfârşitul lumii…

Sfârşitul lumii e sfârşitul nostru. Spune Mântuitorul: *„Fiți gata, că nu ştiți ziua, nici ceasul când va veni…”* Cu toate astea, noi trebuie să ne gândim la sfârşitul lumii. Să ne pregătim fiind spovediți şi împărtăşiți cu Sfintele Taine, să fim împăcați cu toți, să luptăm în dreapta-credință, după lege, cum zice Sfântul Apostol Pavel, că cel ce se luptă după lege, acela ia cununa. Se luptă şi alții, dar nu după lege. Şi să ne gândim că, odată şi odată, trebuie să murim. Sfârşitul lumii când o veni, Dumnezeu ştie, dar sfârşitul nostru îl ştim, că o să murim odată. Alții mor, o să murim şi noi.

Din ce în ce mai mulți oameni se tem de farmece, zic că li s-au făcut vrăji, aleargă la vrăjitoare ca să scape de farmece, şi tot aşa.

Ăsta-i Satana. Îi mai mult Satana în ziua de azi, îi plasat peste toată lumea, ca să contracareze credința ortodoxă, credința noastră, a creştinilor ortodocşi. Şi vezi că a fost la vrăjitoare, că mari vrăjitoare sunt…

Au în casă cruci, icoane, agheasmă, mir…

Cruci, da, că diavolul nu îi poate câştiga pe oameni prin altceva, decât, de-acuma, prin credință: „Şi eu cred…” Va să zică face o rugăciune, face vrăjitoarea o rugăciune, zice „Tatăl nostru” acolo… Dar şi diavolii cred, dar nu fac pocăință. Aşa şi ăştia… Ca să poată câştiga, ei

lucrează cu satana. Asta-i lucrarea satanei. Şi atunci spune: „Mi-a mulțumit cutare, cutare…”

Unii le aduc mulțumiri vrăjitoarelor, că le-a fost bine după ce le-a cerut ajutorul.

Şi apoi vine şi spune: „Uite, preotul vostru n-a putut să facă cutare şi cutare…” Va să zică îl arată cu degetul pe preot, că n-a putut să facă. Ei, toate lucrurile astea-s de la Satana. Satana a venit mai mult ca altădată… Se zice că iadul s-a deschis de două ori mai mult, ca să aducă lumea în el. Uite aşa e în zilele noastre.

Părinte, mai spuneți un scurt cuvânt despre necazuri, că foarte mulți oameni stau departe de Biserică, fiind deznădăjduiți, duc o viață foarte grea, şi spun: „Dacă Dumnezeu nu ne ajută, nici noi nu vrem să Îl ascultăm…” Duc o viață de compromis.

Asta-i tare greu. Foarte greu este a zice că, până la urmă, Dumnezeu nu mai ajută. Diavolul spune prin gura omului că Dumnezeu nu mai ajută. Dacă te-ai gândi că în El suntem, ne mişcăm şi viem în Dumnezeu, sau că Dumnezeu ține în palmă, vorbind după mintea noastră, tot universul. *„Lege a pus şi nu va trece…”*

Cum zice în Psaltire.

Toate planetele astea, şi pământul, nu se ciocnesc una de alta. Cum ar fi dacă nu ne-ar conduce Dumnezeu? De asta spun că trebuie mare credință în Dumnezeu. A spune că „nu mă ajută Dumnezeu” e cel mai mare păcat. De aici încep toate. Diavolul ştie asta…

Deznădejdea s-a cam generalizat.

Din pricina deznădejdii nu se mai duc la biserică, nici nu se mai spovedesc, nici nu se mai roagă, că dacă zic că nu-i mai ajută Dumnezeu…

Ce sfaturi le dați oamenilor deznădăjduiți?

Cei care încă pot să-i mai aducă la biserică pe oamenii ăştia le fac un mare bine: „Hai, hai…”. Că până la preot trebuie să fie oamenii. Preotul trebuie să aibă în jurul lui oameni, ajutoare, ca să-l ajute. Şi atunci hai că se duce la spovedit. Prima dată asta e: să se spovedească. Şi atunci, după spovedanie, vine şi harul lui Dumnezeu în viața lui. Că Dumnezeu a dat harul prin preoți ca să ajute oamenii. Când vrei să ajuți pe cineva, mare lucru este ăsta, când îl poți aduce la preot să se spovedească. Trebuie să spună păcatele, că ăsta-i harul care-i dat preoților… În Scriptură la Ioan 20, 22: *„Şi zicând acestea, a suflat asupra lor, şi a zis Mântuitorul: Luați Duh Sfânt. Cărora veți ierta păcatele, se vor ierta, şi dacă le veți ține, ținute vor fi”*. Asta-i mărturisirea… Şi atunci harul lui Dumnezeu s-a pogorât atunci peste Sfinții Apostoli, şi apoi a trecut peste Timotei, şi peste alții şi alții, şi în zilele noastre, şi în mâna mea păcătoasă e harul lui Dumnezeu şi al Sfântului Duh… Harul lui Dumnezeu. Şi ce-i legat, îi legat, şi ce-i dezlegat, se dezleagă.

Harul lui Dumnezeu care S-a pogorât peste Sfinții Apostoli s-a pogorât şi peste toți preoții. Aşa că dacă poți să-l aduci pe om la spovedanie, mare plată ai.

Spuneți-ne ceva despre părinții îmbunătățiți care au trăit în Sfântul Munte.

Părinți îmbunătățiți au mai fost: şi români, şi greci. Ceea ce ştiu, m-a întrebat cineva dacă sunt aicea cei şapte pustnici…

Pustnicii nevăzuți, care se roagă pentru toată lumea…

Şi am spus: „Se poate să fie. Da' cine-i vede? Nu-i vede nimeni. Treci pe lângă dânşii şi nu-i vezi." Uite, nu demult, acum câțiva ani, la o chilie, era un părinte cu o armă… că el acolo la chilie are armă, ca să se păzească. Că vin hoții şi dau foc la chilie… Va să zică, are şi el o armă, ca să păzească chilia lui. Că veneau hoți pe acolo, pe la mare. El avea nişte muncitori acolo, care îi lucrau. Şi spune părintele: „Mă duc să le duc ceva de mâncare". Că ei vroiau să mănânce carne. El într-o noapte s-a suit într-un copac, şi pândea să vină vreun porc sălbatic. Şi ce să vezi? A fost de la Dumnezeu lucrul ăsta. A auzit foşnind pe întuneric, venind pe cărare, ceva. Când pune arma la ochi, vede un pustnic, un om gol, cu păr mare, un pustnic, vine în fața lui, zâmbeşte, face o plecăciune, şi pleacă. Fără să se sfiască de ceva. Atunci el a dat arma jos, şi i-o intrat ca un fulger în inimă: „Ce-am făcut, măi, ce-am făcut…". Pustnicul acela de mult era acolo. Şi a zis: „Nu îmi mai trebuie de-acum să mă duc la vânat. Îi trimit pe oameni, să se ducă ei să vâneze…"

De asta spun: „Uite, că s-a întâmplat în zilele noastre". De câțiva ani s-a întâmplat lucrul ăsta. De asta spun că, uite, sunt şi pustnici. De ei numai Dumnezeu ştie, nu-i vede nimeni. Foarte mare, foarte mare minune. Asta a fost o minune, adevărată minune… Dumnezeu va face minuni până la sfârşitul lumii... Despre sfârşit, sfârşitul lumii e sfârşitul nostru. Mai întâi trebuie să ne gândim la noi, să ne curățim de păcate, să fim spovediți, împărtăşiți, aproape de Dumnezeu. Asta e cel mai bine, ca să fim aproape de Dumnezeu. Pentru asta trebuie să ne rugăm, continuu să ne rugăm. Să ne rugăm „Doamne, Iisuse...", un psalm…

Cum trebuie practicată rugăciunea lui Iisus?

Ei, rugăciunea asta şi fazele rugăciunii… Despre rugăciunea asta e în *Sbornic*. Uite ce am găsit acolo, două vorbe: să ai prezența lui Dumnezeu şi frica Lui. Dacă ai prezența lui Dumnezeu ai şi rugăciunea. Atunci e rugăciunea. Şi frica lui Dumnezeu, frica care e în veacul veacului, cu frică ne vom duce dincolo. Şi îngerii, serafimii şi heruvimii îşi acoperă fețele când văd lumina dumnezeiască.

Despre „Doamne, Iisuse…" am învățat de la cineva rugăciunea prin răsuflare. Asta e foarte uşoară: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul".

Cum adică prin răsuflare?

Eu răsuflu, dar nu ştie nimeni ce zic eu. Stau acolo, stau undeva, aştept o maşină, stau în sala de aşteptare, dar nimeni nu ştie ce fac. *„Să nu ştie stânga ce face dreapta"*. Şi eu mă rog…

Şi cum se zice rugăciunea?

Răsuflarea însăşi e un punct de reper ca să țină rugăciunea. Dacă n-aş răsufla deloc parcă îmi pierd rugăciunea. Dar când răsuflu, prin răsuflarea asta parcă îmi ține rugăciunea. E un punct de reper după care trebuie să mă ghidez, după răsuflarea asta. Şi rugăciunea asta e foarte scurtă şi foarte uşoară. „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu…" când trag aerul. La început trebuie să te mai opreşti puțin. După ce te înveți cu rugăciunea asta, o legi cu răsuflarea obişnuită. Dar la început, până prinde putere rugăciunea, trebuie să răsufli mai rar puțin ca să poți câştiga puterea rugăciunii. Şi după ce a venit rugăciunea, spun Sfinții Părinți că orice a vorbit sau a făcut, e rugăciune la dânsul. O faptă bună, dacă el se gândeşte să facă o faptă bună, e rugăciune. Să rabzi de la

cineva e rugăciune. Că Mântuitorul spune: *„să iubiți pe vrăjmaşii voştri”*, şi aceasta e o rugăciune. Unit cu asta, rugăciunea însăşi cu fazele ei prin care trebuie să treacă… *Pelerinul rus* are cel mai bun mijloc de a spune rugăciunea.

Cartea Pelerinul rus? Care e mijlocul?

Mai întâi e rugăciunea cu gura. I-a zis să spună de trei mii de ori, după aia de şase mii de ori, apoi de doisprezece de ori, apoi „de-acum să zici continuu”. După ce a spus cu buzele, apoi a spus cu mintea. El a trecut la faza a doua. Faza întâi e a purificării, a curățirii. Şi asta durează mai mult sau mai puțin, depinde. Dar a trecut şi la faza a doua, faza iluminării. De-acum a început să vadă altfel lucrurile. Ai văzut că spune: „vorbeam cu copacii, cu florile, cu natura”. Vedea puterea lui Dumnezeu în natură, în toate lucrurile astea. Şi acum un om dacă ar fi venit lângă dânsul l-ar fi incomodat. El de acum era numai cu Dumnezeu. El vedea pe Dumnezeu în toată natura. Şi cu asta el vrea să ajungă la rugăciunea inimii.

Ce este rugăciunea inimii?

Unirea minții cu inima. După luptă, a venit şi rodul, rodul rugăciunii. Atunci e rodul adevărat.

Durează mult până se ajunge la această măsură?

Asta depinde de silința omului. Cum zice: „silitorii vor câştiga împărăția cerului”.

Spuneți-ne un cuvânt despre dragostea de Dumnezeu. Ce e dragostea de Dumnezeu?

Dumnezeu e dragoste, Dumnezeu e iubire, cum zice Sfântul Apostol Ioan. Şi mare dragoste a lui Dumnezeu a

fost că pe Fiul Său cel Unul Născut L-a dat să moară pentru a ridica lumea din păcat. Asta-i cea mai mare dragoste, pe care nu ne-o putem închipui.

Cum pot învăța oamenii să Îl iubească pe Dumnezeu?

Iubind pe aproapele… Aceste două porunci: „Să iubeşti pe Dumnezeu din toată inima ta, din tot cugetul tău şi pe aproapele tău ca pe tine însuți”. În aceste două porunci sunt toată Legea şi proorocii. Dacă nu iubeşti pe fratele tău, degeaba iubeşti pe Dumnezeu…, cum spune Sfântul Ioan. Aşa că trebuie să îl iubeşti pe fratele tău. Bineînțeles că trebuie să Îl iubeşti pe Dumnezeu mai întâi, dar în acelaşi timp trebuie să îl iubeşti pe fratele tău. Degeaba spui că Îl iubeşti pe Dumnezeu dacă nu Îl iubeşti pe fratele tău.

Ce este bucuria duhovnicească?

Bucuria duhovnicească este când a venit peste om harul Sfântului Duh… Este bunăvoința lui Dumnezeu când a venit peste om harul, acela-i harul, atunci e bucurie duhovnicească. Dar la asta trebuie să intrăm prin durere şi să ne îndepărtăm de plăcere. Că omul e mai mult întins spre plăcere, decât spre durere…

Şi nu se mai teme de moarte. Ce învață Sfinții Părinți despre cugetarea la moarte?

Sfântul Vasile cel Mare spune: „Cea mai mare filosofie e cugetarea la moarte”.

Oamenii nu vor să mai creadă că va fi învierea morților, nu cred în minuni, şi spun că ceea ce scrie în Viețile Sfinților este minciună…

Nu mai cred oamenii… este un duh satanic prin lume şi de asta e şi frică: frică de sărăcie, frică de toate greutățile astea… Nu trebuie să ne fie frică. Libertatea omului este când Îl are pe Dumnezeu în inima lui. Atunci când are Duhul Sfânt în inima lui, atunci e liber. Atunci el nu se mai uită la nimic, decât să Îl propovăduiască pe Dumnezeu, să Îl mărturisească, şi atât. Hristos, dreapta credință…

Părinte, spuneți un ultim cuvânt pentru credincioşii din România şi mai ales pentru creştinii doritori de viață sfântă în mijlocul lumii..

În mijlocul lumii... În mijlocul lumii, doritori de viață de sfințenie... Primul lucru, lucrul ăsta care-am mai spus: orice nedreptate este păcat. Asta la prima epistolă a Sfântului Ioan, 5 cu 17. *„Orice nedreptate este păcat”*. Să se păzească de asta. Să se gândească bine la lucrul ăsta: orice nedreptate este păcat. Mai bine să te laşi de păcat... Asta vreau să spun: orice nedreptate este un păcat; cât de mică nedreptate. Dacă omul e drept, Dumnezeu îi aduce. Dacă nu, pierde. Credincioşii din România trebuie să se roage mult fiecare şi Dumnezeu, prin rugăciunea asta, îi va asculta. Cum spune Mântuitorul: *„Fără de Mine nu puteți face nimic”*. Este nevoie de rugăciune mai întâi. Şi atunci, pe cei care spun că nu pot să-i îndemne să se roage. Rugăciunile care se fac pentru lume, şi în pustie şi pe aici, sau ecteniile care se spun pentru toată lumea, şi astea sunt bune, dar trebuie să se mişte şi omul, să facă ceva. Să vadă Dumnezeu că mişcă şi el, că se roagă şi el. Şi Dumnezeu va aduce şi timpuri bune, ca să zic aşa. Să nu ne gândim numai la rău. Va aduce şi timpuri bune peste noi.

Gândurile unui pelerin la Sfântul Munte Athos

Danion Vasile

Scriu aceste rânduri pentru a încerca să transmit cititorilor puțin din bucuria şi emoția pe care am simțit-o în Sfântul Munte. Cititorii ştiu că frumusețile duhovniceşti sunt greu de îmbrăcat în cuvinte. Ceea ce voi scrie nu reflectă decât în mică măsură cele trăite. Dar scriu pentru a trezi în inimile tinerilor şi bărbaților ortodocşi dorința de a ajunge ei înşişi în acest loc sfânt. Sau mai bine zis pentru a spori această dorință, pe care mulți o au, dar nu ştiu să se lupte pentru a o împlini. Despre Sfântul Munte, minunile şi cuvioşii pe care le-a rodit, s-au tipărit multe cărți. Ele au generat o atracție puternică față de spiritualitatea athonită. Mulți s-au mulțumit să citească, şi puțini au încercat să ajungă acolo.

Multe fete şi femei creştine spun că, dacă ar fi fost bărbați, nu ar fi ratat ocazia de vedea Athosul. De ce oare nu sunt şi mai mulți pelerini români în Athos? E greu de răspuns la o astfel de întrebare.

Voi pune pe hârtie câteva rânduri mai ales pentru cei care nu s-au gândit că ar putea să ajungă şi ei la Sfântul Munte. Aş vrea să relatez mica mea poveste legată de Athos. Fiecare pelerin care ajunge la un loc sfânt trăieşte o poveste a sa. Locul respectiv se dăltuieşte în inima lui, şi rămâne acolo.

Am văzut multe mănăstiri şi locuri sfinte care m-au impresionat. Am fost în Macedonia, în Bulgaria, în Ucraina, am fost în pelerinaje prin mănăstirile şi schiturile României. Cel mai mult iubeam mănăstirile Moldovei. Dar, după ce am ieşit din Athos, am simţit că am ieşit dintr-o altă lume.

Athosul a rămas cel mai drag loc al inimii mele. E singurul loc din lume în care m-am simţit mai acasă decât acasă. Asta nu înseamnă că regret că nu am rămas acolo. Sau că regret că am familie. Nu. Îmi iubesc soţia şi copiii, dar dragostea pentru ei nu mi-a micşorat dragostea pentru Athos. Pentru mireni Athosul nu înseamnă o negare a familiei. Este un prilej de a respira sfinţenie, este un prilej de întărire a forţelor duhovniceşti. Este un prilej de a prinde putere pe drumul adevărat pe care îl presupune şi familia: drumul sfinţeniei.

Rândurile de mai jos vor fi deci file dintr-o poveste, din povestea celui mai frumos pelerinaj pe care l-am făcut până acum. Vreau să le spun celor care îşi doresc să ajungă în pelerinaj la Athos că vor avea parte fiecare de o poveste. De o poveste care, chiar dacă nu va putea fi spusă mai apoi celorlalţi cu cuvinte potrivite, va rămâne adânc întipărită în minţile şi în inimile lor…

Mi-am dorit de ani de zile să ajung în Sfântul Munte, în grădina Maicii Domnului. Mărturisesc însă că nu îmi trecea prin cap cât de minunat poate fi acolo…

Am intrat în Athos după ce străbătusem Grecia de la un capăt la altul: fusesem la Kerkira, la moaştele Sfântului Spiridon, la Patras, la moaştele Sfântului Andrei, la moaştele Sfântului Patapie, la Meteora şi în multe alte locuri de pelerinaj.

Ştiam că Athosul e o vistierie plină de sfinte moaşte şi de icoane făcătoare de minuni. Dar îmi doream să văd

icoane vii, îmi doream să văd părinţii duhovniceşti, îmi doream să văd cuvioşii care duc mai departe flacăra sfințeniei athonite.

În inima mea au rămas patru părinți: doi bătrâni şi doi tineri. Despre bătrâni auzisem foarte multe lucruri frumoase: părintele Iulian - cunoscutul duhovnic al schitului Prodromu - are faima unui foarte bun povățuitor pentru monahii români din Athos. Părintele Dionisie, avva de la Colciu, este recunoscut ca mare îndrumător duhovnicesc de către mulțimile de pelerini care îl caută pentru a lua cuvânt de folos. Cei doi tineri care mi-au rămas în suflet sunt părintele Dionisie de la Schitul Lacu şi pustnicul Paraschiv.

Voi scrie câteva cuvinte despre fiecare dintre aceştia.

Când un pelerin român ajunge la Prodromu, prima lui grijă este să se închine la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, la Prodromița.

Cine oare nu şi-ar dori să vadă o icoană care a fost pictată prin minune dumnezeiască? Într-adevăr, chipul Maicii Domnului din această icoană nu a fost pictat de mână omenească. Mulțimea de minuni care s-au făcut prin ea sunt o umilă întărire a acestei întâmplări dumnezeieşti.

Am ajuns la Prodromița. În clipa în care am ajuns în fața ei, privind-o, am uitat că sunt pe pământ. Nu era nimeni în biserică. Eram singur şi priveam icoana…

Nu e nevoie de nici o minune ca să te bucuri că eşti lângă Maica Domnului. Este adevărat că Preasfânta Născătoare de Dumnezeu e alături de creştini în toate zilele vieții lor, dar binecuvântarea ei se simte mult mai puternic în fața icoanelor făcătoare de minuni.

La fiecare dintre mănăstirile athonite prin care trecusem fusesem impresionat în chip deosebit de ceva anume, de icoane, de sfinte moaşte sau de slujbă…

Eram convins că nimic nu mă va putea impresiona mai mult la Prodromu decât cunoscuta icoană a Prodromiței. Dar nu a fost aşa.

Înainte de a veni în Athos, când mi-am întrebat duhovnicul cu ce părinți ar fi bine să mă întâlnesc acolo, printre altele mi-a spus: „Când ajungi la Prodromu, să te duci neapărat la părintele Iulian, la duhovnicul mănăstirii”. Prodromu, chiar dacă poartă numele de schit, e mănăstire în toată regula, mai mare decât multe dintre mănăstirile de la noi din țară.

Când l-am văzut pe părintele Iulian, când am apucat să vorbesc cu părintele Iulian, am simțit o fărâmă din emoția pe care a trăit-o preasfințitul Hierotheos Vlachos pe vremea când a avut parte de acea extraordinară *Noapte în pustia Sfântului Munte*.

Din mila lui Dumnezeu am cunoscut mai mulți mari duhovnici ai vremurilor noastre. Dar la prima întâlnire nici unul dintre ei nu s-a purtat față de mine cu atâta dragoste ca părintele Iulian. Noaptea, când a venit la slujbă, părintele mi-a dat o hârtie pe care era trecută adresa schitului Prodromu, ca să mai ținem legătura prin scris. Mi s-a părut un lucru extraordinar ca un părinte athonit să aibă atâta grijă de un tânăr pelerin. De obicei, pelerinii se gândesc să le scrie părinților. Tot aşa extraordinară mi s-a părut insistența cu care spunea că trebuie să ne rugăm unii pentru alții. Într-o scrisoare pe care mi-a trimis-o mai târziu, ideea principală era aceasta: că trebuie să ne rugăm unul pentru altul.

Cum mi s-a părut părintele Iulian? Ca un haiduc duhovnicesc al vremurilor noastre. În ciuda vârstei înaintate şi a sănătății nu prea bune, părintele e plin de putere. Este un om plin de viață, duhul amorțelii negăsind sălaş în trupul şi în sufletul său.

Părintele Iulian iradiază noblețea duhovnicească care se simte în preajma părintelui Arsenie Papacioc sau a părintelui Iustin Pârvu. Atâta seninătate, atâta linişte, atâta dragoste…

Ştiam că părintele Iulian este renumit ca duhovnic al monahilor. Văzându-l, mi-a părut rău că este totuşi foarte puțin cunoscut de către mireni. De altfel, la unele dintre întrebările privitoare la viața mirenilor pe care i le-am pus nu ştia să răspundă decât din cele pe care le auzise de la alții. Dimineața, când vroiam să iau binecuvântarea pentru a pleca de acolo, un tânăr părinte, Ghimnazie de la Colciu, a intrat cu o cameră video şi l-a întrebat pe părinte dacă acceptă să facem un interviu. Părintele, din dragoste, a primit. A avut răbdarea de a-mi răspunde pentru a doua oară la unele întrebări pe care i le pusesem cu o seară înainte. Pe cât de rău îmi părea că venisem în Athos fără să îmi iau un reportofon, pe atât de bine îmi părea că reuşisem să contribui la realizarea unui film cu părintele Iulian Lazăr.

Din discuțiile pe care le-am avut cu părintele, cel mai mult m-a impresionat accentul pe care îl pune pe importanța practicării rugăciunii lui Iisus nu numai de către monahi, ci şi de către mireni. În deplin acord cu întreaga învățătură patristică, el învață că şi mirenii trebuie să se îndeletnicească cu această nevoință. Rugăciunea nu trebuie practicată pentru a ajunge la stări de extaz sau pentru a vedea lumina dumnezeiască. La aceste măsuri înalte ajung puțini oameni. Dar rugăciunea trebuie practicată pentru curățirea minții. Şi de aceea, oricât de puțin ar spori cel care practică această rugăciune, mintea sa se curățeşte.

Părintele Iulian a vorbit cu mine cum vorbeşte duhovnicul cu un ucenic al său. Am simțit cum dragostea sa îmi pătrunde în inimă.

Revenind în țară, m-am întors nu numai cu bucuria pe care o are orice pelerin, aceea că păstrează în inima sa o fărâmă din binecuvântarea Sfântului Munte, ci şi cu bucuria că acolo e un părinte care se roagă şi pentru mine, că acolo e un avvă pentru ale cărui rugăciuni Dumnezeu mă va acoperi cu harul Său.

Una dintre cele mai mari bucurii pe care le-am avut în Athos se leagă tot de părintele Iulian. Îmi doream foarte mult să ajung la Capsocalivia, la mormântul părintelui Porfirie făcătorul-de-minuni, un părinte de care mă simt foarte legat, şi a cărui canonizare este aşteptată de foarte multă lume.

Înainte de a intra în Athos, trecusem pe la Suroti, pentru a mă ruga la mormântul părintelui Paisie Aghioritul, un alt stâlp al monahismului contemporan. După ce am sărutat crucea de pe mormântul său, mi-a crescut dorința de a ajunge şi la mormântul părintelui Porfirie.

Aşa că, ajuns la Prodromu, m-am interesat cum aş putea ajunge la mormântul părintelui Porfirie. Când am pus această întrebare, tocmai trecea pe lângă mine un părinte tânăr, care mi-a spus:

„E departe de aici, nu poți ajunge singur. Dar, dacă părintele Iulian îmi dă binecuvântare, te duc eu până la Capsocalivia. Se zice că ucenicii i-au luat trupul din mormânt, ca să nu îl fure lumea. Nu se ştie unde l-au ascuns. Dar în locul în care fusese îngropat eu simt aceeaşi binecuvântare pe care o simțeam şi înainte. Nu e nici o diferență”.

Curând, părintele s-a întors şi mi-a spus că a primit binecuvântarea de care aveam nevoie. Acest părinte se numeşte Paraschiv. Este singurul pustnic român care se spovedeşte la Prodromu.

Nu ştiam de ce să mă bucur mai tare: de faptul că voi ajunge la Capsocalivia sau că am cunoscut un pustnic. Întâlnirea cu el a fost pentru mine încă o dovadă că Dumnezeu are grijă de toate. Dacă aş fi ajuns la Prodromu cu o oră mai târziu, nu aş mai fi apucat să îl cunosc pe părintele Paraschiv, care vine la mănăstire numai când se spovedeşte. El trăieşte singur, la două-trei ore depărtare de Prodromu. Mi-a spus că nu mai este nici un pustnic pe acolo. Sunt numai animale sălbatice.

Am mai cunoscut în Sfântul Munte un părinte care mi-a povestit că a trăit în chilie cu o viperă. Multă vreme tot auzea un foşnet în chilie, dar nu ştia ce este. Până când, odată, intrând în chilie, părintele a văzut cum se lăsa vipera în jos pe o grindă.

Părintele acela spunea că s-a speriat când şi-a dat seama că trăise în aceeaşi chilie cu o viperă. Dar i-a mulțumit lui Dumnezeu că l-a păzit de muşcătura ei.

Părintele Paraschiv trăieşte zi şi noapte între animale. Una e să ştii că sunt în pădure animale sălbatice, şi alta este să trăieşti între ele. Numai harul lui Dumnezeu te poate păzi.

Pe drumul spre Capsocalivia, pustnicul se oprea să îmi arate tot felul de fructe de pădure cu care se hrăneşte. Deşi i-ar fi prins bine să mănânce peşte, duhovnicul nu i-a dat binecuvântare să pescuiască. Vorbea despre viața în mijlocul pădurii cu o simplitate şi cu o smerenie extraordinară. Părea coborât din alte vremuri.

De obicei pustnicii sunt monahi care au trăit o vreme îndelungată în mănăstire. Sfinții Părinți au scris mult despre pericolele la care se expun cei care aleg prea devreme calea pustniciei. Dar, deşi este tânăr, cu binecuvântarea părintelui Iulian, părintele Paraschiv pustniceşte.

M-a mişcat pur şi simplu smerenia şi cumpătarea sa. Am citit multe texte despre smerenie şi am auzit mulți preoți vorbind despre această virtute. Părintele Paraschiv mi s-a părut că exprimă cel mai bine prin viața sa ceea ce alții spun mai mult prin cuvinte.

Am ajuns la Capsocalivia şi ne-am rugat puțin. Mi-a arătat chilia în care a trăit părintele Porfirie. Nu ştiu ce ghid mai potrivit aş fi putut avea pentru a ajunge acolo. Părintele Paraschiv este un urmaş al părintelui Porfirie. Sfințenia nu stă numai în harisme, în vindecarea bolnavilor, în vederea cu duhul, în izgonirea demonilor. Sfințenia stă în smerenie, în rugăciune, în dragoste. M-am rugat lui Dumnezeu să îl țină pe părintele Paraschiv pe drumul pe care a pornit. E uşor să fii întărit duhovniceşte pentru o scurtă perioadă de timp. Greu este să păstrezi drumul, să urci în continuare pe el.

Ştiu că poate cineva s-ar gândi că e ciudat să scrii despre pustnici tineri. Părintele Paraschiv cred că este mai tânăr decât mine, şi eu nu am împlinit încă treizeci de ani. Ştiu şi că eroismul de scurtă durată este neroditor. În Ortodoxie cascadorii nu îşi găsesc locul. Părintele Paraschiv nu pustniceşte pentru a face ceva ieşit din comun, pentru a fi altfel decât ceilalți. Pur şi simplu vrea să trăiască pentru Hristos.

Una dintre cărțile sale preferate este *File de pateric din Împărăția monahilor*, un pateric athonit pe care îl tipărisem pe vremea când lucram ca director al Editurii Christiana. Când a auzit că sunt editor şi autor de cărți religioase, părintele Paraschiv s-a bucurat şi a început să îmi vorbească despre vechi manuscrise de prin Athos, despre profeții privitoare la semnele vremurilor de pe urmă. Mi-a vorbit şi despre scrierile Sfântului Nil - izvorâtorul de mir, şi chiar m-a dus până la peştera în care s-a nevoit sfântul. Întregul pelerinaj în Athos a fost pentru

mine o intrare în altă lume. Dar să fiu condus de un pustnic în peştera unui mare nevoitor athonit a fost o experienţă extraordinară.

Un cuvânt al său mi-a rămas în minte: „Vezi, noi mergem pe jos, călcăm acum pe urmele vechilor părinţi. Cei care vin în Athos în excursie, care merg cu maşina şi se grăbesc să treacă de la o mănăstire la alta, nu au cum să cunoască liniştea. Ei nu cunosc adevărata faţă a Athosului…”

Liniştea cu care vorbea m-a convins să încerc să cunosc puţin din această adevărată faţă a Athosului.

De la Prodromu am plecat la Schitul românesc Lacu, schit renumit mai ales pentru activitatea sa misionară, şi în mod special pentru tipărirea de cărţi religioase. Pentru aproape o săptămână, în loc să vizitez mănăstiri, am stat la acest schit.

Am ajuns la Lacu, la părintele Dionisie, care îmi fusese descris de părintele meu aşa: „L-ai văzut pe părintele Dionisie, ai văzut tot Sfântul Munte”.

Când am ajuns la părintele Dionisie, am înţeles ce înseamnă aceste cuvinte. Ele se pot spune nu numai despre părintele Dionisie, ci se pot spune despre câteva zeci sau poate chiar sute de monahi athoniţi: se pot spune despre cei în ale căror inimi curăţite S-a sălăşluit Hristos.

Este clar că nu toţi călugării care şi-au curăţit inimile sunt athoniţi, că Athosul nu este singurul loc în care se nevoiesc părinţi cu viaţă sfântă.

(Deşi Athosul este centrul monahismului ortodox, totuşi nu este cel mai prielnic loc de mântuire pentru fiecare dintre cei care vor să Îl slujească pe Hristos luând asupra lor crucea călugăriei. Scriind despre Sfântul Munte nu mă gândesc să minimalizez importanţa mănăstirilor din România sau din celelalte părţi ale lumii. Pentru fiecare

monah există un loc în care îl aşează Dumnezeu, potrivit cu talanţii săi şi cu chemarea pe care o are).

Nu vreau să scriu foarte multe despre tânărul părinte Dionisie din două motive: unul este că nu e recomandat să îi lauzi pe părinţii care trăiesc, şi cu atât mai puţin pe cei care sunt tineri. Al doilea motiv este că, oricât de mult mi l-ar fi lăudat cineva, nu aş fi crezut că voi renunţa să văd alte mari mănăstiri ca să stau lângă el. Mi-aş fi dorit să văd Simonos Petras, să îi aud cântând pe viu pe părinţii pe care i-am ascultat de atâtea ori pe casete. Mi-aş fi dorit să ajung în multe locuri minunate… dar liniştea părintelui Dionisie m-a convins să rămân lângă el. Fiecare dintre cei care vor veni la Sfântul Munte pentru a gusta puţin liniştea va putea găsi un părinte Dionisie pentru sufletul său. Chiar dacă nu are faimă, chiar dacă nu e bătrân, acel rob al lui Hristos va şti să îl ia de mână pe pelerin şi să îi arate drumul spre cer. Dacă nu prin spovedanie, prin modul în care slujeşte. Dacă nu slujeşte, nefiind cleric, o poate face prin poveţele sale. Dacă nu prin poveţe, o poate face prin viaţa sa smerită de zi cu zi. Viaţă care are mai multă putere decât cuvintele. Şi, uneori, robul lui Hristos poate vorbi chiar prin tăcerea sa, prin liniştea şi seninătatea care se simt în prezenţa lui.

La Schitul Lacu am înţeles oarecum spusele părintelui Paraschiv despre cealaltă faţă a Athosului, faţă pe care turişii care trec în goana maşinii nu au cum să o cunoască…

Athosul nu poate fi cunoscut în viteză. Este adevărat că nici după luni de zile nu se poate cunoaşte în întregime ce înseamnă viaţa athonită. Dar cel care stă chiar şi numai câteva zile în acelaşi loc, fie schit, fie mănăstire, va gusta cu inima sa puţin din taina Athosului.

Oricum, este o mare diferenţă între un schit şi o mănăstire plină de pelerini. Mănăstirea, chiar dacă are icoane făcătoare de minuni sau sfinte moaşte, din cauza

pelerinilor e uneori agitată. Pe când schitul, în care pelerinii ajung mai greu, e mult mai liniştit.

Voi vorbi acum puțin despre avva Dionisie de la Schitul Colciu. Fără îndoială, el este cel mai cunoscut părinte român din Munte. Grecii au mare evlavie la „Papa Dionisie”. Chiar bătrânul Iosif de la Vatoped, ucenic al lui Gheron Iosif, i-a cerut sfatul în anumite probleme duhovniceşti. De când în America a fost tipărit micul Pateric de la Colciu, părintele a început să fie căutat şi de pelerini veniți de peste ocean. La el vin credincioşi din toate părțile lumii.

Chipul părintelui Dionisie pare scos din icoane. Întreaga sa prezență pare coborâtă din vechi texte hagiografice. Când îl vezi, ai impresia că e un prieten al sfinților. Părintele Dionisie este un fiu al Patericului egiptean. Este o mărturie că Ortodoxia nu a fost îngenuncheată de vremuri.

Părintele Dionisie este îngrijorat de faptul că din ce în ce mai multe foruri internaționale vor transformarea Athosului într-un muzeu plin de vizitatori. Acum o sută de ani, intrarea femeilor în Athos părea o utopie. Nici măcar musulmanii, care au stăpânit multă vreme peste Sfântul Munte, nu au cerut aşa ceva. Dar, în zilele noastre, femeile vor să ajungă la Athos. Părintele Dionisie este trist din cauza faptului că multe mănăstiri athonite au acceptat să fie reconstruite cu ajutorul fondurilor occidentale. Este oarecum firesc ca, după ce a investit bani în Athos, Occidentul să pretindă anumite drepturi. Nimic nu se face pe gratis. Mănăstirile care astăzi au fost renovate pe banii Occidentului mâine sau poimâine vor fi vizitate de contribuabili, fie ei bărbați sau femei.

Sunt profeții că până la urmă femeile vor intra în Athos. Acesta va fi un semn al apropierii sfârşitului lumii. Este însă ciudat că oamenii nu văd nici o legătură între

preconizata intrare a femeilor în Athos şi apropierea sfârşitului.

Părintele Dionisie mai spunea că femeile credincioase nu trebuie să intre în Sfântul Munte nici dacă legile civile o vor permite. Maica Domnului a cerut să nu intre picior de femeie acolo. Şi Maica Domnului se va întrista când va vedea că oamenii nu țin seama de dorința ei.

Acelaşi lucru se întâmplă şi cu Athosul românesc, cu Mănăstirea Frăsinei: dacă Sfântul Calinic de la Cernica a legat să nu calce acolo picior de femeie, nimeni nu poate dezlega legătura sa. Şi femeile care vor ajunge acolo, chipurile din motive duhovniceşti, îşi vor agonisi osândă şi nu binecuvântare.

Este adevărat că din ce în ce mai mulți creştini ortodocşi părăsesc drumul cel îngust pentru a merge pe calea cea largă, spunând că Ortodoxia e utopică, spunând că nu se pot ține poruncile Evangheliei, că vremea sfințeniei a trecut. Dar pelerinii care apucă să stea de vorbă cu părintele Dionisie văd o dovadă a prezenței lui Dumnezeu. Pe părintele Dionisie toți pelerinii îl consideră un părinte cu viață sfântă.

Părintele Dionisie de la Colciu învață că nimic nu trebuie făcut în separare de Biserică sau de episcop. Numai dacă este călcată în picioare învățătura cea curată a Bisericii este binecuvântată separarea de cei care mai înainte s-au rupt pe sine de adevărul lui Hristos. Această învățătură nu e o scornire a părintelui Dionisie, ci este predania Sfinților Părinți.

Îmi aduc aminte că am fost impresionat să văd la biserica din Marea Lavră athonită frescele cu Sfintele Sinoade Ecumenice. La primul Sinod Ecumenic, Sfântul ierarh Nicolae este zugrăvit pălmuindu-l pe Arie pentru blasfemiile pe care le spunea.

Această palmă a Sfântului Nicolae a rămas adânc întipărită în cugetul monahilor athoniți. De sute de ani, ei au încercat să păstreze nestinsă flacăra credinței Sfinților Părinți. Vrednici urmaşi ai Sfântului Grigorie Palama, athoniții au stat împotriva învățăturilor potrivnice Sfintei Scripturi şi Sfinților Părinți. Tradiționalismul athonit nu e habotnicie, nu e crispare, nu e fixism. E păstrarea adevărurilor pentru care Sfinții Părinți au fost gata să îşi dea viața... La mănăstirea Esfigumenu sunt scrise cu litere mari cuvintele: „Ortodoxie sau moarte”. Aceasta nu este doar deviza zeloților din acea măstirea athonită. Este de fapt deviza întregului Munte Athos.

Față de inchizitorii apuseni care îi amenințau cu moartea pe ereticii care nu vroiau să primească învățăturile catolice, athoniții au dat o replică pe măsură: ei sunt gata nu să omoare pe alții, ci sunt gata să se jertfească pe ei înşişi pentru mărturisirea adevărului, pentru mărturisirea lui Hristos: „Ortodoxie sau moarte”. Athoniții nu au omorât pe nimeni; îşi omoară patimile şi poftele prin rugăciune şi nevoință, pentru a gusta viața cea adevărată.

Ar fi multe de spus despre Athos… dar nu voi lungi cuvântul. Totuşi, țin să fac referire la sfintele moaşte care m-au impresionat cel mai mult în acest pelerinaj, la capul Sfântului Ioan Gură de Aur, care este păstrat la mănăstirea Vatoped.

Aşa cum putem citi în *Viețile Sfinților*, atunci când Sfântul Ioan Gură de Aur scria tâlcuirile la Epistolele Sfântului Apostol Pavel, apostolul însuşi îi şoptea la ureche dumnezeieştile noime. Urechea la care i-a vorbit Sfântul Apostol a rămas întreagă. De o mie şase sute de ani, urechea aceea a rămas mărturie a marii minuni: după ce a auzit cuvintele apostoleşti, nu a fost înghițită de putreziciune.

M-am gândit că acest cap binecuvântat al Sfântului Ioan Gură de Aur este cel mai bun simbol al monahismului athonit.

Athoniții sunt păstrătorii tradiției de aur a Ortodoxiei. Urechea Sfântului Ioan ar trebui să ne ducă cu gândul la „urechea” Sfântului Munte. Athoniții nu au schimbat cu nimic Ortodoxia. Ei au păstrat dreapta-credință, şi au apărat dogmele cu prețul vieții lor. Athosul a născut cete de mucenici.

Athoniții nu fac altceva decât a făcut Sfântul Ioan Gură de Aur, al cărui dascăl tainic a fost Sfântul Apostol Pavel: mărturisesc mai departe nu propria lor înțelepciune, ci mărturisesc Ortodoxia, smerindu-se pe ei înşişi …

În aceste vremuri de cumpănă, în care duhul modernist încearcă să distrugă Sfântul Munte, căci intrarea femeilor acolo nu va fi un semn bun, creştinii din toate colțurile lumii ar trebui să se roage ca Dumnezeu să păzească acest loc sfânt.

Athosul este un adevărat stâlp al Ortodoxiei. Athosul este o comoară de care suntem invitați să ne împărtăşim. Şi nu numai ca pelerini. Cărțile despre sfinții athoniți şi învățăturile lor îi cheamă pe toți creştinii ortodocşi, fie ei tineri sau tinere, bărbați sau femei, să ducă lupta cea bună a mântuirii.

Oricât de mare ar fi desfrâul zilelor noastre, Athosul este o rază de speranță, este o insulă de sfințenie de care trebuie să ținem seama. Mulțimi de oameni se grăbesc să ridice altare patimilor, poftelor şi idolilor noului veac. Dar în acelaşi timp, în Sfântul Munte, soboare de monahi ard ca nişte candele pentru Hristos. Să ne gândim la ei, să ne gândim la sfințenia Sfântului Munte…

Ştim că Biserica lui Hristos nu o vor înghiți nici porțile iadului, că până la sfârşitul lumii Biserica nu va putea fi îngenuncheată, oricât de tare ar fi prigonită. Dar,

în acelaşi timp, multe profeții ale cuvioşilor părinți ne spun că, în vremurile de pe urmă, după ce femeile vor călca pe Muntele Sfânt, va veni sfârşitul Athosului. Şi monahii, având de ales între pierderea sufletului şi pierderea Athosului, vor pleca de acolo. Până atunci însă, noi avem datoria de a ne ruga pentru monahii athoniți, aşa cum şi ei se roagă pentru noi şi pentru întreaga lume.

Doamne, pentru rugăciunile Sfântului Atanasie Athonitul, ale tuturor cuvioşilor athoniți şi ale Preacuratei Maicii Tale, ocrotitoarea Sfântului Munte, miluieşte-ne pe noi, pe toți! Amin.

La prăznuirea Sfântului Atanasie Athonitul,
5 iulie 2002

Cuprins

Micul Pateric de la Colciu 7
Din apoftegmele părintelui Dionisie Ignat 38
Ne vorbeşte părintele Dionisie de la Colciu 43
Ne vorbeşte părintele Iulian de la Prodromu 93
Gândurile unui pelerin la Sfântul Munte Athos............. 135